Hiçbir baskı, Türk işçisini yıldıramıyacak. Elele her türlü haksızlığın karşısındayız...

eylül 1965

TÜRK-İŞ

sayı 31

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

EYLÜL

1 9 6 5

YIL : 3
SAYI : 31

Fiatı : 250 Krş.
1 Yıllık 25.00 TL.

TURK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Özer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :
12 66 18 — 12 37 67

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sıtk

SUNUŞ

— Türk-İş, seçtirmemek için çalışacağı milletvekillerinin isimlerini açıkladı.
— Türk-İş merkezi polis tarafından arandı, teşkilata gönderilmek üzere hazırlanmış broşürlere el konuldu.
— Tokatta, Türk-İş'in eğitim arabası çevrilip, arandı ve Türk-İş'in üç mensubu nezaret altına alındı.
— Önseçimler yapıldı. Türk-İş'in listeye aldığı milletvekillerinden bir ya da ikisi hariç, diğerlerinin seçilme imkânını kaybettikleri anlaşıldı.
— Türk-İş Yönetim Kurulu ve Türk İşçi hareketinin liderleri Ankara'da toplantıya çağrıldı.

Bunlar, Ağustos ayının ikinci yarısını dolduran ve sadece Türk işçi hareketini değil, kamu oyunu heyecana veren olaylardı.

O günlerde Türk-İş merkezi, sendikacılarla dolup taştı. Herkes genel Merkez'in aranmasından dolayı üzüntülü, ama, sağlam ve bütün baskılara göğüs germeye azimliydi.

İç sayfalarda, o günlerin hikâyesini bilinmeyen yönleriyle anlatmaya çalıştık. Ancak, o heyecanı, o dayanışmayı, o azmi anlatmaya da hiçbir kalemin gücünün yetmiyeceğini biliyoruz.

Gene o günlerde, Türk-İş, fiilen ambleminin anlamını yaşıyordu : ELELEYİZ.

Bu heyecanın tam ortasında bulunan Türk-İş basın bürosu mensupları, şu anda elinizde bulunan derginin kapağı için tereddütsüz karar verdiler. Bu sayımızın kapağı ancak, «işçiler elele» olabilirdi. Ve o oldu...

Biraz önce de belirttiğimiz gibi, olayların tam ortasında bulunan Türk-İş basın bürosu mensupları, arama olaylarının dışında, derginin diğer kısımlarıyla ilgilenemediler. Ama, bunun yamısıra da, Türk-İş'in aranması ve bununla ilgili konularda verdiği haber ve yazılarla bu derginin ilerde, Türk demokrasi ve işçi hareketinin tarihini yazacak olanlara ışık tutacağına da inanıyoruz.

Saygılarımızla.

BU SAYIMIZDA

KAPAK

Türk işçi hareketi, elele, her baskıya göğüs gerecektir...

BAŞKAN'DAN

Asıl Görevimiz

Bazı tipler vardır susar konuşmaz. Kendisini kasar, kılığına, kıyafetine itina eder. "Hah" dersiniz, "işte aranılan adam budur". Saygı duyar, itibar, iltifat edersiniz...

Bunlar herhangi bir konuda fikir söylemekten çekinirler. Böylece satarlar kendilerini. Satarlar da üstelik...

Ender hallerde çok basit konularda bir iki cümle ile lâfa katılırlar. Zora gelmezler. Sorumluluk taşımak istemezler. Taşıyanı da güya yıpranmasını istemediklerinden "sen bu işe girmesen iyi edersin" derler. Düşünmezler ki ödevindir. Karışacak, konuşacak, karar verecek, icraatta bulunacaksın. Elbette her hareketinin hesabını da vereceksin.

Cemiyet hayatında; "bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın" cümlesinin yeri yoktur. Bu düpedüz eyyamcılıktır. Günü gün etmedir. Başka izahı var mı bilmem?

Cemiyetçilikte, kendinin yerine, cemiyetin halini, istikbalini hesaplaman lâzım gelir. Şahıslar, mevkiler gelip geçicidir. Seçimle gelen, seçimle gitmesini bilmezse, bulunduğu toplulukta çatlaklıklar, yıkılmalar, çözülmeler başlar. Tenkit edileceksin. Tenkidi gönül rahatlığı içinde karşılayarak haklı ise, hakkını teslim edeceksin. Fark gözetmiyeceksin. Tenkit etti diye susturmaya kalkmayacaksın. Haksız olsa dahi.

Hatırlıyorum, kongrenin birinde, bir yetkili kendisine iğnenin ucunu batırdılar diye kıyameti koparmıştı. Beş dakikalık tenkide bir saat (mübalâğasız bir saat) cevap. Susturuldu idi meslektaşım bir takım tehditlerle.

Tehditlerle, çamur sıvamalarla veya tavizlerle bendetme politikasının sonu, cemiyetin bunları yapanların nasıl başlarına çökeceklerini küçücük bir hikâye ile anlatmak isterim.

Köylünün kerpiçten topraktan bir evi var. Güneş görür çatlar, köylü çatlak yeri sıvar tehlikeyi savdım zanneder. Yağmur yağar evin içine damlaları akar. Yine ayni muameleyi yapar. Ve bu böylece devam eder. Fakat birgün ev, bu köylünün ailesi ve yavrularının üstüne çöker. Evinin bu çöküşü sonucu, evlâtlarını, ailesini, ana, babasını kaybettiğini gören köylü ağlayarak "Ey ev bunu mu yapacaktın bana" der. Toprak yığını haline gelen evin konuşacağı tutar ve der ki; "ben çatladıkça ağzıma çamur sürdün, halimi anlamak istemedik. Başka türlü olamazdı; çökecektim, ayakda duramazdım, çöktüm" der. Hisse kapmak gerekir bu hikâyeden.

Sendikacılıkta susma, uzak ve yakın tehlikelerin başlangıcı sayılır. Her hangi bir konu kördüğüm haline gelebilir, getirilmebilir. Ufak meseleler büyütülerek, bir bardak suda büyük fırtınalar yaratılabilinir. Devleşmiş bir topluluk ikiye üçe ayrılabilir. Elhak bazıları da bölmeyi becerirler. Bunlar ikbal veya prensipleri savunma için de olabilir. Seyirci kalabilir misin? "Bana ne" diyebilir misin? Seyirci kalmanın, bana ne demenin sonu, sendikacılığımızın yıkılmasına yol açmaz mı?

Bu hâllerde hakemlik yapmaz, karar vermez, otoriteni kullanmazsan seni kimse affetmez. İcraatın, kararın bazılarının arzusu yönünde tecelli etmezse, elbette, sinsi sinsi -yarasa misali- karanlık köşelerde, yüzüne söylemek cesaretini bulamadıklarını fısıldayacaklardır. Ne çıkar, varsın söylesinler. Çünkü şahsi çıkarı zedelenmiştir. Ama, kitle, cemiyet kurtulmuştur. Çökme tehlikesini atlatmıştır. Lâzım olan bu değil mi?

Çarşafa özenenleri çok görmüşümdür. Kendilerine yakıştırdıkları müddetçe, giydirmekten kim çekinir ki?

Sendika yöneticileri yalnız temsil ettiklerinden sorumludurlar deyip geçemezler. Sendika hareketi bir bütündür. Bu bütünü muhafaza etme, daha da büyütmede hepimizin ödevi vardır.

Türk - İş yöneticileri bunu müdriktirler. Onun için de gerektiğinde haklı müdahalede de bulunurlar.

Ayağını her taşa çarpan işçinin, acısının Türk - İş topluluğu tarafından dindirilmesini beklediğini de bilmekteyiz. Başka türlüsünü düşünenler varsa beri gelsin.

Seyfi Demirsoy

Türk-İş Yönetim

1 Eylül 1965 Çarşamba günü Türk-İş Genel Merkezinde toplanan Yönetim Kurulu, Türk'İs'in seçtirmeme kampanyası ve bununla ilgili olarak arama ve broşürlerine el konulması ve onu takibeden olayları incelemiştir. Yönetim Kurulunda, Türk-İş'in takibettiği ve bundan sonra edeceği politika üzerinde de durulmuş ve görüş birliğine varılmıştır. 2 Eylülde yapılan işçi liderleri toplantısından sonra, 3 Eylül günü tekrar toplanan Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlamış-

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu, 2 Eylül 1965 günü Ankara'da yapılan ve Türkiye'deki bütün işçi kuruluşlarının yöneticilerinin katıldığı toplantıda belirlenen fikirlerin ışığı altında, aşağıdaki hususları Türk kamu oyuna duyurmaya karar vermiştir :

1

Türk işçi hareketi, yurdumuzun en güçlü teşekkülü olan ve gücü her gün daha da artan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun, toplumumuzun ana sorunları üzerine eğilmesini ve sosyal adalet içinde kalkınmamızın gerçekleştirilmesi için alınması gerekli tedbirleri bir an önce tesbit etmesini istemiştir.

Bu tedbirlerin gerçekleştirilmesi yolunda, 10 Ekim 1965 seçimleri ile kurulacak Millet Meclisi ve hükümetlere şimdiye kadar olduğu gibi, işbirliği ve yardım teklif edilecektir. İyi niyetle yapılacak bu tekliflerin kabul edilmemesi ve alınması gerekli tedbirlerin bugüne kadar görüldüğü gibi, Meclis komisyonlarında oyalanması, kanunlar ve mevzuatla tanınmış hakların uygulanmasında kasıtlı ya da kasıtsız ihmal gösterilmesi halinde, sorumlulardan 1969 seçimlerinde hesap sorulacaktır.

Bugün Türk işçisi tarafından en şuurlu şekilde gerçekleştirilen seçtirmeme kampanyası, gelecek defa, toplumun bütün kesimlerine mal edilerek ve gerekirse, hedef olarak, toplum menfaatleri aleyhine çalışan siyasi partiler alınarak ve yurt çapında girişilecektir.

Yıllardan ve hatta asırlardan beri ihmal edilmiş, sadece, vergi almak, askere çağırmak, oy istemek için hatırlanmış Türk halkı artık, bu ülkenin gerçek sahipleri olarak, çağdaş uygarlık düzeyine erişmeleri için çalışılmasını istemektedir. Toplumumuzun birçok kesiminde bugün gözler Türk-İş'e çevrilmiş, son ümit ışığı olarak, Türk-İş'in toplumumuzun meselelerine sahip çıkması beklenmektedir.

Türk-İş, unutulmuş Türk toplumuna sahip çıkmak ve kalkınma yolunda alınması gereken tedbirleri gerçekleştirmek için Türk işçi hareketinden ve kendisine güvenen Türk toplumundan aldığı güçle sonuna kadar çalışmaya azimli olduğunu Türk kamu oyuna duyurur.

Kurulu Bildirisi

tır. Bu bildiride, «yıllardan ve hatta asırlardan beri ihmal edilmiş, sadece vergi almak, askere çağırmak, oy istemek için hatırlanmış Türk halkı, artık, bu ülkenin gerçek sahipleri olarak, çağdaş uygarlık düzeyine erişmeleri için çalışılmasını istemektedir. Toplumumuzun birçok kesiminde, bugün, gözler Türk-İş'e çevrilmiş, son ümit ışığı olarak, Türk-İş'in toplumumuzun meselelerine sahip çıkması beklenmektedir.» denilmektedir. Bildirinin tam metni aşağıdadır.

2 Türk işçi hareketi, seçtirmeme kampanyası ile ilgili olarak, Türk-İş'e karşı girişilen arama, broşürlerine el koyma, arabalarını çevirme gibi baskı hareketlerini nefretle telin etmiştir.

Türk işçi hareketi, Türk-İş'in toplum menfaatlerini koruma çabaları sırasında, anayasa ve kanun dışı baskı hareketlerine maruz kalması halinde, «Hürriyete, adalete ve fazilete aşık evlâtlarının bekçiliğine emanet edilen» Anayasamızın korunması için, gerekli her mücadeleyi yapmasını Türk-İş'in bütün organlarına emretmiştir.

Anayasayı korumaya sonuna kadar azimli olan Türk-İş, her çeşit baskı hareketine karşı başarı elde edecek güçtedir.

Türk işçi hareketi, işçi ve toplum aleyhinde çalışan milletvekillerini seçtirmeme kampanyasını da tam bir tasviple karşılamıştır.

Geçen dört yıl içinde, işçi ve toplum aleyhine çalıştıkları için, Türk-İş tarafından seçtirilmeyecek milletveilleri listesine alınan dokuz kişiden yedisi, ön seçimler sonucu yeniden Parlamentoya gelmek imkânını kaybetmişlerdir. Türk-İş Yönetim Kurulu, 1 Eylül 1965 günü yaptığı toplantıda, bu şahısların partilerin merkez kontenjanından aday gösterilmeleri hâlinde, o partiyi de, işçi ve toplum aleyhine çalışıyor saymaya karar vermiş ve bu kararını parti genel merkezlerine duyurmuştur.

Bütün işçilerin, topraksız ve az topraklı köylülerin, dar gelirlilerin, sosyal adalet ilkesini benimsemiş bütün yurttaşlarımızın toplum aleyhinde çalışan bu milletvekillerinin bulundukları listelere, hangi parti olursa olsun, oy vermemek suretile, haklarını koruyacaklarına inanıyoruz. Şimdiden başarıya ulaşan bu ilk adımı diğer adımların takip etmesi, Türk toplumunun çirkin politikacılara ders verme güç ve şuurunde olduğunu göstermesi ile mümkün olacaktır.

Türk-İş, Türk toplumunu bu güç ve şuurda olduğuna inanmaktadır.

3 Türk-İş, Anatüzüğünde belirlenmiş ve yetkili organlarınca da tasvip görmüş partiler üstü politikasına memleket menfaatleri değişik bir yol tutulmasına lûzum gösterinceye kadar devam etme kararındadır.

EN BÜYÜK İŞÇİ TEŞEKKÜLÜNÜN ARANAN MERKEZ BİNASI

OLAYLAR

Geçtiğimiz ayın hangi yönden alınırsa alınsın en önemli olayı, Türk-İş'in açtığı seçtirmeme kampanyası ve bununla ilgili olarak Türk-İş'in aranması idi. «Olaylar» sayfalarımızda bu konuda geniş bilgi sunuyoruz.

Seçtirmeme kampanyası ve...

Türk - iş'in aranması

Kollarının altında bir yığın akşam gazetesi taşıyan küçük bayiler, oradan oraya koşuyor, avaz avaz bağırarak gazete satıyorlardı:

«— Türk-İş'in basıldığını yazıyor...»

Gazetelerini yere sıralamış bir başka bayiin başında, hiç azalmayan bir kalabalık, büyük başlıkla verilmiş haberi okumaya çalışıyor; küçük gazete satıcısı, bir yandan, kendisine para uzatanlara gazete verirken, hayatından memnun, bağırmaya devam ediyordu:

«— Yazıyor... Türk.İş'in basıldığını yazıyor...»

Küçük gazete satıcıları, satış yaptıkları için hayatlarından, hatta ne olduğunun farkına varmadıkları bu baskından memnun görünüyorlardı. Belki onlar kadar, belki onlardan daha memnun, daha sevinçli birkaç kişi daha vardı... Ama, hepsi o kadar. Küçük gazete satıcılarıyla, dokuz Milletvekili, Ankara Savcı yardımcılarından biri ve daha birkaç kişinin dışında, bütün bir kamuoyu irkilerek, ister istemez şu soruyu soruyordu:

«Ne oluyoruz?»

«— Nereye gidiyoruz?»

GELİŞEN TÜRKİYE'DE...

Bundan çok değil, beş-altı yıl önce, Türk-İş'in ne olduğunu, ne iş yaptığını, sendikalar ve işçiler dışında, bilenler sayılsa bir-kaç bini geçmezdi...

Geçen süre içinde, Türkiye öyle bir gelişmeye sahne olmuş, Türk işçi hareketi öyle bir güce erişmiştir ki, bugün kime sorulsa, **«Türk-İş'in ne olduğundan, ne yaptığına Sendika özgürlüğünün, demokrasinin teminatı olduğundan, kalkınmamızda sendikalara düşen göreve;**

Anayasamızın getirdiği sosyal devlet anlayışından, Toplu Sözleşme ve Grev kanunu hükümlerine kadar» bilgi almak mümkün olabilecektir.

İşte, bazı çevrelerce bilinmeyen budur. Ve, bu çevreler, Türk-İş'e yapılacak herhangi bir baskı hareketinin, ufak bir topluluk arasında konuşulmaktan, ufak bir topluluğun tepki göstermesinden ileri gitmeyeceğini düşünmüşlerdir...

Ama bu defa, yanıldıklarını, hem fena yanıldıklarını anladılar.

Ne var ki, bu çevreler gerçekle yüzyüze geldiklerinde iş işten geçmiş, ok yaydan çıkmıştı.

Gerçekte, Türk-İş'i baskı yaparak sindireceklerini zannedenler, hedefine ulaşmayan bir bumerang fırlatmışlardır. Bumerangg, Avusturalya yerlilerinin kullandıkları, ağır bir tahtadan yapılan ay şeklinde silahtır. Bumerang fırlatıldığı hedefe çarpmazsa, tekrar atanın eline döner. Türk-İş'e fırlatılan bumerang hedefine ulaşmamış, ama, geri dönüp atanı yaralamıştır.

Bu olay, Türk-İş'in yayınladığı bildiride de belirtildiği gibi, Türk demokrasisinde kara bir leke olarak kalacaktır ama, basının ve kamuoyunun Anayasamızı, Anayasa teminatı altındaki hakları korumak için gösterdiği dayanışma ve olaya karşı tepkileri de gene demokrasi tarihimizi yazanlar için bir iftihar vesilesi olacaktır.

Şimdi olayların başlama ve gelişmesine bir göz atalım.

Olayların Başlangıcı

Türk-İş, 1963 yılında yaptığı bir açıklamayla, işçi menfaatleri aleyhinde çalışmakta olan Milletvekillerini tesbit etmekte olduğunu, seçimlerde bunlara oy verilmemesini isteyeceğini açıklamıştı.

Geçen süre içinde, Türk-İş görevlileri bir yandan Parlamento çalışmalarını titizlikle izler, Milletvekilleri ve Senatörler için hazırlanmış fişleri doldururlarken, zaman zaman da basında bununla ilgili haberler çıkıyordu.

Seçtirilmemesi gereken milletvekilleri

Türk-İş'in seçtirmeme kampanyası kapsamına giren dokuz milletvekilinin ön seçimler sonundaki durumları :

İşçi ve toplum aleyhine çalıştıkları için seçtirilmeyecekler listesine alınan dokuz milletvekilinin ön seçimlerde, listelere girememesi için alınan tedbir ve yapılan çalışmalar olumlu sonuç vermiştir.

Listedeki dokuz milletvekilinin önseçimlerden sonra durumu şöyledir :

1) AHMET AYDIN BOLAK (**Balıkesir C.H.P.**)
Parti teşkilatının baskısı üzerine, önseçimlerden önce adaylığını geri almak zorunda kalmıştır.
2) ZEYNEL GÜNDOĞDU (**Erzincan C.H.P.**) **Önseçimleri kazanmak için büyük sarfetmiş, ancak, listeye dahi girememiştir.**
3) NACİ GÜRAY (**Elazığ A.P.**)
Listeye girememiştir.
4) AHMET BİLGİN (**Kırşehir M.P.**) **Önseçimlerde hiç oy alamamış ve listeye girememiştir.**
5) ZEYYAT KOCAMEMİ (**Tokat Y.T.P.**) **Önseçimlere** katılmıştır.
6) İHSAN ÖNAL (**İçel A.P.**)
Listeye girememiştir.
7) ALİ ŞAKİR AĞANOĞLU (**Trabzon C.H.P.**)
Önseçimlerde, aday listesinde ancak beşinci sıraya girebilmiştir. 1961 seçimlerinde CHP., bu ilde dört milletvekili çıkarmıştır.
Listeye oy verilmemesi için çalışılacaktır.
8) SAİT SİNA YÜCESOY (**Konya A.P.**)
Listenin ortalarındadır. Listeye oy verilmemesi için çalışılacaktır.
9) RUHİ SOYER (**Niğde C.H.P.**)
Maalesef listede birinci sırayı işgal etmiştir. Ancak, seçimlerde bu listeye oy verilmemesi için yoğun bir çalışma yapılacaktır.

Bu arada Haziran ayı içinde Milliyet gazetesinde **«Türk-İş'in seçtirmeyeceği Milletvekilleri»** ile ilgili bir haber de çıkmış ve gazete bazı isimler yayınlamıştı. Bu isimlerden bazıları, tutumları ile, seçtirilmeyecekler arasında yer almaya gerçekten hak kazanmış kimse

lerdi. Milliyet'te haberin yayınlanması üzerine, İçel Milletvekili İhsan Önal, gazeteye mahkeme kanalıyla bir tekzip göndermiş ve isminin bu listede bulunmadığını belirtmiş ve biraz da Türk-İş'e çatmıştı. Gazete, kanuni hakkını kullanmış, Asliye Ceza mahkemesi nezdinde itirazda bulunarak, tekzip kararının kaldırılmasını istemişti. İstanbul Asliye 7 nci Ceza Mahkemesi, bu itiraz üzerine durumu tahkik etmek lüzumunu hissetmiş ve 21 Haziran 1965 tarihinde **«BASINLA İLGİLİ VE ÇOK ACELE»** kaydını taşıyan bir yazıyı Türk-İş Genel Merkezine göndererek **«işçi dâvalarına yararlı olmadıkları tesbit edilen milletvekillerine ait bir liste tanzim edilip edilmediğini, böyle bir liste mevcut ise, A.P. Milletvekili İhsan Önal'ın bu listede isminin olup olmadığının acele bildirilmesini»** istemişti...

Türk-İş yetkilileri, mahkemenin sorusuna verdikleri cevapta, böyle bir listenin hazırlandığını ve İhsan Önal'ın da bu listede yer aldığını belirttiler.

Bu arada, liste ve yapılacak seçtirmeme kampanyasıyla ilgili hazırlıklar da ilerliyordu. **«Seçtirilmeyecek Milletvekilleri listesi»** nin önce açıklanacağı ilân edilmişti.

16 Ağustos 1965 Pazartesi

Türk-İş Genel Merkezi, 16 Ağustos 1965 Pazartesi günü, önseçim adaylarının isimlerinin Yüksek Seçim Kuruluna verilmesinden üç gün önce, basına dağıttığı bir bülten ve **«yeniden seçtirilmemesi gereken milletvekilleri»** başlıklı bir broşürle, listede bulunan dokuz milletvekilinin isimlerini açıkladı. Ayni gün **«ÖNEMLİDİR»** kaydını taşıyan bir genelge de Türk-İş teşkilatına gönderiliyor ve binlerce broşür teşkilata dağıtılıyordu.

17 Ağustos 1965 Salı

Türk-İş'in seçtirilmeyecek milletvekilleriyle ilgili listesine gazetelerde geniş yer verildi. Bu arada Türk-İş e gelen bazı kimseler, bu çeşit bir hareketin ne kadar olumlu olduğunu belirterek, başarılar dilediler.

Teşkilâttan alınan ilk haberler de, broşürlerin derhal dağıtılmağa başlandığı, işçilerin bu şahısları seçtirmemek için kararlı olduğu yolundaydı.

18 Ağustos 1965 Çarşamba

Sabah gazetelerinden bazılarında seçtirmeme kampanyası ile ilgili yazı ve yorumlar vardı. Genel kanaat, Türk-İş'in olumlu bir yolda olduğu ve hareketin başarılı olması hâlinde, memleket menfaatleri yönünden ilerisi için bir garanti mahiyeti taşıdığı merkezindeydi.

O gün de, sendikacılar dışında Türk-İş'i ziyaret edenler ve başarılar dileyenler oldu.

SAAT 17.25

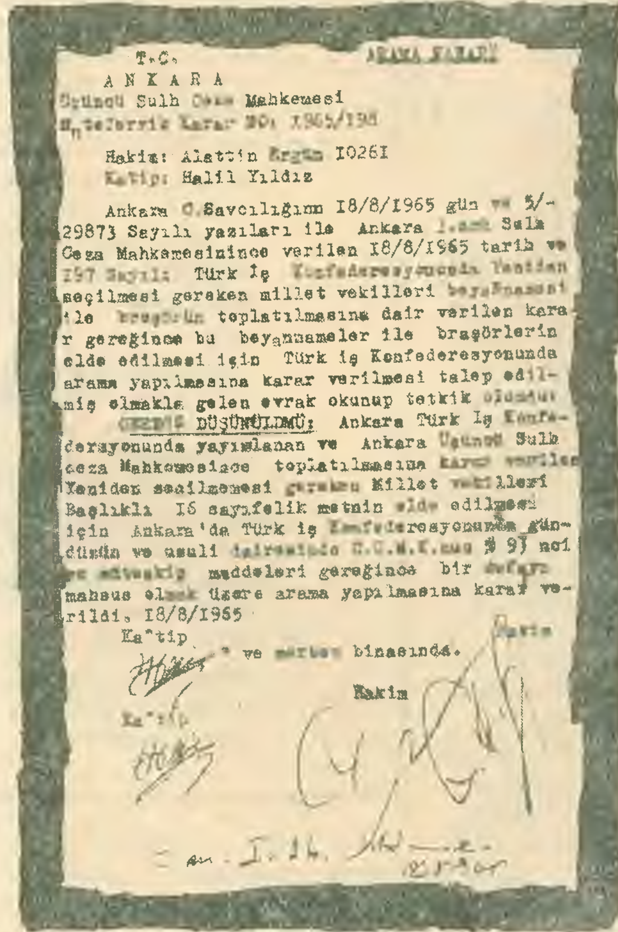
Türk'İş Genel Merkezine gelen iki kişi, Genel Sekreter Halil Tunç'la görüşmek istediklerini söylediler, Tunç'un yanına alındılar.

Bu iki kişi, Emniyet Birinci şube başkomiser İsmail Tüzmen ve Komser Muharrem Örgüt'dü. Ellerindeki arama ve toplatma kararını Genel Sekreter Tunç'a gösterdiler. Emir almışlardı, aldıkları emri yerine getireceklerdi.

MAHKEMENİN KARARI

Tunç, Ankara Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesince verilmiş kararı inceledi. Karar aynen şöyleydi :

«T.C.
ANKARA
Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesi
Mâteferrik Karar No : 1965/169
Hakim : Alaattin Ergün 10261
Kâtip : Halil Yıldız
Ankara C. Savcılığının 18/8/1965 gün ve 5/29873 sayılı yazıları ile An

ARAMA KARARI

T.C.
A N K A R A
Üçüncü Sulh [illegible] Mahkemesi
M. teferrik Karar NO: 1965/198

Hakim: Alattin Ergün 10261
Katip: Halil Yıldız

Ankara C.Savcılığının 18/8/1965 gün ve 5/-29873 Sayılı yazıları ile Ankara [illegible] Sulh Ceza Mahkemesininca verilen 18/8/1965 tarih ve 197 Sayılı Türk İş [illegible] Yeniden seçilmesi gereken millet vekilleri [illegible] ile [illegible] toplatılmasına dair verilen karar gereğince bu beyannameler ile broşürlerin elde edilmesi için Türk iş Konfederasyonunda arama yapılmasına karar verilmesi talep edilmiş olmakla gelen evrak okunup tetkik [illegible]

[illegible] DÜŞÜNÜLDMÜ; Ankara Türk İş Konfederasyonunda yayımlanan ve Ankara Üçüncü Sulh ceza Mahkemesince toplatılmasına karar verilen Yeniden seçilmemesi gereken Millet vekilleri Başlıklı 16 sayfalık metnin elde edilmesi için Ankara'da Türk iş Konfederasyonunda gündüzün ve usuli [illegible] C.M.U.K.nun 9[illegible] nci [illegible] maddeleri gereğince bir defaya mahsus olmak üzere arama yapılmasına karar verildi. 18/8/1965

Ka"tip
[illegible] ve merkez binasında.
Hakim

Ka"tip

Ankara Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesinin Türk-İş Genel Merkezinin aranması için verdiği arama kararının fotokopisi. Ayni Mahkeme'nin 1965/197 sayılı kararı da broşürlerin toplatılmasını öngörmektedir.

Türk-iş'in aranması

Yazan :
Coşkun KIRCA
İstanbul
Milletvekili

Hem sendikalar kanunu, hem de Siyasi Partiler Kanununun Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında, Komisyon sözcülüğünü yapan İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Türk-İş'in aranması ve broşürlerine el konulmasını Cumhuriyet gazetesine yazdığı bir makaleyle incelemiştir. Makaleyi aynen yayınlıyoruz.

Türk işçilerinin büyük çoğunluğunu temsil ettiğine şüphe olmayan Türk İş Yönetim Kurulunun işçi hakları aleyhine çalışan Milletvekillerinin yeniden seçilmemesi amacıyla yaptığı propaganda faaliyetinin Siyasi Partiler Kanununun 37 inci maddesine aykırı olduğu iddiasile, Türk-İş Genel Merkezinde mahkeme kararile arama yapılmıştır.

Aramanın dayanağı bu ise, tamamile yanlış bir uygulama ile karşı karşıya olduğumuz şüphesizdir. Gerçekten, Siyasi Partiler Kanununun uygulanmasında Sendikaların ve üst teşekküllerinin özelliklerine dokunulamayacağı, aynı kanunun 135 inci maddesinin son fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Belirtilmeseydi bile, Sendikalar Kanunu hükümlerinin özel hüküm olması dolayısı ile Siyasi Partiler Kanununun 37 inci maddesinin sendikalar ve üst kuruluşları hakkında uygulanması gerekirdi.

Nitekim, Siyasi Partiler Kanununun 2 inci maddesinde yer alan ve derneklerin yasama meclisleri seçimlerinde belli adayları desteklemek amacile kurulamayacağını belirten hükme ilişkin olarak, Millet Meclisince Cumhuriyet Senatosuna sevkedilen metinde, sendikaları ve üst kuruluşlarını bundan istisna eden bir fıkra vardı. Senato Geçici Komisyonu bu fıkrayı haşiv saymış ve bu görüş yasama organınca da benimsenmiştir. Bu görüş Senato Geçici komisyonunun raporunda şöyle ifade edilmiştir:

> «Anayasamızın 29 ve 46 ncı maddelerile diğer mevzuat hükümleri; sendikaların maksat ve faaliyetleri göz önüne alarak son fıkranın kaldırılması halinde ilk fıkra ile derneklere yasak edilen fiillerin sendikalar için yasaklanmamış olacağı kanısına varılmış ve bu sebeple haşiv sayılması gereği düşüncesile sözü edilen fıkra metinden çıkarılmıştır.»

Bu da göstermektedir ki, Siyasi Partiler Kanununun 135 inci maddesinin son fıkrası,sendikaların özelliklerini ve bu arada, Sedikalar Kanununun tüm hükümlerinin uygulanmasında saklı tutmak amacile sevkedilmiştir.

Sendikalar Kanununun 16 ncı maddesi, Anayasanın 46 ncı maddesine ve Anayasanın bu maddesinin görüşülmesi sırasında Temsilciler Meclisi Anayasa ve Komisyonu Sözcüsünce açıkça yapılan yoruma uygun olarak, sendikalara ve üst teşekküllerine sadece bazı siyasi faaliyetleri yasaklar. Anayasa'nın 46 ncı maddesi gereğince sendikalar için genel bir siyasi faaliyet yasağı konamıyacağına göre yasaklanan siyasi faliyetler arasında, işçi haklarına aleyhinde çalıştığı ileri sürülen Milletvekillerinin önseçimlerde seçtirilmemesi için faaliyet sarfetmek yoktur. Kaldı ki, sendikaların ve üst teşekküllerinin siyasi alanda baskı grubu olarak faaliyette bulunabilecekleri, Sendikalar Kanununun 16 ncı maddesi görüşülürken, Komisyon Sözcüsü sıfatile tarafımdan bütün açıklığıyla tutanaklara geçirilmiştir.

Bağımsız yargı organlarımızın, bu pek üzücü olayı, demokratik rejimin bütün medeni memleketlerde uygulanan gereklerine uygun biçimde çözümleyeceğinden şüphe etmemek gereklidir.

OLAYLAR

kara 3. Sulh ceza mahkemesince verilen 18/8/1965 tarih ve 197 sayılı Türk-İş Konfederasyonunda yeniden seçilmesi gereken milletvekilleri beyanamesi ile broşürün toplatılmasına dair verilen karar gereğince bu beyanameler ile broşürlerin ele de edilmesi için Türk-İş Konfederasyonunda arama yapılmasına karar verilmesi taleb edilmiş olmakla gelen evrak okunup tetkik olundu:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Ankara Türk-İş Konfederasyonunda yayınlanan ve Ankara Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesince toplatılmasına karar verilen yeniden seçilmemesi gereken millet vekilleri başlıklı 16 sayfalık metnin elde edilmesi için Ankara'da Türk İş Konfederasyonu merkez binasında gündüzün ve usulü dairesinde C.U.M.K.nun 91 nci

ve müteakip maddeleri gereğince bir defaya mahsus olmak üzere a rama yapılmasına karar verildi. 18/8/1965.»

SAVCININ YAZISI

Bu arama kararını alan savcı hemen Emniyet Birinci Şubeye bir yazı yazmış ve derhal arama yapılmasını istemişti. Savcının yazısı da şuydu :

«T.C.
Ankara C. Savcılığı
Sayı : 5/29873 18/8/1965
EM. Ş. I. Müdürlüğüne

Türk-İş Basın bürosu tarafından neşredilen 18/8/1965 günlü (Türk-İş'in seçtirttirilmeyecek Milletvekilleri listesi) adlı beyannamesi ile (Türk-İş, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu - Yeniden seçilmemesi gereken Milletvekilleri) isimli 16 sahifelik metnin toplattırılmasına Ankara 3. cü Sulh Ceza Mahkemesinin 18/8965 gün ve 965/697 sayılı kararıyla karar verilmiş olduğundan gereğinin derhal ifası ile toplanan nüshaların gönderilmesi rica olunur.

H. Servet Çolakoğlu

C. Savcı Yardımcısı»

Tunç mahkeme kararını inceledi. Polisin elinde arama kararı vardı ve bu karara dayanılarak arama yapılacaktı. Soğukkanlılığını kaybetmeden **«buyurun arayın ne arayacaksınız»** dedi.

Polisler aradılar. Türkiyedeki bütün işçileri temsil eden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu arandı. Başkanın odası, Genel Sekreterin odası, Eğitim Bürosu, teksir dairesi arandı... 100 tane broşür ve 16 tane de basın bülteni bulundu. Tunç, polislere bütün broşürlerin dağıtıldığını söyledi.

Polisler bir arama zaptı hazırladılar; Genel Sekreter Halil Tunç onun altına bir şerh koydu. Arama zaptı da şöyleydi :

ARAMA ZABIT VARAKASI

Ankara Cumhuriyet Savcılığının 18.8.1965 gün 5/29873 sayılı yazıları ile Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesince verilen 18.8.1965 tarih ve 197 sayılı Türk İş Konfederasyonunda yeniden seçilmemesi istenen milletvekilleri başlıklı 16 sahifelik broşür ile bültenin toplattırılması hakkındaki Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesinin 18.8.1965 gün 1965 gün 1965)198 sayılı arama kararı üzerine 18.8.1965 günü saat 17.45 de aşağıda isimleri yazıaı şahıslarla birlikte Selanik Caddesi Tokay Han 6/2 numaradan bulunan Türk-İş Konfederasyonu binasında bulunan Genel Başkan ve Genel Sekreter odası ile ve buna bağlı 9 adet büro müştemalâtında gerekli arama yapılmış ve Türk-İş Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu yeniden seçilmemesi gereken milletvekilleri broşürlerinden 100 adet ve 16.8.1965 tarihli Türk-İş'in seçtirmeyecek milletvekilleri listesi Türk-İş Basın Bürosu Bülteninden 16 adet mevcut olduğu görülmüş ve alınarak paket halinde mühürlenmiştir. Yukarıda bahdedilen Türk-İş Basın Bürosu bülteni ile yeniden seçilmemesi gereken bülteninin teşkilâta dağıtıldığını Genel Sekreter Halil Tunç tarafından beyan edildiğini ve aramanın saat 18.00 de sona erdiğine dair arama esnasında herhangi bir zarar ziyanlarının bulunmadığına dair işbu zabıt varakası mahallinde tanzim ve imza edilmiştir. 18.8.1965 saat 18.00 (Emniyet I. Şube Başkomiser)

İsmail Tüzmen
İmza

(Birinci Şubede Komiser
Muharram Öğüt
İmza
Türk-İş Genel Sekreteri
Halil Tunç
İmza
Türk-İş Sekreter Daktilosu
Şerife Mısır
İmza
Zabıt Şerhi

Zabıtta belirtilen zararı maddi manada anlamadığımızı bu aramanın manevi zararlarının ölçülemiyeceğini ve demokratik olmayan bu karara itiraz edeceğimizden el konulan 100 adet broşürün imha edilmemesi kaydile imza ettim.

Türk-İş Genel Sekreteri
Halil Tunç
İmza

18 Ağustos günü ve mesele bazı çevrelerce polislerin arama yapıp, buldukları broşürleri götürmesiyle son buldu...

Ama, Türk-İş genel merkezinde ışıklar geç saatlere kadar yandı. Durum enine boyuna gözden geçirildi. Türk-İş aranmıştı, aranabilmişti... Nereye gidiyorduk? Ertesi gün ve daha sonraki günler çok kimsenin kendi kendine ve bir birlerine soracağı soruyu o akşam Türk-İş Genel Merkezinde, yetkililer, cevap arıyorlardı...

O gece Türk'İş'te takip edilecek politikanın ana hatları çizildi.

Açıklama

Bazı gazetelerde çıkan haberler üzerine 12 Ağustos günü Türk-İş Basın ve Halk la Münasebetler Merkezi tarafından şu açıklama yayın lanmıştır.

«Son günlerde, bazı gazetelerde Türk-İş yöneticilerinin, şu ya da bu partiden aday gösterilip, milletvekili seçimlerine katılacakları yolunda haberler yayınlanmaktadır.

Türk-İş Başkanı SeSyfi Demirsoy olsun, Genel Sekreteri Halil Tunç olsun, hiç bir partiden ve hiç bir şekilde seçimlere katılmıyacaklarını, bir kere daha ve kesin şekilde açıklamışlardır.»

19 Ağustos 1965 Perşembe

Aramanın ertesi günü Türk-İş Merkezinde hummalı bir faaliyet hüküm sürüyordu. İcra Kurulu sabah toplantı yaparak, yayınlanacak bildiriyi gözden geçiriyor; bürolar herzamankinden daha hareketli bir çalışma içinde, dakikaların nasıl geçtiğini bilemiyorlardı.

Saat 12 ye doğru basına verilen bildiri ile arama olayı gazetelere aksetmiş oldu. Bildirinin dağılmasından hemen sonra, gazetelerden Türk-İş Genel Merkezine telefonlar yağmaya başladı... Birçok gazeteci okuduğuna inanamamış, haberin teyidini ve arama olayı ile ilgili teferruat istiyorlardı.

BİLDİRİ

O gün yayınlanan bildiri şu idi:

«Türk-İş'in işçi ve toplum aleyhine çalışan milletvekillerini seç-

tirmeme kampanyası ile ilgili olarak işçi teşkiltlarma göndermek üzere hazırladığı broşürlere el koymak içinâ, POLİS, DÜN (18 Ağustos Çarşamba günü) SAAT 18.00 DE TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU GENEL MERKEZİNDE ARAMA YAPILMIŞTIR.

Türk İşçi hareketinin en yüksek teşekkülü olan Türk-İş'in bir kaçakçının evi basılırmış gibi aranmaya kalkışılması, sendikaların en ağır baskılar altında tutulduğu en karanlık günlerde dahi görülmemiş vahim bir olaydı. Bu, Türk işçisine yönetilmiş ağır bir hakarettir. Türk işçisi bu hakareti hiç bir zaman kabul etmeyecektir.

Her zaman örnek gösterdiğimiz Batı ülkelerinde buna benzer bir olay, dünyanın sorumluların başlarına yıkılması demektir. Demokrasinin en güçlü savunucusu ve Anayasaya yürekten bağlı olan Türk işçisi de, geride bıraktığımızı sandığımız karanlık bir devrin hortlatılmağa kalkışıldığını gösteren Anayasaya aykırı bu davranışlar karşısında, en sert demokratik tepkiyi göstermekte tereddüt etmeyecektir. Eski bir Fransız Başbakanı «Sabahın saat 5 inde kapının çalındığı zaman, gelenin sütçü olduğundan eminsen ülkende özgürlük vardır» derdi. Biz de, «Sendika özgürlüğünü bu kadar hafife alan davranışlar görüldüğü müddetçe, demokrasiden söz edilemez» diyeceğiz.

Sorumluların, kanunlarımızı iyice bilmeleri gerekir. Sendikalar, alelâde dernekler değillerdir. İş-çi teşekkülleri, sendikalar kanununun 16. maddesindeki sınırlar içinde, siyasi fâaliyette bulunma yetkisine sahiptirler. Sendikalar, üyelerini istedikleri milletvekillerine, hatta siyasi partilere oy vermemeğe çağırabilirler, bu maksatla kampanya açabilirler ve broşürler yayınlayabilirler. Türk işçi hareketini hiç bir kudret bu yoldan çeviremez. İşçi ve toplum aleyhine çalışan millet vkillerini seçtirmeme kampanyamız, broşürleri toplatmakla bu hareketi durduracaklarını sananları hüsrana uğratacak şekilde daha güçlü olarak yürütülecektir. Halisane tavsiyemiz kanunları uygulamakla görevli olanların, önce kanunları okumayı ve anlamayı öğrenmeleridir. Demokrasimizi bekliyen en büyük tehlike kanun adına yapılan kanunsuzluklardır. Büyük Türk Şairi Tevfik Fikret'in ölümünün 50. yılında onun sesiyle haykırıyoruz. Kanun diye, kanun diye kanun tepelenemez». Türk işçi hareketinin en yüksek teşekkülü olan Türk-İş, bir kaçakçının evi basılır gibi aranamaz. Çünkü Türk-İş kanunlara saygılıdır, çünkü Türk-İş sorumluluğunu müdriktir ve bunları bu güne kadar defalarca ispat etmiştir.

Anayasayı hiçe sayan bu davranışı Yüksek Hakimler Kurulu, Başbakan ve Adalet Bakanı nezdinde şiddetle protesto edeceğiz. Ferkes bilmelidir ki, Türk işçisi, Anayasaya aykırı her türlü davranışı, kesinlikle boşa çıkarmaya azimlidir. Türk işçisinin, batı ülkeleri işçilerinden daha az haysiyetli olmadığını hatırdan çıkartmamakta fayda vardır. Bu gerçeği unutanlar, dünyanın başlarına yıkılacağını göreceklerdir.

Türk-İş Genel Merkezini aratanlar, bu hareket Uluslararası işçi teşekkülleri ve demokrat ülkelerin işçi sendikaları tarafından duyulduğundan, Türk demokrasisi hakkında ne hükme varılacağını, Türkiye aleyhinde nasıl bir havanın doğacağını düşünmezler mi?

Netice olarak şu gerçeeği bir kere daha ilgililere duyurmakta fayda görüyoruz:

Bu güne kadar bir çok olaylarda, işçiler yurt çapında bir hareketе geçmemişlerse, bu, işçilerin güçsüzlüğünden değil, serinkanlılıkla hareket etmelerinden, sorumsuz, memleket menfaatlerini düşünmeyen kimselerin yükselttiği memleket tansiyonunu daha fazla arttırmak, yurtta gergin bir hava yaratmak istemeyişinden ileri gelmiştir.

Artık ilgililer şunu iyi bilmelidrler ki, bu kanunsuz olaylar bardağı taşırmakta olan son damlalar olmaktadır.

Türk işçisi Anayasanın kendisine verdiği hakları sonuna kadar kullanmak ve muhafaza etmekteki azmini, yurt çapında bir tepki ile,

Toplatılan broşürün kapağı

her an göstermeğe kararlıdır.

Türk-İş Genel Merkezinin basılıp aranması demokrasi tarihimiz de, kara bir leke olarak kalacaktır.»

BİLİNMEYEN GEREKÇE ÖĞRENİLİYOR

Türk-İş'in arandığını kamuoyuna o günkü akşam gazeteleri duyurdu. Türkiye radyoları saat 20 de yayınlanan haber bülteninde arama olayını ve aramanın gerekçesini verdiler. Gerçekten, işin en ilgi çekici yönlerinden biri de buydu. Türk-İş genel merkezi aranıyor, broşürlerine el konuluyor, fakat Türk-İş'e bir tek Allahın kulu çıkıp da «sen şu suçu işledin, şu kanunun falanca maddesine aykırı hareket ettin» demiyordu. Türk-İş mensupları, bir takım gayri resmi ağızlardan, kendileri hakkında verilen kararın neye dayandığını gerçi öğrenmişlerdi ama, resmi makamlardan hiçbir bilgi almak imkânı yoktu...

Bir suç izafe edilerek arama yapılıyor, broşürlere el konuluyor, fakat suçun ne olduğunu da kimse söylemek zahmetine katlanmıyordu...

Radyonun yayını, işin bu yönünü aydınlatıyordu. Türk-İş'e izafe edilen suç Siyasi Partiler Kanu

nunun 37 nci maddesini ihlâldi. Radyo bu maddenin metnini de verdi. Buna göre, ön seçim adayları hakkında propaganda yapmak yasakt. Bu yasak, matbu vesaik dağıtılarak propaganda yapmayı da kapsıyordu.

Bu maddenin metni ilk bakışta Türk-İş'i kanunlara aykırı davranmış gibi gösteriyorsa da, meselenin gerçek yüzünü bilenler hayret ettiler.

Bir kere, ayni kanunun 135 inci maddesi, Sendikalar Kanununun 16 ncı maddesi hükümlerinin saklı olduğunu söylüyordu; Türk-İş'in açtığı seçtirmeme kampanyası da bu maddeye dayanıyordu. Hem bir hak saklı tutulur, hem de nasıl ön seçim adayları için Türk-İş'in propaganda yaptığı nereden çıkarılıyordu?

ama kanun, önseçim adayları için propaganda yasağı koymuştu. Önlenebilirdi. Hadi önlendi denilsin, seçim adayları ise daha o gün listeler Yüksek Seçim Kuruluna verildiğinde kesinleşmişti. Önseçim adayı olmak için herhangi bir kimsenin «ben ön seçim adayıyım» demesi, hatta partiye başvurması yeter değildi. Nitekim, Adalet Partisi, önseçim için müracaat edenlerden bazılarının müracaatını kabul etmemişti. Kanun, ön seçim adaylarının Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesini öngörüyordu. Buna göre, listeler Yüksek seçim Kurulu'na verilinceye kadar kimse ön seçim adayı değil, önseçim adaylığına adaydılar. Belli olmayan ön-

O akşam bu soru cevapsız kaldı...

20 Ağustos 1965 Cuma

O sabah gazeteler, Türk-İş Merkezinin polis tarafından arandığını, broşürlere el konulduğunu bütün Türkiye'ye duyuruyordu. Tepki sert oldu. Türk-İş merkezine telefonlar, telgraflar yağmaya başladı. Teşkilât ısrarla talimat bekliyordu Türk-İş merkezini ziyaret ederek, geçmiş olsun diyenlerin haddi he-

Başbakan, Adalet Bakanı ve Yüksek Hakimler Kuruluna çekilen telgraflar

BAŞBAKANA ÇEKİLEN TELGRAF

Sayın Suat Hayri Ürgüplü
Başbakan
Ankara

Türk-İş'in işçi ve toplum aleyhinde çalışan milletvekillerini seçtirmeme kampanyası ile ilgili olarak işçi teşkilâtlarına göndermek üzere hazırladığı broşürlere el koymak için gerekçesi lomayan ve Konfederasyonumuza tebliğ edilmiyen bir karara dayanılarak, 18 Ağustos Çarşamba günü saat 18.00 de Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Merkezinde polis tarafından arama yapılmıştır.

Türk işçi hareketinin en yüksek teşekkkülü olan Türk-İş'in, bir kaçakçının evi basılırmış gibi aranmaya kalkışılmasını, sendikaların en ağır baskılar altında tutulduğu günlerde dahi görülmemiş, çok vahim bir olay sayıyoruz.

Anayasa ve kanunların açıkça tanıdığı bir hakkı kullanarak işçi ve toplum aleyhtarı milletvekilleri için seçtirmeme kampanyası açan Türk-İş'e karşı yapılmak istenen bu baskı hareketi ile Anayasa ve kanunlar açıkça çiğnenilmiştir.

Herhangi bir partiye mensup başbakanın hükümet başkanı olduğu devrede dahi müsamaha ile karşılanamıyacak bu baskı harketinin zatıâliniz gibi tarafsız bir başbakanın zamanında olması üzüntülerimizin daha da artmasına sebep olmuştur.

Demokrasi tarihimizde kara bir leke olarak kalacağını inandığımız bu baskı hareketini tasbip etmiyeceğinizden emin olarak, duruma el koymanızı bekliyoruz.

Saygılarımızla,
Seyfi Demirsoy — Halil Tunç
Başkan — Genel Sekreter

ADALET BAKANI'NA ÇEKİLEN TELGRAF

Sayın İhsan Köknel
Adalet Bakanı
Ankara

Türk-İş'in işçi ve toplum aleyhinde çalışan milletvekillerini seçtirmeme kampanyası ile ilgili olarak Teşkilâtına göndermek üzere hazırladığı broşürler, gerekçesi bilinmiyen ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunna tebliğ edilmeyen bir kararla toplatılmak istenmiş ve polis 18 Ağustos 1965 günü saat 18.00 de Konfederasyon Genel Merkezinde arama yapmıştır.

Anayasa ve Sendikalar Kanununun tanıdığı bir hakkı kullanmakta olan Türk-İş'e karşı girişilen ve Türk işçi hareketi tarihinde ilk defa olan bu baskı teşebbüsünün, Anayasa ve Kanunların açıkça ihlâli ve demokratik düzeni zedeleyici çok vahim bir olay sayıyoruz.

Bu baskı hareketinin öncülüğünü yapan savcının nerede ntalimat aldığı ve bu talimattan makamınızın haberdar olup olmadığı bizim için meçhuldür.

Partili bir bakan zamanında ve sendikaların en ağır baskı altında tutulduğu günlerde dahi görülmemiş bu hareketin, tarafsız bir Adalet Bakanının adli-

sabı yoktu. O kadar ki, o akşam bir Türk-İş mensubunun **«keşke ziyaretçiler için bir defter açsaydık»** teklifine karşı, bir diğer Türk-İş mensubu **«piyasada defter buhranı** başgösterirdi» diye cevap veriyordu. Gerçekten de o gün, Türk-İş görülmemiş bir ziyaretçi hücumuna uğradı ve **defter buhranı başladı»** esprisi şaka mı, ciddi mi anlaşılamadı...

Bir gün önce İcra Karulunun aldığı karar gereğince, teşkilata yayınlanacak genelge o gün erken saatlerde postalandı. Genelgede şöyle denilmekteydi :

TEŞKİLÂTA ÖNEMLİDİR

«Konfederasyonumuz Genel Merkezi, 18.Ağustos.1965 Çarşamba günü polis tarafından aranmış, işçi aleyhine çalışan milletvekillerini seçtirmeme kampanyası için hazırlanan borşürlerden 100 tanesine el konulmuştur.

Bilindiği üzere, Türk-İş, işçi ve toplum aleyhtarı faaliyetleri görülen 9 milletvekili için «seçtirmeme kampanyası» açmaya ve bunları bir daha Parlamentoya göndermemeye karar vermişti. Bu kampanya ile ilgili olarak teşkilâtımıza gönderilmek üzere hazırlanan broşürlere el konularak, bu hareketin durdurulabileceğini sananlar, bir baskı hareketi ile işçi hareketini yıldırmağa kalkışmışlardır. Ancak, bugüne kadar her türlü yıldırma ve bölme teşebbüslerinin karşısında kaya gibi sağlam ve yek vucut kalmayı başarmış işçi hareketimiz, gene bütün gücü ile kanunsuzlukların karşısında olacaktır.

Türk-İş'in polis tarafından aranması teşkilâtımızda geniş tepki yaratmış ve hadisenin duyulması üzerine Konfederasyonumuza sayısız dayamşma telgrafları gelmiştir.

Durum basına verilen bir bildiri ve Başbakan, Adalet Bakanı, Yüksek Hakimler Kurulu'na çekilen telgraflarla şiddetle protesto edilmiştir. (Bildiri ve telgrafların metni ilişik olarak sunulmuştur.)

Teşkiâtımızın her zamankinden daha fazla bir dayanışma içinde ve soğuk kanlılıkla olayların gelişmesini beklemelerini;

Seçtirmeme kampanyasına karşı girişilecek yıldırma hareketlerini Türk İşçi Hareketinin yek vucut olarak karşılayacağını bilmelerini ve bunu bütün işçi arkadaşlarımıza duyurmalarını;

İllerde teşkilâtımıza yapılacak herhangi bir baskı hareketinin der-

Türk-İş'in polis tarafından aranması ve seçtirilmeyecek Milletvekilleri ile ilgili olarak, teşkilata gönderilmek için bastırılmış broşürlerden 100 kadarına el konulması üzerine durum, Başbakan, Adalet Bakanı ve Yüksek Hakimler Kurulu'na çekilen telgraflarla protesto edilmiştir.

Telgrafların metinleri aşağıdadır :

ye mekanizmamızın başında bulunduğu zaman yapılması büsbütün üzüntü verici olmuştur.

Anayasa ve kanunların daha fazla ihlâline göz yummayacagınızdan emin olarak, duruma el koymanızı ve savcı hakkında gerekli tahkikatın yapılmasını rica ederiz.

Saygılarımızla,

Seyfi Demirsoy — Halil Tunç
Başkan — Genel Sekreter

YÜKSEK HAKİMLER KURULUNA ÇEKİLEN TELGRAF

Yüksek Hakimler Kurulu
Başkanlığına
Ankara

Türk-İş'in işçi ve toplum aleyhine çalışan milletvekillerini seçtirmemek için açtığı kampanya ile ilgili olarak, teşkilatına göndermek üzere hazırladığı broşürler için Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından, henüz Türk-İş'e tebliğ edilmeyen ve gerekçesi bilinmeyen bir toplatma kararı, ve buna dayanılarak, ayni mahkeme tarafından arama kararı verilmiştir.

Bu kararlar uyarınca, 18 Ağustos Çarşamba günü Türk-İş Genel Merkezi polis tarafından aranmıştır.

Türk-İş seçtirmeme kampanyasına Anayasa ve Sendikalar Kanunu'na dayanarak girişmiş bulunmaktadır. Bu hak, Anayasamızın 46.ve Sendikalar Kanunu'nun 16. maddelerinin görüşülmesi sırasında Temsilciler Meclisi'nde Komisyon sözcüsü Muammer Aksoy; Millet Meclisi'nde de, gene komisyon sözcüsü Çoşkun Kırca tarafından açıkça belirtilmiş ve zabıtlara da geçmiştir.

illet Meclisi'nde komisyon sözcüsü Coşkun Kırca, «Sendikaların tebliğ neşredip, beğenmediğimizi seçmeyeceğiz demek hakları vardır. Biz, bu hakkı, bu kanunda açıkça tanıyoruz» demiş ve madde komisyonun getirdiği şekilde Meclis'ten çıkmıştır.

Anayasa ve Kanunun tanıdığı bir hakkın, hangi merci tarafından olursa olsun kısıtlanamayacacayı tabiidir.

Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesinin, gerekçesi bilinmeyen ve Konfederasyonumuza tebliğ edilmeyen toplatma ve buna dayanarak verdiği arama kararlarıyla, Anayasa ve Kanunlara aykırı davranışta bulunduğu inancındayız.

Durumu yüksek kurulunuza iletiriz.

Saygılarımızla

Seyfi Demirsoy — Halil Tunç
Başkan — Genel Sekreter

Sendika Hürriyeti

Yazan : **Halil Tunç**

Bütün hürriyetler gibi, sendika hürriyetinin de bir defa kazanıldıktan sonra, korunması için mücadele şarttır. Özellikle sosyal gelişmelerin karşısında olan siyasi iktidarların, ilk fırsatta, kısmak veya ortadan kaldırmak istedikleri hürriyet, Sendika Hürriyetidir. Çünkü sendikalar, sosyal kalkınma ve sosyal adalet davasının en güçlü savunucularıdır.

Sendika hürriyetinin gelişmesinde, yargı organlarına önemli görevler düşer. Bağımsızlıklarının verdiği bir güven içinde, bu organların mevcut yasaların sınırları çerçevesinde tarafsız hareket etmeleri beklenir. İdare mekanizması için de bu, böyledir. Fakat bazı hallerde, yargı - organlarının ve idari mekanizmanın siyasi tercihleri aksettiren taraflı hareketleri de görülür.

Böyle bir tutum, özellikle iktisaden geri kalmış ve katkısız kapitalist bir siyasi iktidarın yönetimindeki ülkelerde sendika hürriyetini ortadan kaldırmaya kadar gider.

İktisaden az gelişmiş bir ülkede, bu kabil iktidarlar, bir taraftan Devlet gücünü kapitalizmin emrinde kullanırlarken, öte yandan da, sendika hürriyetini ortadan kaldırmak isterler. Çünkü sendika hürriyeti ve sendikalar ortadan kalkmadığı müddetçe hedeflerine ulaşamıyacaklarını bilirler.

Ülkemizde de bunun örnekleri vardır. Her ne kadar, Türk sendikacılık hareketinde, dünya sendikacılık hareketinde olduğu gibi, uzun ve kanlı mücadeleler yoksa da, bu hareketin de karanlık ve ümitsiz günleri çoktur. Özellikle 1955 - 1957 yıllarında sendikaların, Sendikalar Kanununa aykırı teşekkül ettikleri görüşü Çalışma Bakanlığı nezdinde hakim olmuş ve bazı sendika birlikleri gibi, Türk-İş'in de mahkeme kararı ile kapatılması ciddiyetle bahis konusu edilmiş ve bu arada bazı sendika birlikleri kapatılmıştır. Türk-İş 27 Mayıs'a kadar, kapatılma tehlikesinden kurtulmuş olmasına rağmen, geniş ölçüde atıl bırakılmış ve işçi menfaatlerini ancak, hükümet politikasının ölçüleri ve sınırları içinde savunabilmiştir.

Türk sendikacılık hareketi, benliğine ve gerçek fonksiyonunu ifa etmeye ancak, 27 Mayıs İhtilâlini müteakip, yeni Anayasamızla kavuşabilmiştir.

Türk sendikacılık hareketi, artık dar bir manada, yalnız mensuplarının menfaatlerini koruyan, geliştiren bir hareket olmaktan çıkmış, toplumun çeşitli meselelerinde sesini duyurmayı, fonksiyonunun tabii bir gereği sayan güçlü bir teşekkül haline gelmiştir.

Dünya Sendikacılık hareketi, bugünkü seviresine

OLAYLAR

hal Türk İş Genel Merkezine bildirilmesini rica ederiz.

Olayların gelişmesi ve buna paralel olarak alınacak tedbirlerle, kararların uygulanması için teşkilâta muntazaman bilgi verilecektir.

Bugüne kadar, sorumluluğunu müdrik olarak hareket eden Türk İşçi Hareketi Anayasa ve konunların kendisine tanıdığı hakkı kullanmak, bu hakk kullanmasına engel olmak isteyenleri hüsrana uğratma gücünde olduğunu gösterecektir.»

Saygılarımızla,

Seyfi Demirsoy — **Başkan**
Halil Tunç — **Genel Sekreter**

CKMP. NİN TEPKİSİ

Saat 15 de ilk olarak bir siyasi partinin arama olayına tepkisi geldi. CKMP. Sözcüsü Balıkesir Milletvekili Gökhan Evliyaoğlu Anadolu Ajansı muhabirine şu demeci verdi:

«Türk-İş Konfederasyonunun polisce basılıp aranmasını tasvip etmiyoruz. Durum umumi efkâra açıklanmalıdır. Olayı üzüntü ile takip ediyoruz.»

İTİRAZ

Ayni gün Türk-İş'in hukuk müşavirleri durumu inceliyor; mahkeme kararına yapılacak itirazı hazırlıyorlardı. Burhan Apaydın, Orhan Apaydın, Adnan Aral ve Ges-İş'in Hukuk Müşaviri Bekir Ekinci'nin çalışmaları sonucu itiraz gerekçesi hazırlandı ve Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesine verildi. İtiraz gerekçesi şöyleydi :

ACELE İTİRAZDIR
Ankara Asliye Ceza Mahkemesi
Sayın Hakimliğine

Dünya sendikacılık hareketi, bugünkü seviyesine, sabırsız, sert ve kavgacı sendika liderleri sayesinde gelmiştir. Halen, bugün dahi Avrupada sakin ve sabırlı işçi liderleri görmek pek mümkün değildir. Hele sendika hürriyetine karşı girişilen bir tecavüz, onları çileden çıkarır. Sabırsızlık, sert mücadele ve kavgacılık, bünyesi içindedir sendikacılığın.

sabırsız, sert ve kavgacı sendika liderleri sayesinde gelmiştir. Halen bu gün dahi Avrupada sakin ve sabırlı işçi liderleri görmek pek mümkün değildir. Hele sendika hürriyetine karşı girişilen bir tecavüz onları çileden çıkarır. Sabırsızlık, sert mücadele ve kavgacılık, bünyesi içindedir sendikacılığın.

Geleneksel Dünya Sendikacılık Hareketi içinde, Türk sendikacılık hareketinin kendine has özelikleri vardır. Dünya sendikacılık hareketinin sert ve sabırsız davranışlarının aksine, bugünkü Türk Sendikacılık hareketi ve onun başında bulunan liderleri, mücadelelerini büyük bir soğukkanlılık içinde ve toplum çıkarlarıyla, işçi çıkarlarını bağdaştırarak yapagelmişlerdir.

Türk-İş toplumda yarattığı güven ve itibarı, bu kararlı, fakat ölçülü tutumuna borçludur. Ancak, son zamanlarda sistemli denilebilecek bir şekilde sendika hürriyeti ve her türlü işçi hareketine karşı tehditler ve göz dağı verme teşebbüsleri, sakin bir şekilde gelişen sendikacılık hareketini sertleştirmeğe başlamıştır. Bu baskı ve tehdit havası en sakin liderleri bile ister istemez sabırsızlığa ve sertliğe götürecektir. Siyaset adamları, Türk sendikacılık hareketinin bu özelliğini dikkate alarak ve bu özelliğin önemini kavrayarak ,hareketin aynı şekilde gelişmesine yardım etmezlerse ve anlayış göstermezlerse, kendileri zararlı çıkacak ve ergeç, işçinin her türlü desteğinden yoksun kalarak yıkılacaklardır.

Türk sendikacılık hareketi, bu fırtınayı da atlatacaktır. Türk işçisi, sendika hürriyetini ortadan kaldırmak isteyenlerin karşısında soğukkanlılıkla dimdik durmasını bilecektir. Tabandan zirveye kadar, her kademedeki işçiler kendilerine düşeni yapacaklar, gürültüye pabuç bırakmıyacaklar, yine sabırla ve medeni cesaretle bu sistemli tehdit hareketlerini boşa çıkaracaklardır. İşçi, bir adım gerilemiyecek, en ufak bir taviz vermeyecektir.

Türk işçisi yeni anayasamızın getirdiği temel hak ve hürriyetler çerçevesi içinde teşkilâtlanmaya ve faaliyette bulunmaya kararlıdır. Bu çerçeveyi daraltacak, hak ve hürriyetlerini gaspedecek her türlü kısıtlayıcı gayreti ezecek güçtedir.

İstiyoruz ki, «Türkiye, tok esirlerin veya aç hürlerin diyarı değil, hür ve tok insanların diyarı olsun». Parolamız, «EKMEK, SULH VE HÜRRİYETTİR.»

Bu yolda Türk sendikacılık hareketinin önüne çıkanları, ya da çelme takmaya kalkışanları Türk işçisi hüsrana uğratacaktır.

Ankara
İtiraz Eden :
Türk-İş Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına Başkan Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç
Vekili :
Avukat Burhan Apaydın ve Orhan Apaydın Selanik Caddesi 6/1 Ankara
İtiraz Konusu :
Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 18.8.1965 tarih ve 965/197 sayılı kararına acele itirazdan ibarettir.
İtiraz Gerekçesi :
1 — Sendikanın siyasi faaliyette bulunma hakkı :

Sendikalar kanununun sendikaları, muayyen yasaklar lar içinde, siyasi faaliyetten bulunmasına izin vermektedir. 274 sayılı kanun, sendikaların sadece siyasi partilerden herhangi bir suretle maddi yardım kabul etmelerini ve onlara maddi yardımda bulunmalarını ve onların teşkilâtı içinde yer alan bir siyasi partinin adı altında faaliyette bulunmalarını men etmektedir. Bu yasakların dışında sendikaların politik faaliyette bulunmaları tamamen serbesttir. Nitekim 648 sayılı siyasi partiler kanunu ikinci maddesinde dernekleri belli bir siyasi partiyi desteklemek veya desteklememek yahut Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği seçimlerinde belli adayları desteklemek veya desteklememek konularında faaliyette bulunmaktan men etmekle beraber 135. maddesinin ikinci fıkrasında 274 sayılı kanunun 16. maddesinin saklı tutmuştur. Bununla anlamı aşikâr olarak sendika mevzuu müvekkilimiz teşekkülün broşür neşrederek belli adayların desteklenmediği şeklindeki faaliyetinde olduğu gibi serbest olmalarıdır. Yani sendikalar derneklerden farklı olarak 274 sayılı kanunun 16. maddesine göre tespit edilen yasakların dışında siyasi faaliyette bulunabilecekler ve belli a-

dayların seçilmemesi hususunda propaganda yapma hakkına sahip bulunacaklardır.

Gerçekten 274 sayılı kanunun 16. maddesinin Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında komisyon sözcüsü Coşkun Kırca vazıı kanunun maksadını açık olarak şu şekilde izah etmiştir» «Hiç şüphe yok ki, mesleki kuruluşlar, demokratik bir rejimde baskı gurubu olarak hareket ederler ve parlamento üyelerinin meşru kanun hükümleri dairesinde baskı altına alırlar. Hatta burada, Zeynel Gündoğdu arkadaşımızın dediğinin aksine, tebliğ eşredip, (beğenmediğimizi seçmiyeceğiz) demek hakları dahi vardır. Biz bu hakkı bu kanunda tanıyoruz... Görülüyorki, burada seçim zamanında bir sendikanın hangi partiye mütemayil olduğunu ifade etmesi, yani aday göstermemekle beraber şu partiye yahut şu adaya oy verin, yahut vermiyen derse, sendikanın cezalandırılmasına bir sebep teşkil edemez. Yine çok açık bir beyan yer almaktadır. Nitekim, bütün batı demokrasilerinde de bu vardır. Ve bu husus mevcuttur.»

Binnetice, müvekkilimiz sendikanın neşrettiği liste ile belli adayların seçilmemesi hususundaki faaliyeti kanunun verdiği bir hakkın kullanılmasından ibaret bulunmaktadır.

2 — Siyasi Partiler Kanunu Bakımından :

Siyasi Partiler Kanunu, Partiler tarafından gösterilecek Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri adaylarının tesbiti şeklini 7. Bölümde tayin etmiştir. Vazıı kanunun ihdas ettiği ön seçim müessesesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi adayları siyasi partilerin bütün üyeleri tarafından eSçim Kanunu hükümlerine göre seçilecektir. Ancak önümüzdeki seçime münhasır olmak üzere, 7. Bölümün 30. maddesi ile 32. maddesinden 50. maddesine kadar olan hükümleri kabili tatbiktir. Ön seçim parti içi bir faaliyettir. Partiler tesanüt gurupları olmaları bakımından vazıı kanun 37. madde ile ön seçim faaliyetinde propagfanda yasağı koymuştur. Bu yasağın hedefi aynı partiye mensup olan şahıslar arasında tesanüdü ihlal eder mahiyette mücadele yapılmasını önlemekten ibarettir. Yani 37. madde ve içinde bulunduğu 7. bölüm parti için seçim faaliyetini tanzim etmektedir. Yoksa; tahkikat savcısının ve arama kararı ile toplama kararı veren hakimin anladığı manada parti dışında faaliyet gösteren ve hadisemizde olduğu gibi sendikaların veya vatandaşların siyasi faaliyetlerini önleyecek bir madde değildir, Böyle olsa idi bugün parti dışında, meselâ matbuatta muayyen adaylar hakkında leyhte veya aleyhte neşriyat yapılması ve partisiz vatandaşların son derece demokratik olan ve tabii olan, adaylar hakkında fikir beyan etmeleri hakları tatanınmamış olacaktır.

Gerçekten, Siyasi Partiler Kanununun 37. maddesinin Hükümet Tasarısında 47 olarak numaralanan maddesinin gerekçesinde şöyle denilmektedir :

«Partiler Kanunu ile aday tespiti konusunun tanzimi cihetine gidilirken Birleşik Amerikada tatbikatta rastlanan ve tenkitleri celbeden mahzurlar üzerinde durulmuştur. Adaylık taliplerinin mahilli ilgiyi istismar etmelerini önlemek ve aynı partiye mensup olan daylar talipleri arasında parti tesanüdünü ihlâle müncer rekabetlerin giderilmesini sağlamak lüzumlu görülmüştür. «(Millet Meclisi Tutanak Dergisi Dönem 1., Cilt 26, Toplantı 3, 6.2.1964 sahife 527/8)

Görülüyorki 37. maddenin izah ettiğimiz manada vazolunduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Nitekim, eski DP ileri gelenlerinin yakınlarının aday yoklamalarına iştirak etmeleri keyfiyeti basında ve siyasi çevrelerde açıkça tartışma konusu yapılmakta ve yazılar yayınlanmaktadır. Türk-İş'in tanzim etmiş olduğu broşür aday yoklamalarını dahi hedef almaksızın genel bir maksat taşımakta ve işçi haklarının parlamentoda tahsil ve savunması konusunda kendi teşekkül gayesine uygun bir hüviyeti haiz bulunmaktadır. Türk-iş'in hareketi bir suç ise, bunun istisnai bir anlam taşıması ve Cumhuriyet Savcılıklarınca eski DP ileri gelenlerin yakınlarının adaylıkları ile ilgili olarak da bir takibata geçilmesi gerekirdi. Buna imkân yoktur. Çünkü, yukarda arzettiğimiz gibi, kanun vazıının gayesi aday yokamalarında parti içi muayyen durumu bir açıdan tanzim etmekte ibarettir.

3 — Anayasa ve Sendikalar Kanunu Yönünden :

Temsilciler Meclisinde Anayasamızın 46. maddesinin görüşülmesi sırasında komisyon sözcüsü Muammer Aksoy aynen şunları söylemistir :

«Sendikaların politik bazı faaliyetlerde bulunmalarına mani olmak için maksatlarının muhakkak surette tesbit edilmesi ve bu hususun Anayasa da yer alması teklifini uygun bulmuyoruz. Son zamanlarda, Milletlerarası Anlaşma ve Konferanslarda, sendikaların geniş manada siyasi sayılabilecek faaliyetlerinin müsamaha ile karşılanabileceği Genel görüş olarak kabul edilmiştir. Bir sendikanın icabında seçim zamanında hangi partiye temayül gösterdiğini ilân etmesi, sendikanın cezalandırılmasına sebep olamaz. Bu sebeple, yeni gelişecek olan bir hürriyetin Anayasa ile tahdide tabi tutulması doğru değildir.»

Anayasa'ya göre çıkarılan 274 sayılı kanunun 1. maddesinin 1. bendi, İşçi Sendikalarına işçilerin müşterek iktisadi, sosyal ve kültürel menfaatlerini korumak ve geliştirmek hak ve ödevini vermiştir. İşçi Sendikalarının bu fonksiyonlarını ifa edebilmeleri için amme faaliyetine müdahale etmeleri ve bu manasiyle politika yapmaları Birleşmiş Milletlere bağlı Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının raporlarında da bilhassa belirtilmektedir. Müvekkilimiz Konfederasyon neşrettiği broşürle bu foksiyonunu ifa etmiş ve Anayasanın verdiği hakkı kullanmıştır.

4 — Broşür, Sendikaların İç Teşkilâtına Hitap etmektedir :

Tahkikat mevzuu broşür, müvekkilimiz Sendikanın kendi iç teşkilâtına hitabetmektedir. Siyasi partilerin iç teşkilâtına taallûk eden bir faaliyet yönü mevzubahis değildir. Siyasi Partiler Kanunundaki ön seçim müessesesi, münhasıran siyasi parti faaliyetini tanzim etmesine, müvekkilimiz sendika bir siyasi parti olmadığına göre; Konfederasyonun kendi iç bünyesine ve kanuni haklarını kullanmasına müteallik faaliyetine siyasi partiler Kanununun tatbik edilmesi mümkün değildir.

NETİCE

Müvekkilimiz Konfederasyon kendisine kanunların verdiği demokratik bir hakkı kullanmıştır. Bu hakkını kullanmak zımnında neşrettiği broşüre suç vasfı izafe edilmesi, yukarıda da tafsilen izah ettiğimiz veçhile, mümkün değildir. Siyasi Partiler Kanunun yanlış tefsir eden mahkemenin İttihaz ettiği toplama kararı gelişme halinde olan Türk Sendikacılığına ağır bir darbe teşkil edecek ve yanlış bir emsal olabilecektir. Bu sebeple Yüksek Mahkemenizden, acele itiraz yoliyle Sulh Ceza Mahkemesi Kararının kaldırılmasına karar verilmesini saygı ile bilvekâle talep ve rica ederiz.»

TÜRK-İŞ ÇALIŞIYOR ÇALIŞACAK...

Cuma günü de geç saatlerde Selânik caddesinden geçenler Türk-İş Merkezinde ışıkların yanmakta olduğunu gördüler. Türk-İş

Türk - İş yönetim kurulu 3 Eylül günü yaptığı toplantıda

çalışıyordu. Ve kimse onun çalışmalarını engelleyemeyecekti...

21 Ağustos 1965 Cumartesi

Cumartesi sabahı gazeteleri alanlar, Türk-İş'in aranmasına duyulan tepkinin büyüdüğünü haberiyle karşılaştılar. İşçi kuruluşları her tarafta sert tepki gösteriyordu. Başbakan'a, Adliye Bakanına çekilen teelgrafların haddi hesabı yoktu.

Birgün önce Kırca'nın verdiği demeç te gazetelerde yer almıştı. Hem Sendikalar Kanununun, hem de Siyasi Partiler Kanununun görüşüldüğü komisyonların sözcülüğünü yapmış olan Kırca, Türk'İş'in yaptıklarının kanunlarla tanınmış bir hak olduğunu söylüyor, ortada Türk-İş yönünden kanunsuz hiçbir davranış olmadığını belirtiyor ve toplatma kararının düzeltileceği ümidini açıklıyordu.

Gene o günkü gazetelerde, Türk-İş'in aranmasıyla ilgili yorumlar yer almıştı. Milliyet Gazetesinin olaylara doğru teşhis koymakla tanına «Durum»unda Abdi İpekçi, **«eğer, önseçim adayları hakkında propaganda yapılmayacaksa, kanun gerçekten bu şekilde yorumlanıyorsa, bu, demokrasiye indirilmiş bir darbedir»** diyor; aslında gazetelerin önseçim adayları için hergün yayın yaptıklarını belirtiyor ve yazısını, **«kanun bu şekilde uygulanacaksa hemen değiştirilmelidir»** diye bitiriyordu.

İZMİRDE MİTİNG TEŞEBBÜSÜ

O gün Türk-İş Birinci Bölge temsilcisi İsmail Topkar, İstanbulda, gazetecilere, bölgesindeki Sendikaları toplantıya çağırdığını açıklıyor; Üçüncü Bölge temsilciliği İzmirde bir miting düzenlemek için Vilayete müracaat ediyordu. İzmir valiliğinin bu müracaata verdiği cevap ilgi çekiciydi. Şöyle diyrodu İzmir valiliği:

«Polis, yetkili adli mercilerden aldığı kanun emri, gene kanun hükümleri gereğince yerine getirmiş bulunmaktadır. Bu görevin ifasından dolayı devletin emniyet kuvvetlerini alenen telin ve tezyif etmek gayesiyle tertiplemek istediğiniz yürüyüş, Türk Ceza Kanunu ve 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hürriyeti hakkındaki kanun gereğince suç teşikklil etmektedir. Bu itibarla bu yürüyüşün yapılamıyacağını, yapıldığı takdirde, tertip ve iştirak edenler hakkında kanuni takibata geçileceği 20.8.1965 gün ve 110/65 sayılı dilekçenize cevaben tebliği olunur.»

BİLDİRİ

Valiliğin bu yazısı üzerine bir bildiri yayınlayan Üçüncü Bölge Temsilciliği durumu kamuoyuna şu şekilde açıklıyordu :

«Türk-İş'in haklı bir bildirisini yanlış istikamette değerlendirerek Seçim Kanununa aykırı faaliyet zeviyesinden yersiz iddialarla broşürlerine el konulmasını ve polis marifetiyle genel merkezin aranması hususunu tel'in maksadiyle tertip etmek istediğimiz mitinge Yilayet müsaade etmemiştir. Ancak şurasına işaret etmeye mecburuz ki, her ne yaparlarsa yapsınlar, nasıl baskıya başvururlarsa vursunlar Türk Sendika Yöneticileriyle Türk işçisini korkutamıyacaklar ve sindiremiyeceklerdir. Kanun dairesinde hertürlü dairenme hakkımızı bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da

kullanacağız. Genel Merkezin vereceği direktifleri aynen uygulamaya kararlı olan bölgemiz ve bölgemizde kurulu 83 sendika bunda ittifak halindedir. Biz polisi şahsında aramayı tel'in etmeyi aklımıza dahi getirmedik. Vilâyetin cevabi yazısı aczin ta kendisidir.

Türk işçisi Devlet emniyet kuvveti olan polise karşı değildir. Ancak, kanun diye kanunları çiğneyenlere karşıdır. Biz işçiyi ve sendikacıları korkutmak maksadını taşıyan ani baskını esefle karşıladık. Vilayetin işbu perişan cevabının takdiri sayın işçi kardeşlerimizin ve Ege'li hemşehrilerimizindir.»

YÜKSEK HAKİMLER KURULUNA DAVET

Öte yandan ayni gün, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç, Tüksek Hakimler Kuruluna yaptıkları müracaatı şifahen tekrarlamaları için, davet edildiler.

O gün de, öncekiler gibi geç saatlere kadar çalışmakla geçti.

22 Ağustos 1965 Pazar

Pazar günü nisbeten sakin geçti. O gün Kayseride işçilere hitaben bir konuşma yapan Kayseri Millet vekili Turhan Feyzioğlu Türk-İş'in aranmasını doğru bulmadığını, yanlış bir davranış olduğunu söylüyor, Sendika hürriyetine darbe indirildiğinden bahsediyordu.

Bu konuşma Türk-İş Genel Merkezinde büyük memnunluk uyandırdı ve Başkan Demirsoy çektiği bir telgrafla Feyzioğlu'na teşekkür etti.

Türk-İş'in aranmasını kınayanlardan biri de eski Çalışma Bakanı Ankara Milletvekili Bülent Ecevit'di. Ecevit, Milliyet gazetesinde yazdığı yazıda, seçtirilmeyecek Milletvekilleri listesinin tertiplenişinin tartışma konusu olabileceğini söylüyor, ancak kanunlarla tanınan bir hakkı önlemeye çalışma ve Türk-İş Genel Merkezini aramanın ne kadar yanlış ve tehlikeli bir yol olduğunu belirtiyordu.

23 Ağustos 1965 Pazartesi

Pazartesi gününün unutulmayacak tarafı, Ankara 4 üncü Asliye Ceza Mahkemesinin kararının Türk-İş'e tebliği idi. Cumartesi günü, Adliye tarihimizde rekor sayılacak bir süratle, oradan oraya havale edilen ve en sonunda nöbetçi olmayan bir mahkeme tarafndan incelenen itiraz reddediliyordu.

Gene o gün, Türk-İş İcra Kurulunun iki üyesi, Başkan Seyfi Demirsoy ile Genel Sekreter Halil Tunç ifade vermek üzere Savcılığa davet edildiler. Ankara Savcısı ihtimal ki İcra Kurulu'nun üçüncü üyesi Ömer Ergün'ü ifade vermek için davet edememenin üzüntüsü içindeydi **(Ergün Senatör olduğu için dokunulmazlığı vardır)**...

Öğleden sonra, Türk-İş'in aranmasına ilk tepkiyi göstermiş bulunan CKMP. adına bir heyet Türk-İş'i ziyaret etti. Genel Başkan yardımcısı Gökhan Evlivaoğlu ve Genel İdare Kurulu üyesi Ziya Tansu yaptıkları ziyarette, arama olayından duydukları üzüntüyü belirttiler.

24 Ağustos 1965 Salı

Salı günü bütün yurtta hareketli bir gün olarak geçti. Teşkilatın Türk-İş'in aranmasından duyduğu tepki gittikçe büyüyerek devam ediyor, merkeze her dakika bir telgraf geliyor, sendikacılar Ankara'ya akın ederek durumu bir de Türk-İş yetkililerinin ağzından öğrenmek istiyordu.

Bu arada herşeye rağmen Türk-İş'in rutin işleri vardı; dünya dönmeye devam ediyordu, işler de yürüyecek, yapılacaktı.

ADLİYEDE

O sabah, Demirsoy ve Tunç Savcının davetine uyarak Adliye'ye gittiler. Adliye müstesna günlerinden birini yaşıyordu. Yöneticilerin, Adliye'ye gittiğini haber alan Ankara'daki bütün sendikacılar Adliye koridorlarını doldurdular.

Basın savcısının yanında bir buçuk saat kadar kalan Demirsoy'la, Tunç ifade vermeleri bitip de dışarı çıktıklarında kendilerine Tomis Başkanı Muzaffer Daysal tarafından bir şilt verildi.

Bu arada koridorda beklemekte olan gazetecilerin bir sorusu üzerine Başkan Demirsoy şöyle diyordu :

«Haksızlıklarla mücadelemize yılmadan devam edeceğiz. Sendikacılar bu potada yoğurulmuştur. Ve bilirler ki, haksızlıklarla mücadele edilmediği sürece, haklarla beraber, şerefler de kaybolur. Memleket menfaatleri aleyhinde çalışmış olan Milletvekillerini seçtirmeme yolundaki çalışmalarımıza devam edeceğiz Bunu bir yurtseverlik borcu sayıyoruz.»

Genel Sekreter Tunç ise şöyle diyordu :

«İşçilerin haklarını sonuna kadar korumakta azimliyiz»

ADALET BAKANINA MÜRACAAT

Ayni gün, Türk-İş'in itirazının reddine dair Ankara 4 ünvü Asliye Ceza mahkemesinin verdiği red kararının yazılı emir yoluyla bozulması için Adalet Bakanı İhsan Köknel'e müracaat edildi.

Konu ile ilgili olarak Türk-İş'in avukatlarından Burhan Apaydın şunları söylüyordu :

«Karar kanununa tamamiyle aykırıdır. Kararın temyizi mümkün olmadığından Ceza Usulü Kanununun 343 maddesi gereğince, yazılı emirle bozması için Sayın Adalet Bakanına müracaatımızı yapmış bulunuyoruz. Kanununun tatbikatında yanlış bir yorumun bu suretle önlenebileceğini ümit ediyoruz. Bu gibi hallerde, Adalet Bakanı'nın yazılı emrie bozma yoluna gidebileceği Yargıtay Genel Kurulunca kabul edilmiş bulunmaktadır.»

Ayrıca, itirazın usulsüz olarak, gece saat 20.00 da ve nöbetçi olmayan bir hakime incelettirilmesi üzerine durum, Türk-İş yöneticilerince Yüksek Hâkimler Kuruluna aksettirildi ve usulsüzlük şikâyet edildi...

İSTANBUL'DA

İstanbul'da ise Birinci Bölge Temsilcisinin daveti üzerine 110 sendika lideri bir toplantı yapıyor ve arama olayını şiddetle protesto ediyorlardı.

Toplantıdan sonra şu bildiri basına dağıtıldı :

«Türk-İş Genel Merkezinin 16.8. 1965 günü polis tarafından aranması ile meydana gelen durumu görüşmek üzere, Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliğine bağlı Sendikaların İcra Kurulları 24.8.1965 günü 1. ci Bölge Temsilciliğine topanmışlardır. Toplantı sonunda İsmail Topkar, Zeki Gedik, Nail Güreli, Ziya Hepbir ve Mustafa Şahinden kurulu olarak seçilen komisyon toplantıda belirtilen görüşleri aşağıdaki şekilde tesbit etmiştir :

1 — Toplantıya katılan Sendika Temsilcileri, Türk İşçilerinin en büyük teşkilâtı olan Türk-İş'in aranmasının Anayasa güvenliğine ve çağdaş anlamdaki Sendika muhtariyetine aykırı olduğunu belirtmişler ve bu tutumu şiddetle protesto etmişlerdir.

2 — Türk - İşçisinin maddi ve manevi haklarına karşı olan hareket ve tutumların, Kanuni yollardan ve Sosyal Adalet İlkesine dayanan Anayasamızın Türk İşçisine tanıdığı haklar kullanılarak tesirsiz hale getirileceği belirtilmiştir. İşçi haklarının geliştirilmesi ve güvenlik altında tutulması için, işçilerin yurt yönetiminde söz sahibi olması gereği üzerinde durulmuş ve Türk İşçisinin maddi manevi haklarına uzanan çıkarcı ellerin ancak Türk İşçisi tarafından ve Anayasa çerçevesinde mutlak surette önleneceği inancı ifade edilmiştir.

3 — Türk İşçisine karşı olanlarla mücadelede Kanunlar çerçevesinde tutulacak yolu tesbit etmek üzere, görüşüp bir karara varmak için Türk-İş'e bağlı Sendikaların Başkanlarının Ankarada toplantıya çağrılması karar altına alınmıştır.

4 — Türk-İş Genel Merkezinin aranması, Türk işçisine karşı bu güne kadar yöneltilmiş çeşitli baskıların en ağırlarından biri olarak görülmüştür. Bu tutum ve düşüncenin Türkiye çapında düzenlenecek büyük bir mitingle protesto edilmesi kararlaştırılmıştır.

5 — Türk-İş kara listesinde bulunan Millet Vekillerinin tekrar seçilmemeerini sağlamak amacı ile, bağlı oldukarı partilerin Genel Merkezlerine toplum aleyhine tesbit edilen tutumlarını belirten birer telgraf çekilmesine karar verilmiştir.

Toplantıda belirtilen ve yukarıda özetle sıralanan başlıca görüş ve kararların Türk İş Genel Merkezine iletilmesi ve Kamu oyuna duyurulması kararlaştırılmıştır.»

25 Ağustos 1965 Çarşamba

İcra Kurulu o sabah yaptığı toplantıda, birgün önce İstanbul'da sendikacıların aldığı kararları görüştü. İcra Kurulunun toplantısına, İstanbul'dan uçakla gelen Birinci bölge temsilcisi İsmail Topkar da katıldı.

İcra Kurulu, bu arada seçtirilmemesi gereken Milletvekilleri için seçimlerde teşkilatının neler yapacağını da tesbit ediyordu.

26 Ağustos 1965 Perşembe

İcra Kurulu dün sabah başladığı ve aralıklı olarak devam ettiği toplantıları sonunda, Türk-İş Yönetim Kurulu'nun 1 Eylül 1965 Çarşamba, Türkiyedeki bütün sendikalarla Federasyon başkanlarının da 2 Eylül Perşembe günü Ankara'da toplantıya çağrılmasına karar verdi. Durum derhal teşkilata duyuruldu, ayrıca bir basın bülteniyle gazetelere haber verildi.

27 Ağustos 1965 Cuma

108 Ülkeden 150 işçi teşkilâtının üye olduğu ve 60 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreteri Ömer Becu, Türk-İş'e yolladığı bir yazı ile, aranma ve broşürlere el konulma ile ilgili haberlere Avrupa basının da rastladığını bildirerek bilgi istedi.

Ayrıca bazı uluslararası işçi kuruluşları da ayni şekilde bilgi istediler.

O gün, Türk-İş Yöneticilerini sevindiren iki olay Muammer Aksoy'un telgrafı ve Sadık Tekin Müftüoğlu'nun ziyareti idi.

Profesör Muammer Aksoy Seyfi Demirsoy ve Halil Tunç'a Yeşilköy hava alanından çektiği telgrafta şöyle diyordu :

«Sosyal Adalet için yaptığınız haklı mücadele yüzünden mahkemeye verildiğinizi şimdi öğrendim. Savunuculuğunuzu şerefli bir ödev olarak kabul ettiğimi bildirir, memleket yararına olan çaba ve başarılarınızın devamını gönülden dilerim.»

Zonguldak Milletvekili Sadık Tekin Müftüoğlu ise Türk-İş'i ziyaretle, aramadan duyduğu üzüntüyü belirtmiş ve Demirsoy'la Tunç'un avukatlığını yapmak istediğini söylemişti.

Ayrıca, bütün sendikaların hukuk müşavirleri Türk-İş'e müracaatla, açılacak davaya katılmak istediklerini bildiriyorlardı.

28 Ağustos 1965 Cumartesi

Türk-İş'in eğitim arabası Tokatta polis tarafından çevrildi ve arabada bulunan üç Türk-İş mensubu nezarete alındılar. Mahkemeye sevk edilen Abdullah Bilen, Fettah Akan ve Aydın Öztepe ilk celsede serbest bırakıldılar. Tokat savcısı duruşmada şöyle diyordu: **«Türk-İş'in eğitim arabısnda bulunan broşürlerde bir suç unsuru görülmemiştir.»**

29 Ağustos 1965 Pazar

Önseçimler yapıldı. Türk-İş'in seçtirilmeyecek milletvekilleri listesine aldığı şahısların çoğunluğu ön seçim sonucunda aday olmak, ya da seçilmek imkânlarını kaybettiler.

Bu milletvekillerinin durumu, Türk-İş tarafından, 2 Eylül günü yapılan işçi liderleri toplantısına sunulan raporda şu şekilde belirtiliyor.

«İşçi ve toplum aleyhine çalıştıkları için seçtirilmeyecekler listesine alınan dokuz milletvekilinin ön seçimlerde, listelere girememesi için alınan tedbir ve yapılan çalışmalar çok olumlu sonuç vermiştir.

Listemizdeki dokuz milletvekilinin önseçimlerden sonra durumu şöyledir :

1) Ahmet Aydîn Bolak (Balıkesir C.H.P.) Parti teşkilatının baskısı üzerine, önseçimlerden önce aday

lığını geri almak zorunda kalmıştır.

2) Zeynel Gündoğdu (Erzincan C.H.P.) Önseçimleri kazanmak için büyük masraf yapmış, ancak listeye dahi girememiştir.

3) Naci Güray (Elazığ A.P.) Listeye girememiştir.

4) Ahmet Bilgin (Kırşehir MP.) Önseçimlerde hiç oy alamamış ve Listeye girememiştir.

5) Zeyyat Kocamemi (Tokat Y.T.P.) Önseçimlere katılmamıştır.

6) İhsan Önal (İçel A.P.) Listere girememiştir.

7) Ali Şakir Ağanoğlu (Trabzon C.H.P.) Önseçimlerde, aday listesinde ancak beşinci sıraya girebilmiştir. Trabzon listesine bir de kontenjandan aday konulacağı için sırası altıya düşebilir. 1961 seçimlerinde CHP., bu ilde dört milletvekili çıkarmıştı.

Listeye oy verilmemesi için çalışılacaktır.

8) Sait Sina Yücesoy (Konya A.P.) Listenin ortalarındadır. Listeye oy verilmemesi için çalışılacaktır. Bu ilde yoğun bir çalışma yapılabilirse seçtirmeme imkânı bulunabilinir.

9) Ruhi Soyer (Niğde C.H.P.) Maalesef listede birinci sırayı işgal etmiştir. Bu ilde kuvvetli bir teşkilâtımızın olmayışı yüzünden fazla etkili olamamış bulunuyoruz.

Ancak, seçimlerde bu listeye oy verilmemesi için yoğun bir çalışma yapılacaktır.

PARTİLERLE TEMAS

Listemizde bulunan ve önseçimleri kazanamayan milletvekillerinin Parti Genel Merkezlerince kontenjan adayı olarak listelere alınabileceği göz önünde tutularak, partiler le temasa geçilecek ve bu konudaki görüşümüz kendilerine duyurulacaktır.

Buna rağmen bu şahısları merkez adayı olarak listelere almakta israr eden partilerle münasebetleri mizin gözden geçirilmesine de zaruret doğacaktır.»

1 Eylül 1965 Çarşamba

Türk-İş Yönetim Kurulu toplandı. Toplantıda arama ve broşürlere el konulma olayı, seçtırmeme kampanyası ve Türk-İş'in genel politikası gözden geçirildi.

Yönetim Kurulu, 2 Eylül günü yapılan işçi liderleri toplantısından (**bu toplantı ile ilgili haberimiz diğer sütunlardadır**) sonra yeniden toplantı yapıyor ve liderler toplantısında belirtilen fikirlerin ışığı altında öemli bildirisini yayınlıyordu. Ayrıca, liderler toplantısında ileri sürülen bütün teklif ve tavsiyeleri bir karar olarak benimseyen yönetim kurulu, bunların olayların gelişmesine ve günün şartlarına göre uygulanma zamanını tayine İcra Kurulunu görevli kılıyor, ancak uygulama kararı alındığı zaman Yönetim Kurulunun tekrar toplantıya çağırılmasını da şart koşuyordu.

Ve sonrası...

Dergimiz baskıya verilmek üzere olduğu sırada, bazı çevreler Türk-İş'in Anayasa ve Kanunlarla tanınan haklarını koruma mücadelesinden gocunmuş görünüyorlardı. İşin acı tarafı, sayıları bir kaçı geçmese de bazı gazetelerin de bu çevrelerle ağız birliği etmiş olmasıydı...

İşçi liderleri toplantısı

Türk-İş'e bağlı Sendika ve Federasyon Başkanları 2 Eylül 1965 Perşembe günü, Türk-İş İcra Kurulunun çağrısı üzerine Anka'da Sosyal Sigortalar Kurumu salonunda toplandılar.

Saat 10.15 te, Başkan Seyfi Demirsoy alkışlar arasında kürsüye geldi ve «Kıymetli mücadele arkadaşlarım» diye hitabettiği işçi liderlerine, toplantıya katıldıkları için teşekkür etti, Atatürk ve şehirler için saygı duruşunda bulunulacağını söyledi.

Saygı duruşundan sonra, Başkan Demirsoy bir konuşma yaparak toplantıyı açtı.

BAŞKANIN KONUŞMASI

«27 Mayıs İhtilalinin getirdiği Anayasadan sonra, geçen beş yıllık müddet içinde Türkiye'nin en büyük teşkilatı ilk defadır ki, bir hadise ile karşı karşıya kalıyor. Türk-İş, Türkiye'nin en büyük teşkilatıdır; sadece işçi teşkilatı olarak değil, siyasi partilerin de üstünde olan bir teşkilat. Zira, siyasi partiler devletin kasasından aldıkları para ile yaşarlar ve hiçbirinin 600 - 700 bin üyesi yoktur. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, kendisine bağlı, aidat veren 700 bin kişilik teşkilattır.

İşçi ve toplum yararına çalışmadıklarını tesbit ettiğimiz dokuz milletvekilinin seçilmemesi ile alakalı kampanya açıyoruz. Bir de bakıyoruz ki, bir akşam polis geliyor; elinde broşürleri toplatma, arama kararı var.

Çok haklı olan bu hareketimizde yapılan muameleyi affetmek mümkün değil.

Türk-İş konulara saygılı bir teşkilattır. Türk-İş teşkilatı Adliye'nin ulviyet ve kutsiyetine inanır ve ona toz konmasını istemez. Türk-İş'in de kendine mahsus bir dokunulmazlığı vardır. Ve bu muamele de bir

LİDERLER TOPLANTISINDA — 2 Eylül Perşembe günü yapılan liderler toplantısına, Türkiye'deki Federasyon ve Sendikaların başkanları veya yetkililerinden aşağı yukarı hepsi katılmış, gelemeyenler de alınacak kararlara aynen katılacaklarını, gönderdikleri mesajlarla bildirmişlerdir.

toplantıda söylediğim ve alakalı makamlara çektiğimiz telgraflarda da belirttiğimiz üzere, Almanya'da, İngiltere'de, Amerika'da vuku bulsa idi, yer yerinden oynardı. Biz teşkilatımıza gönderdiğimiz genelgeler le serin kanlı olmalarını tavsiye ettik. Hakimi ve Savcıyı alakalı yerlere şikâyet ettik. Elbette Adliye camiasına sözümüz yoktur. Ama, bu Adliye camiası içersinde kanunları yanlış tatbik edenlerle mücadele hâlinde olacağız. Çünkü, haksızlıklara boyun eğersek, büyük bir İslâm adamının söylediği gibi, haklar la beraber, şereflerin de elden gideceğine inanıyoruz.

Türk-İş demokrasi idaresine âşık bir teşkilattır. Türk-İş'in ve Türk-İş efradının memleket severliğinden kimsenin şüphesi yoktur ve olamaz da... Türk-İş, başta Parlâmento olmak üzere, bütün müessselere saygı duyar. Türk-İş, kanunlara saygılıdır. Eşit şekilde, kanunları tatbik etmeyenlerle mücadele halinde olacaktır. Bunu söylerken, biraz sonraki konuşmalarla nasıl kanunların eşit şekilde tatbik edilmediğini misalleriyle huzuruna çıkartacağız.

Hür sendikacılığı tahrip, Türkiyenin bu en büyük teşkilatını yok edecek tutum ve davranışlar olmadığı müddetçe, kanunlar dairesinde hareket etmeyi şiar ediniyoruz. Fakat biz, kanunsuz şekilde muamele yapmaya itildiğimiz taktirde, icabederse, kanunsuz işler de yapacağız. Sadece, bu Millet ve Memleketin menfaati uğruna Türk-İş, sosyal zihniyetlerin karşısına çıkan davranışları yok etmeye de kararlıdır. Toplum menfaati ve yurt gerçekleri istikâmetinde hareket etmeyenlere de karşıdır.

Bunun da mücadelesini yapıyoruz. Nitekim, bu mücadelede dokuz da yedisi temizlendi. Gelecek devrede, bu dokuzlar çok daha dokuzlar olursa, onları da yok etmeye kararlıyız. Bu mücadelede, gücümüzü sizlerden alıyoruz. Türk-İş yöneticileri ve teşkilatı, ana tüzüğünün amaç ve ilkelerine sıkı sıkıya bağlı ve gerçekleşmesi için cihad açmışlardır.

Yönetim Kurulu dün toplantı halindeydi. Sadece bünyemiz dışındaki insanlarla değil, prensiplere sadakat göstermeyen, prensipleri çiğneyen içimizdeki arkadaşlarla da mücadele açmamızı emretmişlerdir. Bunu emir telakki ediyoruz; Onlarla da mücadele edeceğiz.»

RAPOR OKUNUYOR

Başkanın çoşkun tezahüratla karşılanan konuşmasından sonra Genel sekreter Halil Tunç arama ve onu takibeden olaylar hakkında hazırlanmış olan 15 sayfalık raporu okudu.

Raporun başlangıcında, Türk işçi hareketinin durumu ve Sendikalar kanunu muvacehesinde seçtirmeme kampanyası izah edilmekteydi. İlgi çekici olan raporun başlangıç kısmını aynen yayınlıyoruz.

«Değerli Başkanlar,

Mücadele gücünü ve küvvetini sizlerden alan Türk-İş'in son giriştiği bazı milletvekillerini seçtirmema kampanyası üzerine gelişen politikanın ana hatlarını tesbit etmek üzere sizleri buraya toplamış bulunuyoruz.

Çağrımıza gösterdiğiniz ilgiyi işçi hareketinin ve sendika hürriyetinin geleceği bakımdan teminat sayıyor ve büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Hepimizin bildiği gibi bugünkü toplantımızın en önemli sebebi Türk-İş'in işçi ve toplum aleyhine çalışmış olan milletvekillerini seçtirmemek için açtığı kampanya ve bu kampanya için bastırdığımız broşürün toplatılması ve Türk-İş'in aranması ile ilgilidir. Herzaman olduğu gibi bu konuda da sizlerin gösterdiği büyük hassasiyet başarımızın yegâne dayanağı olmuştur. Türk İşçi hareketi bugüne kadar olduğu gibi bu konuda da hertürlü probleme göğüs germesini bilecek ve hedefine ulaşacaktır. Bundan zerre kadar şüphemiz yoktur.

Sayın Başkanlar,

Artık Türk Sendikacılık hareketi klâsik anlamda bir sendikacılık hareketi değildir. Yalnız mensuplarının ücretlerini yükseltmek ve çalışma şartlarını düzeltmek amacını güden kısır bir politikası yoktur. Türk Sendikacılık hareketi kudretini toplumun her kesiminde hissettiren ve ekonomik sosyal, kültürel ve siyasi alanlarda da söz sahibi olmak isteyen ve bunda da hedefine ulaşan bir harekettir.

Türk Sendikacılık Hareketi geçmiş yıllarda olduğu gibi faaliyetlerini siyasi iktidarların politikası sınırları içinde yapan güçsüz bir hareket olmaktan çıkmış aksine siyasi iktidarlara istikamet verecek güçlü ve tesirli bir hareket haline gelmiştir. Türk Sendikacılık hareketi Türk toplumunun ekonomik sosyal ve kültürel oluşlarıda söz sahibi olduğu kadar toplumumuzun siyasi hayatında da söz sahibi olmak iddiasındadır. Bu iddia geçmişte teşkilâtlarımızın zayıflığı, toplumuzun işçi hareketleri hakkında yeterli bir bilgiye sahip olamayışı ve nihayet Sendikalar Kanununun Sendikaların siyasi faaliyetleri yasaklaması sendikacılık hareketini münferit hadiselerde muayyen çıkışlardan ileri götürememiştir.

Bu durum yeni Anayasamızın getirdiği sosyal ve demokratik hükümlerle tamamen değişmiş yeni Anayasamız Sendikalara muayyen siyasi faaliyetler yasağı dışında geniş ölçüde siyasi faaliyette bulunma imkânını sağlamıştır. Kaynağını yeni Anayasamızdan alan 274 Sayılı Sendikalar Kanununda da bu durum hiçbir tereddüte mahal bırakmıyacak şekilde tahkim edilmiştir.»

Raporda daha sonra, seçtirmeme kampanyasının dayanağını nereden aldığı belirtiliyor, arama ve onu takibeden olaylar hakkında çok geniş bilgi veriliyordu.

Rapor şöyle son bulmaktaydı :

«Türk-İş işçi ve toplum aleyhtarı faaliyeti görülen 9 milletvekili ile ilgili çalışmalarını ve bu çalışmalar neticesi gelişen olayları kısaca yukarıda özetlemiş bulunuyoruz. Bundan sonra takibedeceğimiz politikanın ana hatlarını sizin vereceğiniz direktifler tayin edecektir.

Bugüne kadar olduğu gibi, Türk sendikacılık hareketi bu fırtınayı da atlatacaktır. Türk işçisi, sendika hürriyetini ortadan kaldırmak isteyenlerin karşısında soğukkanlılıkla durmasını bilecektir. Tabandan zirveye kadar, her kademedeki sendika yöneticileri üzerine düşeni yapacaklar, gürültüye pabuç bırakmıyacak, yine sabırlı ve medenî cesaretle tehdit hareketlerini boşa çıkaracaklardır. Türk Sendikacılık hareketi bu konuda bir adım gerilemiyecek, en ufak bir taviz vermiyecektir.

Türk sendikacılık hareketi, yeni Anayasamızın getirdiği temel hak ve hürriyetler çerçevesi içinde teşkilâtlanmaya ve faaliyette bulunmaya kararlıdır. Bu çerçeveyi daraltacak, hak ve hürriyetlerini gaspedecek her türlü kanıtlayıcı gayreti ezecek güçtedir.

Değerli Başkanları Türk-İş İcra Kurulu olarak saygı ile selamlar toplantının başarıya ulaşmasını candan temenni ederiz.»

Raporun okunmasından sonra konuşmalara geçildi.

KEMAL ÖZER

(Maden-İş Federasyonu başkanı)

İlk sözü alan Maden-İş Federasyonu Başkanı Kemal Özer, Türk-İş'in seçtirmeme kampanyası ile, Türk işçi hareketine karşı olan milletvekillerine ders vermiş olduğunu ve Türk-İş'in aranmasını nefretle karşıladığını belirtti, sözlerine şöyle devam etti:

«Türk-İş İcra Kurulu yalnız bırakılmayacaktır. Şu topluluk dahi, icra kurulunun ne kadar desteklendiğini gösterir.»

Özer bundan sonra, bütün teşkilatların Türk-İş'in etrafında yer aldığını, ancak bir teşkilâtın devamlı olarak, Türk-İş'in aleyhinde bulunduğunu söyledi ve Metal-İş Başkanı Kaya Özdemiroğlu'nun particiliği, sendikacılığın üstünde tuttuğunu söyledi. **«Metal-İş Başkanı Türk-İş bünyesinde bir çıban başıdır»** dedi.

İSMAİL İNAN

(Türk-İş Yönetim Kurulu Üyesi)

Sözlerine, **«Türk işçi hareketitinin selâmete ulaştığını zannettiğimiz bir sırada maalesef en iptidai bir olayla karşılaştık»** diyerek başlayan İnan, şöyle devam etti :

«Buraya toplanan arkadaşlar bu çeşit olayların yabancısı değildir. Ama, görülüyor ki, işçilere karşı birtakım hareketlere girişilmektedir, girişilebilir. Tedbirli olmak gereklidir. Tüzüğümüzün 2 n.i maddesinin henüz onda birini dahi kullanmadan bu oluyor; ya, tüzüğün o maddesini aynen uygulamağa kalkarsak, neler olacaktır...»

İnan daha sonra, dünya sendikacılığında yıllarca önce görülen iptidai zihniyetin bugün Türkiyede görüldüğünü söyledi, bunun ne kadar acı olduğunu belirtti ve **«bizim hareketlerimiz, kamu oyunun denetimi altında bulunmaktadır, biz bu denetimi memnunlukla karşılıyor ve biliyoruz ki, bütün mercilerin kararları da kamu oyunun denetimi altındadır; kamu oyu ise, kimin haklı olduğuna karar vermiştir»** dedi.

MUSTAFA ŞAHİN
(Deri-İş Başkanı)

Şahin konuşmasında, partilerin sosyal hareketlerin gerektirdiği safta alıp almamalarının, onlara verilecek notu tayin ettiğini söyledi **ve «sosyal alanda sömürülmesi ne kadar ahlâka ve fazilete aykırı ise, politik sahada da istismar o kadar ahlâka aykırıdır. Politikacılara kendimizi sömürtmeyeceğiz»** dedi.

ŞERAFETTİN AKOVA
(DYF-İş Başkanı)

Akova yaptığı heyecanlı fakat meselelere enine boyuna değinen konuşmasında, seçtirmeme kampanyası ve Türk-İş'in aranmasından bahsetti. Seçtirilmeyecek milletvekilleri listesine alınan dokuz kişiden yedisinin seçilme imkânlarını kaybettiğini söyledi, **«şimdi geriye kalan iki kişiyi seçtirmemek için canla başla çalışmalıyız»** dedi.

KAYA ÖZDEMİROĞLU
(Metal-İş Başkanı)

Özdemiroğlu, kendisine yapılan hücumları cevaplandırdı, Türk-İş'in aranmasını tasvip etmediğini, Zafer gazetesinde çıkan demecin kendisi tarafından verilmediğini bu yayma mahkeme kanalıyla tekzip gönderdiğini söyledi. Özdemiroğlu, sözlerine şöyle devam etti : **«Metal-İş, Özdemiroğlu demek değildir. Özdemiroğlu'na kızıp, Metal-İş'i hedef almak yanlış bir yoldur. Kaldı ki, Metal-İş olsun, Özdemiroğlu olsun Türk-İş'in yanında ve ona bağlıdırlar.»**

BAŞKAN KONUŞUYOR — Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, alkışlarla karşılanan konuşmasında, «Sadece bu millet ve memleketin menfaati uğruna Türk-İş, sosyal zihniyetlerin karşısına çıkan davranışları yok etmeye kararlıdır» dedi.

NİHAT KAYA

(Su İş Başkanı)

«Bizim üzüntümüzü arttıran sebeplerden biri, sosyal hukuk devletinin kurulduğu, tarafsız bir başbakanın Hükümet başkanı bulunduğu bir sırada bu arama olayı ile karşılaşmamızdır» diyerek sözlerine başlayan Kaya, **«Mevlâna günümüz** de yaşasaydı, mutlaka şöyle derdi» dedi ve ilâve etti:

«Günahkârsan da gel, kâfirsen de gel, zındıksan da gel, bin defa tövbe edip, bin defa bozduysan da gel, işçi düşmanıysan gelme...»

HALİT MISIRLIOĞLU

(Yol-İş Başkanı)

Mısırlıoğlu sözlerine, **«kanunların yürürlüğe girdiği günü bayram ilân etmiştik. Hür sendikacılığa kavuşmuştuk diyorduk. Ama, öyle bir zihniyet karşımıza çıktı ki, bu mukaddes çatıyı arattı»** diye başladı. Dokuz milletvekilinin ön seçimlerde listelere girmemesi için çalışanlara teşekkür etti ve Siverek'de bir Belediye Reisinin jandarmaların yardımıyla işçileri dövdüğünü söyledi.

CEMİL EVERES

(Mersin Oleyis başkanı)

Everes İçel'deki işçilerin, Türk-İş'in alacağı kararları beklediğini, onlara uymaya peşin kararlı olduklarını söyledi. Seçtirmeme kampanyası ile ilgili çalışmalarını anlattı.

HİLMİ GÜRBÜZ

(Elektrik İşçileri Sendikası Başkanı)

«Temsil ettiğimiz kitleler, gözlerini ve kulaklarını heyecanla bu toplantıya dikmiş, bizden haber ve talimat bekliyor» **diye sözlerine** başlayan Gürbüz, şöyle devam etti :

«Samimiyetle, el ele, mukaddes kalemiz olan Türk-İş'in etrafında bölünmez bir bütün olarak birleşelim.» Gürbüz daha sonra, üniversitelere, adalete nasıl el ve dil uzatılmazsa, sendikalara da el ve dil uzatılamayacağını sööyledi.

NUSRET AYDIN

Toleyis Başkanı)

Aydın sözlerine, **«yüzbinlerce işçiyi sinesinde toplayan bir kuruluşa reva görülen muameleyi şiddetle protesto etmek mecburiyetindeyiz»** diye başladı ve şöyle devam etti: **«Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri de, sendikalardır. Kanunlar ve Anayasa, teferruatı tesbit edemez. Sosyal mücadeleleri yapmak hakkımızdır. Hiçbir kanun bu hakkımızı engellememiştir, engelleyemez de...»**

MUZAFFER DAYSAL

(Tomis Başkanı))

«Dünyanın döndüğünü iddia eden Galile'yi asan ziyniyet, şimdi bizim karşımıza çıkıyor. Ama nasıl Galile'nin asılması, gerçeği değiştirmemişse, bizim karşımıza çıkılması da gerçekleri değiştiremeyecektir.» Daysal sözlerine devamla şöyle dedi **«İşçi liderleri bugün, burada bir örneğini daha verdikleri dayanışmayla, Türk-İş'e el uzatmaya cüret edenlere en güzel dersi vermiş oldular».**

ETHEM EZGÜ

(Harp-İş Başkanı)

Ezgü, konuşmasında, Türk Sendikacılığının heyecanlı günler yaşamasına rağmen, basiret ve teenniyi elinden bırakmayacağını söyledi, Ankara savcısının tutumu ile, broşürlerimizde suç unsuru olmadığını söyleyen Tokat savcısının tutumunu mukayese etti.

İSMAİL TOPKAR

(Petrol-İş Genel Sekreteri)

Türk sendikacılığındaki gelişmeyi ve yapılan mücadeleleri anlatarak sözlerine başlayan Topkar, **«Türk adliyesinin kararlarına saygılıyız. Fakat, Türk-İş gibi, gayesi Türk işçisini refaha kavuşturmak olan bir kuruluşun aranmasını da protesto etmek hakkımızdır»** dedi, sözlerine devamla tekliflerde bulundu :

«Her partiyi istediğiğ an dize getirecek güçte olan, ister Milletvekili, ister senatör olsun, yanlış yolda olan herkesi ikaz etmek görevi olan Türk-İş, adli makamların kararlarına karşı gelmiyor, adli hataya karşı duruyor. Bundan sonra ne yapabiliriz? Teklif ediyorum. Türk-İş nasıl bir varlık olduğunu bütün kamu oyuna duyurmak için Türkiye radyolarında 30 dakikadan az olmamak üzere konuşma yapmak için müracaat etsin. Eğer, Türkiyede bütün işçileri temsil eden Türk-İş'e 30 dakikalık bir konuşma çok görülecek olursa, Hükümeti de istifaya davet edelim. Radyoda konuşma yapmak imkânını bulamazsak, yer yer mitingler düzenleyelim».

HASAN TÜRKAY

(Çimse-İş Başkanı)

«Sendikalar ve sendikacılar her devirde göze **batmıştır»** diyerek sözlerine başlayan Türkay, İstanbul Sendikalar Birliğinde Kıbrıs Türktür Cemiyeti kurucularına yapılan baskıyı anlattı. O zamanlar sendikacılar hakkında özel soruşturmalar açıldığını söyledi, Amerikan ve Avrupa sendikacılığının çalışmalarından örnekler verdi.

TAHİR ÖZTÜRK

(Yapı-İş Başkanı)

Sözlerine, **olayların ilk gününün heyecanını burada da aynen yaşamaktayız»** diyerek başlayan Öztürk, **«eğer tesirli kararlarla kamu oyunun huzuruna çıkmaz, üzerimize yönetilen hücumları defetmek için tesirli kararlar almaksak, daha çok hücumlara uğrarız»** dedi ve şöyle devam etti :

«1954 seçimleri sırasında, Anayasa'nın tanıdığı hakları kullanmak isteyen sendikacılara karşı baskı hareketine girilmişti.» Öztürk, o günlere ait bir hatırasını anlattı ve dedi ki : **«Bu işin peşini bırakmamalıyız. Biz yeni haklar peşindeyiz. onlar bizim haklarımızı elimizden almak istiyorlar. Yiğitçe, mertçe mücadele etmeliyiz».**

NAİL GÜRELİ

(Türkiye Gazeteciler Sendikası)

Güreli konuşmasına, sendikasının seçtirmeme kampanyasını tasvip ettiğini, işçilere uzanan çıkarcı

ellerin kırılacağını söyleyerek başladı ve Türk-İş'in aranmasında yan ve dış tesirlerin olup olup olmadığının araştırılmasını istedi. Gürel bu arada **«Türk-İş sosyal ve ekonomik görüşünü açıklamalı, bunun mücadelesini yapmalı»** dedi.

ŞEVKET YILMAZ

Teksif Başkanı)

Siyasi Partiler kanununun 37 nci maddesi hakkında konuşan, bu maddenin tahlilini yapan Yılmaz, **«bize** at eti, kedi eti, domuz eti yemeyi reva görenleri başımızın tacı mı yapacağız» diye sordu, dokuz milletvekilinden yedisinin aday olma imkânını kaybettiğini, öteki ikisi için de mücadele edilmesi gerektiğini söyledi ve Teksif'in alınacak kararlara aynen uyacağını belirterek sözlerini bitirdi.

ABDULLAH UZUNAL

(Sağlık İş Başkanı)

«Anayasa ve diğer yasalara saygı gösteriyoruz» diye konuşmasına **başlayan Uzunal, bu çerçeveler için de faaliyet gösteren Türk-İş merkezinin basılmasına değindi, konular muvacehesinde bu hareketin tahlilini yaptı. Bu arada, Sağlık Bakanlığının, sağlık tesislerinde çalışanlara, Anayasa'nın tanıdığı sendikalara üye olmak hakkını dahi önlemeye çalıştığını söyledi, kaza organlarınca verilen kararların bazı makamlarca uygulanmadığını belirtti.**

SELAHATTİN ERKAP

(Tes-İş Başkanı)

«Kanunları yanlış yorumlayan, kendi açılarından kararlar veren kimseler Türk Adliyesine darbe indirmişlerdir» diyerek konuşmasına başlayan Erkap, **«Türk-İş niye aranmıştır? Bir vatan ihaneti mi hazırlanmıştır. Türk-İş'te»** dedi ve arama olayını şiddetle protesto etti...

RIZA KUAS

(Lâstik-İş Başkanı)

«Yirminci yüzyılın ikinci yarısında, tarafsız bir Başbakanın, tarafsız bir Adliye bakanının bulunduğu idarede, demokrasinin temel taşlarından biri olan hür sendikacılığa indirilen darbeyi görüşmeğe geldik.» Kuas daha sonra, Lâstik İş Sendikasının Türk-İş'le beraber ve onun yanında olduğunu söyledi, mitingler yapılmasını teklif etti.

TUNÇ DEDİ Kİ — Hedefimize ulaşmak için -ki, bu hedef şahsi hedefimiz değildir_ her türlü riski göze almış bulunuyoruz. Toplumun ve Türk Sendikacılık hareketinin başarıya ulaşması için her türlü risk göze alınmıştır. Ve bunun getireceklerine seve seve katlanılacaktır. Yeter ki, hedef başarıya ulaştırılsın...»

BURHANETTİN ASUTAY

(Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası)

Asutay konuşmasına, **«izan ve insaflı kabili telif olmayan, Türk-İş'e baskı hareketine karşı tepkimiz, isyanımız devam edecek»** diyerek başladı, **«eğer, hâla akşam yemeklerinde kabak karpuzla ekmek yememizi, yarı aç yarı tok geçmemizi isteyenler varsa, onlara duyuralım ki, artık uyandık... Bizi idare etmek için seçeceğimiz kimselerin ne olduklarını elbet bileceğiz...»** dedi. Asutay şöyle devam etti: Türkiye'yi toprak ağası, şehir ağası, politika ağası idare ediyor. Toprak reformuyla, toprak ağasına; grevlerle hakkımızı alarak, şehir ağasına tokat vuracağız. Türk-İş son hareketiyle politika ağalarına da gerekli dersi vermiştir».

KEMAL TÜRKLER

(Maden-İş Başkanı)

Türkler, eski bir mücadeleden söz açarak konuşmasına başladı ve dedi ki : **«İstanbul işçi birliklerinde g. ev hakkı» diye ortaya çıkıldığı zaman, Seyfi Demirsoy» sendika Hürriyeti «sloganını da ortaya atmıştı. Demirsoy, o zaman sendika hürriyetinin Anayasa teminatı altına alınmasını istiyordu.»**

Maden İş Başkanı daha sonra, Anayasa hürriyeti ve bugünkü uygulamasından bahsetti, Türk-İş'in aranmasının Anayasa'ya aykırı olduğunu söyledi.

GENEL SEKRETER TUNÇ KONUŞUYOR

Başkanların konuşmasından sonra Demirsoy, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'u kürsüye davet etti. Alkışlar arasında kürsüye gelen Tunç, zaman zaman sürekli alkışlarla kesilen şu konuşmayı yaptı :

«Değerli arkadaşlarım,

Konumuzu başkanlar, birçok yönlerden inceleyip, eleştirdiler, değerli fikirlerini açıkladılar, Ben meseleyi, bu görüşmelerin ışığı altında toparlamağa çalışacağım.

Demokrasi rejimi, müesseseler rejimidir. Müesseselerin içinde, sendikaların çok önemli bir yeri vardır. Nasıl, yargı organları bu mües-

seseler içinde bir değer taşırsa, nasıl idari organlar, bu müesseseler içinde önemli bir değer taşırsa, sendikaların da bu yönetimin içinde önemli bir değeri vardır. Hareket noktamıza buradan başlayacağız.

Biz hiçbir zaman müesesesesele re karşı değiliz ve olmadık. Biz, bu müesseseler içindeki zihniyete karşıyız. Anayasa teminatı altında bulunan her müesseseye saygımız vardır ve inanıyoruz ki, bu müesseselere dil uzatılamaz. Ama, bir müessese, başka bir müessesenin kökünü kazımaya kararlı ise, buna karşı koymamak için bir kaide mevcut değildir. Bugün, Anayasamızın da ön gördüğü bir Personel Dairesi vardır; hangimiz, dairenin karşısın dayız. Ama, o müessesenin içinde öyle bir zihniyet var ki, çobanı me mur görerek, anayasadan doğan haklarını kısıtlamak, sendikaya girmek, toplu sözleşme yapmak hakkına engel olmak istiyor.

Buna karşı değil miyiz?

Müesseseye karşı hürmetimiz var. Fakat, müessesenin içindeki zihniyetle mücadeleye kararlıyız.

Derler ki, yargı organlarının verdiği kararlar kutsaldır. Gayet tabii... Ama, bu kararlar bir bakıma kutsal da, bir bakıma kutsal değil mi?

Türk Yargı organlarının en yüksek mercii olan Yargıtayın bir kararı var; bir senedir uygulanmaz. Anayasa'nın amir hükmü de, yargı organlarının kararlarının mutlaka uygulanması merkezindedir. Ama uygulanır mı?

Bir örnek vereyim...

Sağlık işçilerinin sendikaya girme ve toplu sözleşme yapma hakları vardır. Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı Yargıtayın bu kararını noktai nazarrına uygun göremez ve «beni bağlamaz»der.

Şimdi, hiçbir zaman Maliye Bakanlığına karşı olduğumuzu iddia etmiyoruz. Fakat, Maliye Bakanlığı içindeki bu zihniyetle mücadele etmeye mecburuz.

Burada münakaşa konusu hiçbir zaman müesseseler olmamalıdır. Burada, ancak bu müesseseler içindeki zihniyetle mücadele etmek için and içilmelidir.

Değerli arkadaşlarım,

İktisaden az gelişmiş ülkelerde, yargı organları, idarî organlar her zaman iktidarda bulunan siyasi partinin tesirinde kalarak idarî tercih yaparlar. Bu bir realitedir. Dünyada böyle olmuştur, Türkiye'de de böyle olmaktadır.

Geçmiş zamanlar gözümüzün önündedir. Misal vereceğim: Parlâmentodan bir kanun çıksa, bütün mücadelemize rağmen, grev hakkı elimizden alınmağa karar verilse, kanuna olan saygımız bizi bağlayacak mı? Bizi bağayabilir mi?

Biz, aramada sonra, bu hadise karşısında, mahkemenin kararını gördükten sonra susacak mıydık? «Eh! Mahkeme böyle karar vermiş» deyip susacak mıydık?» (Hayır sesleri).

Kırca'nın demeci

Sendikalar Kanunu ile, Siyasî Partiler Kanunu için kurulan geçici komisyonların sözcülüğünü de yapmış olan, Millet Meclisi Anayasa Komisyonu sözcüsü İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Türk-İş Genel Merkezinin aranması ile ilgili olarak verdiği demeçte şöyle demiştir:

«Türk-İş Genel Merkezinin aranması ve Siyasî Partiler Kanunu'nun 37 nci maddesine dayanılarak, seçtirmeme kampanyası ile ilgili broşürlerin toplanması tamamiyle yanlış bir uygulamadır.

Sendikalar Kanununun 16 ncı maddesi ve bu maddenin dayandığı Anayasa'nın 46 ncı maddesi, Anayasa komisyonu sözcüsünün Temsilciler Meclisi tutanaklarında yer alan sözleri, Sendikaların özelliklerinin her halde saklı tutulması gerektiğini göstermeğe yeter. Kanun koyucu bu amaçla, Siyasî Partiler Kanununun 135 inci maddesinin ikinci fıkrasına çok açık bir istisna hükmü koymuştur.

Sendikaların siyasal alanda baskı grubu olarak faaliyet göstermesi, bütün demokratik ülkelerde Sendika Hürriyetinin ayrılmaz bir parçası olarak görülür.

Bağımsız yargı organlarımızın, bu pek üzücü ve hayret uyandırıcı olayı, demokratik rejimin bütün medenî memleketlerde uygulanan gereklerine uygun şekilde çözümleyeceğinden şüphe etmemek gereklidir.»

Sendikacılık yapan, sendikacılığın icabettirdiği riskleri de göze almak mecburiyetindedir. Biz, bu riski bile bile göze almış bulunuyoruz. Türk işçisi, bu riski göze almış bulunmaktadır.

Gelelim seçtirmeme kampanyası ve kanunların ruhuna uygun olup olmadığına...

Bu karar, beşinci Genel Kurulda alınmıştır. Bundan üç - dört ay evvel, bu isimler bazı gazetelerde çıkmıştır. Türk-İş'in böyle bir yola gideceğini herkes bilmekteydi. Biz, 37 nci maddenin bizi bağlamadığını bilmemize rağmen, bu broşürleri ayın 16 sında gönderdik. Yani aday adaylarının belli olduğu günden üç gün önce... Aday adayları ne zaman belli oldu? Yüksek Seçim Kuruluna listelerin verildiği gün. Ondan evvel, aday adaylarını bilmemize imkân yoktu.

Size sunduğumuz raporda, Siyasi Partiler Kanununun Millet Meclisinde sözcülüğünü yapan Coşkun Kırca'nın açık ve sarih bir ifadesi var. Diyor ki : «Sendikalar bu kanunun kapsamında değildir. 135 inci madde, sendikaların haklarını mahfuz tutar.» Bu bakımdan da, kendimizi yüzde yüz kanuna uygun hareket etmiş sayıyoruz.

Hedefimize ulaşmak için -ki bu hedef, şahsi hedefimiz değildir- her türlü riski göze almış bulunuyoruz. Bu toplumun ve Türk Sendikacılık hareketinin hedefine ulaşması için İcra heyeti her türlü riski göze almıştır. Ve bunun getireceklerine seve seve katlanacaktır. Yeter ki, o hedefe ulaşılsın

Tunç daha sonra, hareketin tahlilini yaparak demiştir ki :

«Türk sendikacılık hareketi, partiler üstü bir politika gütmeden bu hareketin içine girmiş olmasaydı, bu dokuz milletvekilinin hepsi de seçilebilirdi.

Dağıttığımız broşürlerde, işçi ve köylüyü samimiyetimize inandıran hususlardan biri tarafsızlığımızdı. Her partiden milletvekilinin listemizde olması seçmeni dâvamıza inandırdı. O zaman en müfrit particiler bile, bu hareketin tarafsızlığına, bu hareketin arkasında bir art niyet olmadığına inandılar. Seçtirmeme kampanyası, eğer, bir partiye tev-

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ LİDERLER TOPLANTISINDA — Liderler toplantısını, Türk-İş Yönetim Kurulu da aşağı yukarı tam kadro ile takibetti; beliren fikirleri, teklifleri dikkatle izledi. Yönetim Kurulu, ertesi gün, bu toplantıda belirlenen görüşlerin ışığında bir bildiri yayınlayacaktır.

cih edilmiş olsaydı, bu güç ve kuvvetle hedefine ulaşamazdı.

Arkadaşlar,

Hiç yeri yokken burada, benim bir görüşüm, daha doğrusu benim değil, Türk toplumunun çoğunluğunun benimsediği bir görüş dile getirildi. Kaya Özdemiroğlu arkadaşım 12 milyar liranın birkaç kişi tarafından dışarı kaçırılmasını hoş görebilir. Fakat, ben ve benim gibi düşünen arkadaşlar, Türkiye'de 12 milyar lira ile, bugün milyonlara varan işsizliğin bir miktarının giderilebileceğine kanidirler. Bizim mücadelemiz budur arkadaşar... Hiçbir doktriner görüşe saplamadan, bütün samimiyetimle söylüyorum ki, dış ticaret konusunda görüşümüz bu idi. Biz hiçbir zaman dokriner bir görüsle, dış ticaret kül halinde devletleştirilsin demedik. Kimse bunun aksini iddia edemez. Dedik ki, ana ihraç ve ithal malları devletleştirilsin. Neden? Resmi istatistiker var. Bugüne kadar, dışarıya kaçırılan döviz miktarı 12 milyar lira. Soruyorum... Bu işten faydalanan kaç kişidir? Azınlığa mensup birkaç kişi...

Meseleler dile getirilirken, sıkışıldığı zaman «doktriner» kelimesiyle karşılanmamışıdır. Elazığ Milletvekili Naci Güray, Sosyal Sigortalar Kanunu Mecliste görüşüldüğü sırada, Sigortanın eczahane açması teklifinin altında doktrin koktuğunu söyledi. Nedir bu doktrin?«Özel sektörü kaldırmak için konulmuş bir madde„ denildi. Esas gaye doktrin değildi. Esas gaye bizim primlerle ödediğimiz 50 milyonun eczacıların cebine girmesiydi. Fakat, fikir yoktu... Gerçekler dile getirilemediği için demagoji yapılıyordu. Ne diyecekti? Herşeyde olduğu gibi «doktrin kokuyor» dedi. Fakat, esefle ifade edeyim ki, bu doktrin kelimesi mecliste tuttu. Kanun meclisten o şekilde çıktı... Fakat bu, bizim mücadele azmimizi kuvvetlendirdi.»

Tunç, bundan sonra işçi liderlerinin sorduğu bazı sorulara cevap vermiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Bazı arkadaşlar, bu haklar alınırken mücadele edimediği için, doktriner bir görüşle elde edildiği için, çabucacık elden gider diyorlar. Biz bu kanıda değiliz... Bizim kanımız odur ki, sendikacılığın bizatihi ruhunda olan kavgacı bir görüşle değil, daha çok, olumlu ve sakin bir mücadele sistemiyle de hakların elde edimesi mümkündür.

Son beş yıl içinde, Türk sendikacılık hareketi büyük merhaleler katetti. Bu son hadise, bize, işçi arkadaşlarımıza beş yılda veremeyeceğimiz bir siyasi eğitim sağladı.

Artık, her işçi şunu öğrendi ki Palâmentoda işçi dostu da varmış, işçi düşmanı da... Bunun bir işçinin kafasında yer etmesi kadar önemli şey olamaz. Bundan sonra işçi, siyasi tercihlerinde bu noktadan hareket edecektir. Bize bu bakımdan bu olayların büyük faydası oldu.»

Genel Sekreter Tunç sözlerini şöyle bitirmiştir:

«Arkadaşlar,

İsterdim ki, bu konuyu burada enine boyuna tartışalım ve bütün gerçekleri dile getirelim. Fakat, aralıksız olarak devam eden çalışmalarınız sizleri yordu. Sözlerimi hadiselerin başından itibaren bizi bütün gücü ile ve gerçekleri dile getirmek suretiyle destekleyen basın mensuplarına şükranlarımı belirterek bitireceğim. Hepinizi saygı ile selâmlarım...»

DEMİRSOY'UN TOPLANTIYI KAPATIŞ KONUŞMASI

Tunç'tan sonra Başkan Demirsoy kısa fakat, özlü bir konuşma yaparak şunları söyledi:

«Sendika toplantıları deşarj yeri değildir. Sendika toplanıları, ağlama duvarı hâline hiçbir zaman gelmemiştir. Bunun aksine inanan gafillere veyl olsun...

Sendikacılar gözlerini budaktan sakınmazlar; mücadele potasında yoğurulmuşlardır.

Türk-İş'in aranmasıyla sonuçlanan tahriki kimin yaptığını bulacağız, yakasını bırakmayacağız.

Bizden mi, değil mi, kimin nesidir bilmiyoruz; Çalışma Bakanlığına telgraflar çekmişler, yapılan hareketi tasvip etmişler. Onu da bulacağız, onun da yakasını bırakmayacağız; bizdense de ezeceğiz... Bizden olmasa dahi gene ezeceğiz... Bu da böylece bilinsin.

Sendikacılar, dar kalıplar içersinde kalamazlar. Burada konuşan bütün hatipler memleket gerçeklerini dile getirdiler. Savcısı da, hâkimi de sosyal akımları takip etmek zorundadırlar. Takip etmezlerse, hata ederler...

Her hatip söyledi. Evet, Adliyenin ulviyetine kutsiyetine inanıyoruz. Ama, insanın fizyonomisine bakıp da suçlu gören hakimleri elbette teşhir edeceğiz. Belki de benim fizyonomim hoşlarına gitmemiştir. Çünkü sık sık Adliyeye çağrılıyoruz.

Arkadaşlar,

Biz herhangi bir imtiyaz da istemiyoruz. İsteğimiz, kanunların eşit tatbikidir.

Artık sendikalar, işçiye iyi ücret ve iyi iş şartları ile iktifa edemez.

Köylülerle temasımda bana söylenenler daima şu olmaktadır. Bizi de siz kurtaracaksınız. Değil yalnız köylüleri kurtarmak, Türkiye'nin mukadderatını değiştirecek olan, sendikalardır. Bunun mücadelesini yapıyoruz...

Evet arkadaşlarım,

Bu yol bitmeyecektir; bu yol bitmeyecektir ama, Türk-İş gemisi, memleketi çok salim limanlara götürmeye kararlıdır. Bayrak elden düşer, bayraktar ölür ama, başka bir bayraktar bayrağı hedefine ulaştıracaktır.»

Başkanın konuşması eşi ender görülen tezahüratla karşılandı.

Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun Seçtirmeme kampanyası

10 Ekim Seçimlerine gidilirken Türk-İş Millet Meclisi'nde işçi ve toplum aleyhinde çalışmalarını tespit ettiği milletvekillerini bir liste halinde yayınladı. Bu olayın bazı çevreleri şaşırtıcı bir tesir yarattığı, diğer bazı çevrelerde de çeşitli tepkilere yol açtığı görüldü. Yurdumuzda ilk defa olarak yapılan bu hareketi, kanunları zorlayarak önlemeye, sindirmeye çalışmak şüphe yok ki, esef vericidir. Batı demokrasilerinde ve bilhassa Amerika'da sendikaların parlâmento çalışmalarını dikkatle izlediği ve seçim devrelerinde de izlenimlerinin neticeleri olan notları halk oyuna duyurdukları bir gerçektir. Bizde alışılmadığı için türlü reaksiyonlara sebebiyet veren olayın gerçekte Türk İşçi Hareketini temsil eden Konfederasyonumuzun siyasî hayatımıza yeni bir uyanıklık örneği temin etmiş olduğu muhakkaktır ve bunun da parlâmento çalışmalarında olumlu tesirler yaratacağına inanıyoruz.

Türk-İş'in seçtirmeme kampanyasına karşı yapılan tenkitlere cevap teşkil etmesi için, aşağıda 1964 yılında yapılan Amerikan Cumhurbaşkanlığı seçiminde, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun (AFL-CIO) siyasî denetim çalışmalarından örnekler veriyoruz.

AMERİKAN İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU (AFL - CIO) İCRA HEYETİ'NİN YÖNETİM KURULUNA SUNULMAK ÜZERE HAZIRLADIĞI RAPOR

«Yönetim kurulu bu toplantıya AFL-CIO Ana Tüzüğünün 10 uncu Madde hükmü ve İcra Heyetimizin kararı gereğince çağrılmaktadır.

Bugün toplanan İcra Heyeti'miz, 1964 Cumhurbaşkanlığı Seçimi ile ilgili önemli konuları, Başkanlık ve Cumhurbaşkanı Yardımcılığını, görüşlerini dikkatle incelemiş adaylarının geçmişteki davranışlabulunmaktadır.

Başkan Lyndon B. Johnson ve Senatoör Hubert H. Humphrey'in, Amerikan halkoyu önünde, seçildikleri takdirde mensubu oldukları partinin programını faal olarak destekliyecekleri ve yürütecekleri hususundaki taahhütlerinin ve ilgili incelememizin ışığı altında İcra Heyetimiz :

1. AFL-CIO'nun üyesi olan 13.5 milyon işçinin önümüzdeki seçimlerde yek vücut olarak hareket etmesinin işçi menfaatleri bakımından en iyi davranış şekli olduğunu;

2. İdare Heyeti'ne, Cumhurbaşkanlığı için Lyndon B. Johnson'un ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı için Senatör Hubert H. Humphrey'in desteklenmesini tavsiye etmeği; kararlaştırmıştır.

Bunun içindir ki İcra Heyeti'miz İdare Heyeti'ne aşağıdaki kararını arzeder :

«Lyndon B. Johnson ve Hubert H. Humphrey, sırasıyla, Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanı Yardımcılığı seçimlerinde AFL-CIO (Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu) tarafından desteklenecekler dir.»

Report by AFL-CIO Executive Council to General Board of AFL-CIO

Statement By The General Board Of The AFL-CIO

On the platforms of the two political parties and the records of the candidates of both parties for President and Vice President of the United States.

...nation of the established ...states for President and Vice ...ent. ...finally, our recommendation and en-... However, let us first look briefly at the present state of the nation and the unsolved problems it faces.

THIS meeti... pursuant to ... AFL-CIO, and in conformity ... AFL-CIO Executive Council.

The Executive Council, at its meeting on this date, gave careful consideration to the issues at stake in the 1964 Presidential election, and to the platforms, records and candidates for President and Vice President.

On the basis of this consideration and the public pledge of President Lyndon B. Johnson and Senator Hubert H. Humphrey to actively support and carry ...

Genera... and Hubert H. ... and Vice President of the ... The Executive Council therefore ... to the General Board this resolution:

That Lyndon B. Johnson and Hubert H. Humphrey are hereby endorsed by the AFL-CIO for President and Vice President, respectively, of the United States.

...on has been made.

JOHNSON'U DESTEKLEME KARARI — Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu İcra ve Yönetim Kurullarının Cumhurbaşkanlığı seçiminden önce aldığı, Johnson'u destekleme kararını ilân eden bildirilerin kupürleri.

HALK OYUNA YAYILAN DEKLARASYON

Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu (AFL-CIO) İcra Heyetinin 1964 Başkanlık seçimleri ile ilgili kararını kabul eden Federasyon Yönetim Kurulu, bütün Amerikan işçilerine dağıtılmak üzere bir metin hazırlamıştır. Deklerasyon mahiyetinde olan ve Amerikalı senatörlerle, temsilcilerin **«İşçi lehine mi»**, yoksa **«aleyhine mi»** oy kullandıklarını gösteren metin ve ekleri, Federasyonun ve ona bağlı sendikaların yayın organlarında yayınlanarak, Amerikan halk oyuna duyurulmuştur.

Bu yazısında AFL CIO yönetim kurulu, Amerikan işçisinin siyasî denetimi Federasyon Ana Tüzüğünün 11 inci maddesine göre, yıllardır yaptığını belirtmekte ve şöyle demektedir.

«Federasyonumuzun kuruluş sebebini ve temelini teşkil eden «Hedef ve Gayeler» imiz Ana Tüzüğümüzün 11 inci Maddesinde sıralanmıştır. Bu Madde «AFL - CIO»nun demokratik usul dairesinde her Amerikalı için daha iyi bir dünya yaratmakta kararlı olduğunu» **ifade etmektedir. Her seçimde olduğu gibi, bu deha da bu madde özel bir uygulama alanı bulmuştur.**

Tabiatiyle her Cumhurbaşkanlığı seçimi önemlidir ve biz geçmişte de bu gerçeği daima belirtmiş bulunuyoruz. Ancak kanaatimizce

THE 1964 ELECTIONS

THE GOLDWATER RECORD

Goldwater Votes 'No' On Economic Progress

GOLDWATER EKONOMİK GELİŞMEYE KARŞI — Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonunun yayın organında, Goldwater'in fişini açıklayan yazının başlığı : «Goldwater, ekonomik gelişme aleyhinde oy kullandı»

1964 yılı Başkanlık seçimleri, Amerikanın 1932 yılından bu yana karşı karşıya bulunduğu en kritik seçimdir. Bu itibarla biz, gerek sendika üyelerine ve gerek Amerikan halk oyuna siyasî partilerin ve adaylarının görüşlerini duyurmayı görev ka bul ediyoruz.

AFL - CIO, bir kaç yıl önce her iki siyasî partiye de, uygulanmasını gerekli gördüğü politikayla alâkalı tavsiyelerini intikal ettirmiş bulunmaktadır. Bu tavsiyelerin ışığı altında siyasî partilerin ne gibi teşebbüslerde bulunduklarının listesi ekli metinlerde bilgilerinize arzolunmuştur.»

Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun bildirisi bundan sonra yedi ana bölüm ve ara başlıklar halinde AFL - CIO'nun tavsiyelerini, Demokrat Parti ile Cumhuriyetçilerin görüşlerini ve tavsiyelere uygun bir yol izleyip, izlemediklerini sıralamaktadır. Bu bölümler şunlardır:

A. Ekonomik Meseleler ve İş Durumu

1. İşsizlik 2. Adilâne çalışma standartları 3. Otomasyon 4. Vergi Politikası 5. Para politikası 6. İnsangücü politikası 7. Az gelişmiş bölgeler; 8. Tabii kaynaklar ve enerji, 9. Milletlerarası ticaret

B. 1964 tarihli Medenî Haklar Kanunu

C. Dış Politika ve Millî Savunma

D. Amme İhtiyaçları ve Sosyal İhtiyaçlar

1. Fakirliğe karşı mücadele kampanyası, 2. Amme hizmetleri, 3. Eğitim faaliyetleri, 4. Müstehlikin korunması, 5. Göç meselesi, 6. Çiftçiler ve ziraî işgücü, 7. Gıda fazlası, 8. Kadın hakları, 9. Deniz işletmeciliği ile ilgili problemler, 10. Demiryolları ile ilgili problemler

E. İşçi ve İşverenler

1. İşçi - İşveren münasebetleri, 2. Federal devlet ve işçi münasebetleri, 3. Walsh - Healey Kanunu,

F. Sosyal Güvenlik ve Sağlık

1. Sosyal güvenlik 2. İşsizlik sigortası, 3. İşçi tazminatları, 4. Amme yardımı, 5. Meslekî sağlık ve emniyet 6. Tıbbî ihtimam, 7. Tıp eğitimi, 8. Akıl hastalıkları tedavisi,

G. Hükûmet ve İdare

AFL - CLO görüşünü, zamanında yapmış olduğu tavsiyeleri sıraladıktan sonra Demokrat Parti ve Cumhuriyetçilerin bu konulardaki davranışlarını, partili senatör ve milletvekillerinin konuşmalarından, parti programından aldığı misallerle izah etmektedir.

Metnin ikinci kısmında ise senatör ve milletvekillerinin 1963 - 64 devresinde işçiyi yakinen ilgilendiren kanunlarda oylarını nasıl kullandıkları isimleriyle belirtilmekte ve son 18 yılda işçi için son derece önemli olup, Senato ve Temsilciler Meclisinden geçen 67 kanun oylamasında kaç defa «işçi lehine» kaç defa «aleyhine» oy kullandıkları özet halinde açıklanmaktadır. 1963 - 64 yılında Senatodan çıkan ve kıstas olarak alınan yedi kanun şunlardır :

1. Amme Hizmetleri Kanunu

2. Seri Ulaştırma İşlerinde İşçinin Korunmasına dair kanun

3. Bölge Kalkındırılması Kanunu

4. Vergi İndirimi Kanunu

5. Gençliğe İş Temini ile ilgili kanun

6. Ziraî İş gücü hakkındaki kanun

Hazırlanan listede (klişede görüldüğü gibi,) kanunlar numara sırasına göre soldan sağa doğru sıra-

Section I

ECONOMIC ISSUES AND JOBS

AFL-CIO Position	Democratic Platform	Republican Platform
UNEMPLOYMENT		
"Unemployment remains America's number one problem. It represents the continuing waste of manpower, our nation's most precious resource. Moreover, it is poisoning race relations and creating difficulties in labor-management relationships."	"Full employment is an end in itself and must be insisted upon as a priority objective."	"We Republicans shall rely on the individual's rights and capacities to advance his own economic well-being, to control the fruits of his efforts and to plan his own and his family's future, and, where government is rightfully involved, we shall assist the individual in surmounting urgent problems beyond his own power and responsibility to control."
"Idle men and equipment should be put to work in improving our public services—our schools, housing, urban areas, mass transit, the conservation and development of natural resources."	"It is the national purpose, and our commitment, that every man or woman who is willing and able to work is entitled to a job and to a fair wage for doing it."	"We pledge "A reduction of not less than five billion dollars in the present level of federal spending "An end to chronic deficit financing, proudly reaffirming our belief in a balanced budget.
"Moreover, federal government measures to assist low ...	"It is the national purpose, and ... commitment, to continue this	

PARTİLERİN GÖRÜŞLERİ — Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu, tesbit ettiği konularda, tavsiyelerini ve Partilerin kendi tavsiyelerine ne derece uyduklarını Cumhurbaşkanlığı seçimi arifesinde halkoyuna ilân etti.

Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonunun son Cumhurbaşkanlığı seçimi sırasında Goldwater aleyhine hazırlattığı afişlerden ikisi.

MICHIGAN									
Hart ....(D)	R	R	R	R	R	—	R	30	0
McNamara ....(D)	R	R	R	R	R	R	R	52	0
MINNESOTA									
Humphrey ....(D)	R	R	R	R	R	R	R	60	0
McCarthy ....(D)	R	R	R	R	R	R	R	59	0
MISSISSIPPI									
Eastland ....(D)	R	W	W	W	W	W	W	14	47
Stennis ....(D)	R	W	W	R	W	W	W	18	45

HUMPHREY'İN FİŞİ — Senatör Hubert Humphrey'in Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu tarafından tutulan ve verdiği oyları gösteren fişi.

ALASKA									
Bartlett ....(D)	R	R	R	R	R	R	R	25	4
Gruening ....(D)	R	R	R	R	R	R	W	25	4
ARIZONA									
Hayden ....(D)	R	R	R	R	R	W	R	46	16
Goldwater ....(R)	W	W	W	W	W	W	W	0	53
ARKANSAS									
Fulbright ....(D)	—	W	R	R	W	W	R	31	27
McClellan ....(D)	W	W	W	—	W	W	—	15	47

GOLDWATER'İN FİŞİ — Senatör Goldwater'in AFL - CI0 tarafından tesbit edilmiş konularda nasıl oy kullandığını gösteren fiş.

lanmaktadır. Eyalet isminin altında senatörlerin soyadları yer almakta ve hemen yanında Demokrat Partiye mensup ise **(D)** harfi, Cumhuriyetçi ise **(R)** harfi konulmaktadır. Bundan sonra her kanuna senatörlerin işçi lehine oy kullanıp kullanmadıkları (W) veya (R) harflerile ifade edilmektedir. **(R)** işçi lehine, **(W)** ise işçi aleyhine verilen oyları göstermektedir. Her sıranın sonunda gene **(R)** ve **(W)** başlığı altında görülen rakkamlar ise, son 18 yıl zarfında senatörlerin ve milletvekillerinin işçi lehine veya aleyhine kaç defa oy kullandıklarını tesbit etmektedir. İzahatımızın daha iyi anlaşılabilmesini temin için Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığına adaylığını koymuş olan ve AFL - CIO'ca desteklenmesi kararlaştırılmış bulunan Senatör Hubert H. Humphrey'in durumuna göz atalım :

Senatör Humphrey 60 defa işçi lehine oy kullandığı gibi 1963 - 64 devresinde müzakere mevzuu olan kanunlarda da AFL - CIO'nun tavsiyesine uymuştur.

Bir de, meselâ Cumhuriyetçi Cumhurbaşkanı Adayı Senatör GOLDWATER'a bakalım :

Cumhurbaşkanı adayı Senatör Goldwater ise Senato'da şimdiye kadar tam 53 defa işçi aleyhine oy kullanması ile şöhret yapmış bulunmaktadır.

HÜR BİR BASKI GRUBU

İşte Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonunun Senato ve Temsilciler Meclisi çalışmalarını nasıl denetlemekte olduğu açıkça görülmektedir; AFL - CIO bu siyasî denetim faaliyeti sonucunda **«HÜR BİR BASKI GRUBU»** olarak memleketine hizmet yolunu, temsil ettiği kitleye göstermektedir.

Bu faaliyetlerin Amerika'da **batı demokrasinin lideri olan ülkede** senelerdir yapılmakta olduğunu duyan okuyucularımız şaşırmasınlar; bütün bu demokratik faaliyetler sonucunda, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun ve üyesi teşekküllerin neşriyatları ne toplanmakta, ne de Genel Merkezleri aranmak suretiyle hür sendikacılığa darbe indirilmektedir.

Türk - İş'e gelen arama olayını protesto telgrafları

Sayın Seyfi Demirsoy

«Türk-İş Genel Merkezinin arandığı haberini üzülerek öğrenmiş bulunuyoruz. Türk ulusunun mutluluğuna ve kalkınmasına en büyük fedakârlıklarla hizmet eden vatansever Anayasa ve demokratik düzene bağlı kanunlara saygılı ve şerefli Türk işçisinin en milliyetci ölçüler içinde temsil eden Türk-İş'e karşı girişilen bu ağır haksız ve çirkin addettiğimiz hareketi kamu oyuna şiddetle protesto ettiğimizi bildirirken sizlere ve Türk sendikacılığına karşı girişilecek hertürlü haksızlık ve tecavüzlerde sizlerle birlikte ve bir bütün olarak sonuna kadar mücadeleye azimli olduğumuzu bildiririz.

ALP Kuran
Türkiye Millî Gençlik Teşkilatı Başkanı
Hüseyin Günday
Türkiye Millî Gençlik Teşkilatı İkinci Başkanı

★

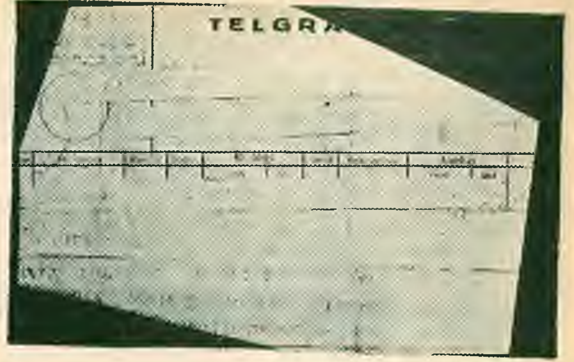
Sayın Seyfi Demirsoy

«Konfederasyonumuz tarafından işçi düşmanı politikacılarla ilgili olarak baştırılmakta olan broşürün yayınlanmadan toplattırılmasını ve Konfederasyon binasında arama yapılmış olmasını hem fikir ve basın hürriyetine hem de sendika hürriye-

Türk-İş Genel merkezinin aranması ve teşkilâta gönderilmek üzere hazırlanmış broşürlere el konulması, tepki ile karşılanmıştır. Bu arada bütün işçi kuruluşları ve çeşitli teşekküller, telgraflar çekerek, olayı protesto ettiklerini ve duydukları üzüntüyü belirtmişlerdir.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Adalet Bakanı ve diğer ilgililere de yüzlerce telgraf çekilmiştir.

Aşağıda, Türk-İş'e gelen telgraflardan bazılarını yayınlıyoruz.

tine karşı bir hareket olarak gören Federasyonumuz ve üye teşekküllerimiz Türk-İş'in daima olduğu gibi bu kere de yanında olduğunu ve girişilecek bütün hareketlerde konfederasyonu var gücü ile destekleyeceğini bildirmekle şeref duyar»

İbrahim Denizcier

Türkiye Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçi Sendikaları Federasyonu Başkanı

★

Sayın Seyfi Demirsoy

«Olumlu ve sorumlu olarak Türk ulusunun mutluluğuna ve kalkınma çabasına büyük çapta fedakârlıklarla güç katan anayasa ve demokratik düzenin saygılı inançlı ve bilinçli olarak savunucusu bulunan gerçek deyimi ile Atatürk ilkelerine bağlı milliyetçiliğin realist ölçüleri içinde haysiyetli Türk işçilerini temsil eden Türk-İş'in bir takım çıkarcı ve toplum mutluluğu ile telif edilmeyecek faaliyetlerde bulunan milletvekillerinin tekrar seçilmemesi için teşebbüslerinize karşı girişilen hareketin demokrasi ve özgür sendikacılık inancımıza karşı zedeleyici mahiyette görmekteyiz. Bu çirkin olayı, Türk kamu oyunun tanıklığıle ve şiddetle protesto ediyoruz. Olumlu bu çalışmalarınız karşısında Türk-İş'e ve yöneticilerine tahsisen Türk Sendikacılarına karşı girişilecek her türlü haksız ve kanunsuz tecavüzlerde sizlerle Türk sendikacılarıyla beraber bir bütün olarak yapılacak mücadelede sonuna kadar demokrasi ve özgür sendikacılık ilgelerinin savunucusu olduğumuzu belirtir bu mücadelede beraber olduğumuzu arzederim.

Saygılarımızla»

DYF-İŞ Genel Başkanı
Şerafettin Akova

Türk-İş

«Genel Merkezin en katı monarşık devirlerde daha raslanmıyan polis baskınına uğratıldığını radyodan hayret ve esefler öğrendik. Türk işçi hareketlerinin geleceği yönünden büyük önem taşıyan olayı derhal inceleyip gerekli tepkiyi tespit amacıyla sendika yöneticilerinin en kısa zamanda Ankarada toplantıya çağrılmasını teklif ve rica ederiz»

Petrol-İş Başkanı
Ziya Hepbir

★

Sayın Seyfi Demirsoy

«Yıllardanberi biz işçileri kendi çıkarları adına siyaset dışı bırakmak isteyen hakim çevrelerin Anayasa ve kanunlarla tesbit edilmiş sendika hürriyetini yok eden tutumları her zaman karşımıza çıkıyor ve çıkmaktadır. Türk-İş'in aramaya tabi tutulması sendika hürriyetini zedelemiştir ve bu tutum Anayasaya aykırıdır. Anayasaya aykırı tutum ve olayı şiddetle protesto eder Türk-İş'in yanında olduğumuzu belirtiriz. Saygılarımızla»

Kemal Türkler
Maden-İş Sendikası Başkanı

★

Türk-İş Başkanlığına

«Teneffüs ettiğimiz demokrasi havasını bulandıran Anayasa teminatını özgür sendika kurallarını hiçe sayan Genel Merkezimize polis baskını Türk işçisine reva görülen en büyük hakarettir. Dünyada emsali görülmemiş bu kanunsuz hareketi şiddetle protesto eder her zaman olduğu gibi bu gün de müşterek karar ve hareketlerimizde emirlerinizi bekleriz.»

Harb-İş Federasyonu İcra Kurulu

★

Sayın Seyfi Demirsoy

«Türk-İş Genel Merkezinin polis tarafından aranmış,. bazı bülten ve broşürlerin alınmış olduğunu gazetelerden öğrendik. Konfederasyonun Anayasa teminatı altındaki haklarını önlemek için yapılmış olduğuna inandığımız hareketi protesto ederken, Zonguldak Maden işçileri sendikası olarak bize düşen görevi yapmak üzere tamamlayıcı bilgi beklediğimizi arz ederiz. Saygılarımla»

Yakup Kayabaş

Zonguldak Maden İşçileri Sendikası 2. Başkanı

★

Türk-İş Başkanlığına,

«Sosyal Adalet ve Demokrasiye taban tabana zıt bir düşünceyle yapılan hadiseyi öğrendim. Bu hareketleri ile şerefli Türk işçisine ne gaye peşinde olduklarını bir kere daha anlatmış oldular. Gelecek nesillerimize intikal edecek olan bu çirkin vaka haklı yolumuzda adımlarımızı daha hızlandırmağa kâfi gelmiştir. Hak ve adalet yolunda daima sizlerle birlik ve beraberlik ruhu içinde olduğumuzu en derin şükranlarımızla arz ederiz. Saygılarımızla»

Tarım-İş Altınova İdare Heyeti

★

Türk-İş Başkanlığına

«Bugün toplanan yönetim kurulumuz Türk-İş'e yapılan saldırıyı sendikamıza yönetilmiş saydığımızı

İşverenlerin

DOĞAN AVCIOĞLU

İşverenlerimizin gerçekten büyük bir talihsizlikleri var: Ticaret ve Sanayi odalarının elinde on milyonlarca lira para vardır. İşveren Sendikaları, bazı Devlet Teşebbüslerini de içlerine alarak malî bakımdan güçlenmişlerdir. Bu teşekküllerin emrinde bir hayli profesör,doçent ve bol sayıda uzman çalışır. Fakat işverenlerimiz bir türlü, kendi tezlerini ciddiyetle savunamazlar. Bu biraz da, tezlerinin savunulamayacak kadar çürük olmasının sonucudur.

İşverenlerin talihsizliklerinin son bir örneği, Türk işçilerinin Amerika ve Avrupadaki işçilerden nisbî olarak daha fazla ücret aldıklarını ispatlamaya çalışan, Türkiye İşveren Sendikaları Konfderasyonunun dergisinde yayınlanan bir yazı teşkil etmiştir. Bu iddianın garipliğini belirtmemiz üzerine, «İşveren» dergisi, bizi demagoji yapmak, seviyesiz tartışmalara girişmekle suçlamaktadır! Sanırız ki, Türkiyede işçi ücretlerinin, nisbî olarak Amerikadakinden yüksek olduğunu ispatlamaya kalkışmak demagojinin ta kendisidir bu iddia en azından gariptir. Böyle bir iddia karşısında, «garip» sıfatı, en seviyeli kelimedir.

«İşveren» ayrıca, «kötü işveren zihniyeti» deyimini kullanmamızı yakışıksız bulmaktadır. Bu deyim, işverenlerin Hükümet ve basından işçileri tutuyorlar diye şikâyetçi olmaları üzerine kullanılmıştır. İşveren dergisi aynen şöyle yazmakta:

«Türkiye'de, ekonomilerin ödeme gücüne nisbetle diğer ülkelerden yüksek oranda ücret ödenmesi, muhtelif sebeplerle izah olunabilir:

a) En kuvvetli kalemler ve yüksek tirajlı gazeteler, sürekli olarak, özel teşebbüs ve sermayeyi hırpalayıcı neşriyat yapmaktadırlar. Basının sermaye emek münasebetleri üzerindeki tazyiki hayli kuvvetlidir.

b) Siyasî kuvvetler de şimdiye kadar, ağırlıklarını özel sektör aleyhine müteaddit defalar kullanmışlardır.»

Şimdi soruyoruz: «İşveren»in basından ve siyasî kuvvetlerden şikâyetçi olması, kötü bir işveren zihniyetinin tezahüründen başka nedir ki? Parlâmentoda, işçilerden çok, işverenlerin sözcüleri hâkimdir. Gazetler, sermayenin ilân baskısı altındaki büyük kapitalist işletmelerdir. İşverenlerin bunlardan dahi şikâyetçi olması, onların basını vesiyasî kuvvetleri gözü kapalı emirlerinde görmek istediklerini göstermez mi? Basın, Hükümet ve Parlâmento daima işvereni savunacaktır ve bunun adı da demokrasi olacaktır. Tekrar yazıyoruz: «Bu son derece tehlikeli ve kötü bir işveden zihniyetidir.

Şimdi gelelim «İşveren»in iddialarına:

1. Evvelce yazdığımız gibi, biri tarıma, sanayie dayanan ülkeler arasında, adambaşına millî gelirin işçi ücretleriyle mukavesesini yapmaya kalkışmak bilinsel bakımdan yanlıştır. «İşveren» ciddi bir iktisatçıya sorarsa, bunun nedenlerini kolayca öğrenebilecektir. Geçen yazımızda bunu yeteri kadar açıkladığımız için üzerinde durmuyoruz.

«İşveren», tarım gelirleriyle, işçi gelirlerini mukayese edecek yerde, işçi gelirlerini işveren gelirlriyle karşılaştırsa çok daha isabetli bir iş yapacaktır. «İşveren»e Prof. Enos'un raporunu ciddiyetle okumasını tavsiye ederiz. Enos raporunda, çalışan nûfusun yüzde 24 - 25 ini teşkil eden memurlar hariç, bütün ücretlilerin millî gelirin yüzde 29,7 sini aldıkları, buna karşılık çalışan nüfusun ancak, yüzde 0,86 sını kapsayan işverenlerin millî gelirin yüzde 24,4 ünü elde ettikleri yazılıdır. 95 bin insan, 2 milyon 884 bin insan gelirine yakın bir gelir sağlamaktadır! İşin daha acısı, büyük tarım işverenleriyle birlikte, millî ge-

---

yüce katınıza duyurmayı oybirliğiyle kararlaştırdı. Saygılarımızla»

Sosyal Sigortalar
Genel Başkan
Gönül Arı

Personeli Sendikası
Genel Sekreter
Muammer Eronat

★

Sayın Seyfi Demirsoy

«Türk-İş Genel Merkezinin aranmasından duyduğumuz üzüntü sonsudur. Genel Merkezin aranmasını istiyenler bilmelidirler ki, Türkiye'nin yükselmesi Batı Uygarlık seviyesine erişebilmesi, işçi sınıfının bilinçli ve örgütlenmiş olmasına bağlıdır. Bugün Anayasayı çiğnemek cüretini gösterenler ve emekçi sınıfa ihanet edenler kara listeye geçmelidir. Bu kabil hareketleri asla tasvip etmiyoruz. Saygılarımızla»

Pendik Maden İş Başkanı
Nurettin Çavdargil

★

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanlığına

«Bazı Milletvekillerinin yeniden seçilmemesini temin için tarafınızdan girişilen faaliyet memnunniyetle karşılanmıştır. Bu hareketinizden zarar gören ve işçi haklarını tanımıyan menfaat gruplarının temsil-

Talihsizliği...

lirin 32,2 sini alanların ancak yüzde 5 - 6 oranında yatırım yapmalarıdır. Bu acı gerçekler ortada dururken, «efendim, şehirdeki işçilerin ücretleri, tarım işçilerinden yüksektir. Şehirdeki işçiler, ücretlerine razı olsunlar» demek, üzülerek söyliyelim, kötü bir demagojidir.

2. Ortalama işçi ücretlerinin 17 lira olduğu iddiası yanlıştır. İşçi sigortalarının yayınladığı rakamlar, gerçeği doğru yansıtmamaktadır. Zira, bu ücretler, İşçi Sigortaları Kurumu İş ve Faaliyet istatistiklerinde belirtildiği üzere, «günlük veya aylık esas ücretlerden başka kıdem, devam ve istihsale bağlı primleri, fazla mesai» gibi ödemeleri brüt olarak ifade etmektedir. Fazla mesai ücreti nasıl normal bir ücret sayılabilir? Günde 8 saat kazanara 12 lira kazanan bir kişi, 12 saat çalışarak 20 lira kazanırsa, onu refahı arttığı söylenebilir mi? Vergi ve sigorta kesilmeden gösterilen brüt ücret refah ölçüsüne esas olur mu?

Daha önemlisi, İşçi Sigortaları ücret ortalamaları, Sigortaya tabi 3 bin ilâ 10 bin lira ücret alan işçi sayılamayacak personelin ücretlerini de ihtiva etmektedir. Bu yüzden İşçi Sigortaları ücret ortalamaları, işçi ücretlerini son derece mübalağalı göstermektedir. Basit bir örnek bunu kolayca belirtecektir. Farzedeli mbir işyerinde, 12 lira yevmiyeyle çalışan 100 işçi, 150 lira yevmiyeyle çalışan 4 mühendis ve 200 lira yevmiye alan 2 yönetici vardır. İşci Sigortaları istatistiklerine göre, bu işyerindeki işçi ücreti ortalaması 20 lira olarak gözükecektir! Gerçekte ise, 100 isçi ancak 12 lira gündelik almaktadırlar. «İşveren» istatistikleri kullanırkn, o istatistiklrin ne anlama geldiğini öğrenmelidir

Herkes bilmektedir ki, Türkiye'de işçi çoğunluğunu teşkil eden kalifiye olmayan işçilerin gündelikleri, toplu sözleşmelerden sonra dahi 12 - 13 lira civarında kalmaktadır. Madenlerde, asgari ücretlerin de altında 7,5 liraya işçi çalıştırılmaktadır. İşçi ücretleri, evvelce de belirttiğimiz gibisefalet ücretleridir.

3. «İşveren» dergisinin bir işveren sendikası bülteninden aldığı yazı da, okuduğunu anlamayan biri tarafından yazılmıştır. «Siyasi kuvvetler» deyimi bize ait değil, «İşveren»e aittir. İşveren de bu deyimle, sendikaları değil, siyasi partileri, Parlâmentoyu ve özellikle Hükümeti kastetmektedir. Bu sebeple, sendikalara «siyasi kuvvetler» dediğimiz iddiası uydurmadır.

İşveren sendikası yazarının, «prodüktivite artmadan ücret artarsa, enflasyon ve işsizlik olur» iddiaları ise normal ekonomiler için doğrudur. İşverenler, milli gelirden aldıkları dörtte bir payın biraz azaltılmasına razı olurlar ve bupay işçi gelirlerine eklenirse enflasyon olmaz, sadece işverenlerin kâr marjları azalır ve gelir dağılışındaki aşırı adaletsizlik bir parça düzltilmiş olur. Nitekim, Kalkınma Plânımız da «sosyal adalete uygun asgari ücretler tesbit edildikten sonra, ücret artışları prodüktiviteye bağlanır» diyerek, önce, gelir dağılışında asgari bir adaletin sağlanmasını öngörmüştür. İşverenler, işçiler sefalet ücretleriyle yaşarken, yüzde 100 ün üstünde kârlar sağlamak alışkanlığından kurtulmalıdırlar.

Yüksek kârlar eğer işverenlerimiz gerçekten yatırımcı olsalardı bir dereceye kadar mâzur görülebilirdi. Ne var ki, millî gelirin yüzde 32 sini alanların yaptıkları yatırım milli gelirin yüzde 5 ilâ 6 sı civarındadır! Millî gelirin büyük bir kısmı, bir mutlu azınlığın lüks ve israfına gitmektedir. Türkiye'nin bugün en hayati meselesi, millî gelirin bu israf edilen büyük kısmının, kalkınmaya ve halk kitlelerinin refahını arttırmaya yöneltilebilmesidir. İşsizlik te, işçi ücretlerinin sefalet ücrtleri seviyesinde kalması da ancak o zaman önlenecektir.

---

cilerine yardım telakki ettiğimiz Türk-İş Genel Merkezini arama ve yöneticilerini sorguya çekme hareketini Kayseri sendikaları olarak şiddetle protesto ettiğimizi ve azami soğukkanlılıkla direktiflerinizi beklediğimizi saygı ile arz ederiz»

Kayseri Sendikaları adına
Osman Taş

★

Türk-İş

«Mabedimiz olan Türk-İş Genel Merkezinin Anayasa düzenine aykırı olarak polis tarafından basılarak aranmasını katiyyen tasvip etmiyo

İzmir NATO İŞ Sendikası
Başkanı Necati Karabel

★

Türk-İş

«Türk-İş Genel Merkezimizin polis marifetiyle baskın yapılmak suretiyle aranması Başbakanlık nezdinde protesto edilmiştir. Haklı davalarımızın meşru yoldan savunulması hususunda daima sizlerin prensip ve direktiflerinize uygun şekilde hareket edileceğini arz eder başarılar diler. Saygılarımızla»

Balıkesir Mahalli
İşçi Sendikaları

★

Türk-İş Konfederasyonu

«Türk işçisinin en büyük mane-

vi şahsiyeti olan Konfederasyonumuzun aniden basılırcasına arandığını ve broşürlerine el konulduğunu üzüntü ile öğrenmiş bulunuyoruz. Anayasamıza aykırı olan bu hareketi protesto eder teşkilat olarak yanınızda olduğumuzu bir defa daha teyid eder olayın seyri hakkında malûmatlarınızı rica ederiz. Saygılarımızla»

Çimse-İş İstanbul Merkez Şubesi İcra Kurulu

★

Türk-İş

«Türk İş'e yapılan arama hareketi, muhitimizde büyük üzüntü yaratmıştır. Türk İş'in üyesi bir teşkilat olarak bu kabil hareketleri protesto eder, Konfederasyonumuza da bağlılığımızı bir defa daha teyit etmek isteriz. Saygılarımızla»

Cevdet Ayeri
Malatya Tütün Sigara İşçileri Sendikası Başkanı

★

Türk-İş

«Genel Merkezimizin polisler tarafından aranması olayından sonsuz üzüntü duymaktayız. Anayasa ve kanunların tanıdığı bir hakkı kullandırmayan zihniyeti şiddet ve nefretle protesto eder bu vesile ile izinizde olduğumuzu bir kere daha bildiririz»

Hami Gün
Adana Tütün Müskirat İşçileri Sendikası Bşk.

★

Türk-İş Genel Başkanlığına

«Konfederasyonumuzun emniyet kuvvetlerince basılıp aranmaya tabi tutulduğunu büyük bir üzüntü ile öğrenmiş bulunuyoruz. Petrol İş çamiasının bir parçası olan Kütahya Şubesi mensubu binsekizyüz işçi kardeşimizin selam ve hürmetlerini iletir, isabetli kararlarınızın devamı ile daima beraberinizde olduğumuzu bildiririz. Saygılarımızla»

Petrol İş Kütahya Azot Şubesi Yönetim Kurulu

★

Türk-İş Konfederasyonu Başkanlığına

«Baskılar bizleri korkutamaz azmimizi arttırır. Olaydan tessürümüz sonsuzdur. Geçmiş olsun.»

Şeker-İş Eskişehir Şubesi

★

Türk-İş Konfederasyonu Genel Başkanlığına

«20.8.1965 tarihinde Türk-İş'te yapılan arama olayı dolayısile yayınladığımız bildiride bütün gerekçelerile yer alan düşüncelerimizi özellikle, sendikaların partiler üstü ve politika dışı kalmasını savunarak kendi bindiği dalı kesenleri şimdi olayların tekzip etmeye başladığı düşüncesini ve Yönetim Kurulunun acele toplantıya çağrılması teklifimizi tekrarlar bu vesile ile olayı en derin teessürlerimizle protesto ederiz.»

Lastik-İş Sendikası Başkanı
Rıza Kuas

★

Sayın Türk-İş İcra Heyeti

«Demokrasi rejimimizin koruyucusu Türk işçisinin medarı iftiharı üst kurulumuzun casus ararcasına basılıp, aranması, Türkiyemizin her köşesinde hayret ve nefretle karşılanmıştır. Anayasamız ve kanun teminatı altında görev yapan kuruluşlarımız ve görevlilerine son zamanlarda reva görülen bu nevi geçmişte dahi misli görülmemiş baskı ve hareketlerin önlenmesi için en müessir yollardan gerekli tedbirlerin alınmasını arz eder, olayı nefretile telin ederim. Saygılarımla»

Mustafa Alpdündar
Harb-İş 2. Başkanı
Gölcük

★

Türk-İş Konfederasyonu Başkanlığına

«İşçi hak ve menfaatlarının karşısında olan milletvekilleri ile ilgili açılan kampanya dolayısiyle cereyan eden Anayasa dışı olayları şiddetle protesto eder, bu konuda alacağınız kararları sendikamızın peşinen kabul ettiğini arzederiz. Saygılarımızla»

Genel Başkan Kemal Nebioğlu — **Genel Sekreter Yurdakul Gözde**

★

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

«Radyo ve basında intişar eden Türk İşte yapılan arama ve baskıyı nefretle karşılar, davamıza inanmayanlarla mücadelede her zaman için beraber olduğumuzu bildirir işlerinizde başarılar dileriz. Saygılarımızla»

Şeker-İş Alpullu Şubesi Başkan,
Mehmet Bedirli

★

Türk-İş Konfederasyonu Başkanlığına

19.8.1965tarihinde yapılan yersiz hareket karşısında yılmaksızın mücadelenizin bizler tarafından kardeşane destekleneceğine, hak ve hürriyetimizin ayaklar altına düşürmemizin saygı ile bildiririz. Yılmayan mücadelenize engel olanların karşısında olduğumuzu bildiririz.

D.S.İ. Merkez Makina Park Şoförleri

Sayın Seyfi Demirsoy
Türk-İş Başkanı

«Bütün Türk işçisinin kalben bağlı bulunduğu Türk-İş Genel Merkezimizin gece polis marifetiyle aranması teşkilâtımızı son derece üzmüştür. Yegâne tesellimiz göstermiş olduğunuz ve hepimize tercüman olan demokratik tepkinizdir. Anayasa ile teminat altına alınan haklarımızın her zaman bekçisi ve Türk-İş'in daima yanında olduğumuzu teyid ederiz, Saygılarımla»

İzmir Genel-İş Şube Başkanı
Kamil İskes

★

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Merkezi

«Türk-İş Konfederasyonuna Anayasa ve Demokratik rejime aykırı olan bu hareketi Şeker İş Burdur Şubesi olarak şiddetle protesto eder protestonuzu sonuna kadar destekleriz. Saygılarımızla»

Şeker-İş
Burdur

★

Türk-İş Genel Başkanlığına

«Hiç bir teşekkülün yapamadığı maddi ve manevi fedakârlıklar içerisinde sendikal hizmetleriniz milli duyuşlarınız eseridir. Türk-İş'e yapılan baskını bütün türk işçisine yapılmış kabul ederiz. Türk işin emrinde ve izindeyiz en derin sevgi ve hürmetlerimizle»

Dervişe Koçoğlu

★

Türk-İş Genel Başkanlığı

«Yüzbinlerce Türk işçisini temsil eden teşkilatınıza yapılan Anayasa dışı tecavüzü şiddetle protesto eder sendikamız adına geçmiş olsun deriz»

Pancar-İş Genel Merkezi,

★

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanlığına

«ŞerefliTürk işçisinin en büyük yeri olan binamızın polisle aranması bizleri çok üzmüştür. Bu hareketi protesto eder sizlere bağlı olduğumuzu bildirir başarılar dileriz»

Adana Harb-İş Sendikası İcra Kurulu

★

Türk-İş Genel Başkanlığına

«Vuku bulan müessif arama hadisesine üzüntülerimizi arz eder her an bağlı bulunduğumuz Türk-İş'in memleket menfaatlerini daha yakinen takip etmesini vazife sayar başarılar dileriz.»

İsmail Kacarel
Teksif Sendikası Hereke Şubesi Başkan Vekili

13	13.03.40	Nebatî usare ve hulâsalardan diğerleri	Otomatik yıkama ve doldurma makineleri ile mücehhez teşkilâta sahip bulunan sanayiciler için		
	21.07.90	Yalnız alkolsüz meşrubat konsantreleri		50	1[illegible]

Resmi gazetede yayınlanan kota listesinde meşrubat konsant releri için 50 bin dolar ayrıldığını gösteren kupür.

Kalkınma çabası...

Kalkınma yolunda çaba gösteririz. Kalkınmanın yükünü milletin omuzlarına yükler; «bu kuşakların gösterecekleri fedakârlık kalkınmamızı gerçekleştirecek» deriz...

İşçinin karşısında nutuklar atar, «asil Türk işçisi, kalkınmayı senin omuzlarında gerçekleştireceğiz» deriz. Sonra da, tutar bir kalemde, «1965 ikinci altı aylık tahsisli ithal malları listesi» ile, Koka Kola, Pepsi Kola, bilmem ne kola imâli için, dişimizden tırnağımızdan arttırdığımız 50 bin dolarımızı yurt dışına transfer ederiz.

Bir hikâye vardır :

İki kişilik bir bisiklet, dik bir yokuşu çıkar... Yokuşun başında, bisikletin önünde oturan, kan ter içinde, gücünün son kırıntılarını da harcamış, yarı baygın, kendini yere atar, «amma dik yokuştu» diye mırıldanır, «nasıl güç çıktık... Mahvoldum!»

Arkada oturan ikinci bisikletçi tasdik eder :

«Gerçekten öyle; yokuş o kadar dikti ki, ben frenleri sıkmasam geri geri gidecektik...»

Bizim kalkınma çabamız da buna benzyoir. Biz pedallara basıyoruz, bazıları frenleri sıkıyor...

...Ve bir tutum

«Kalkınma çabasındayız. Yerli sanayiimizi koruyacağız. Yurt içinde imâl edilen malları ithal etmeyeceğiz. Ulusal ürünlerimizi değerlendireceğiz.»

Bu sözler, kalkınma planımızın ruhunu teşkil eder. Ve gerçekten de az gelişmiş, kalkınma çabası içindeki bir ülkenin benimsemesi gereken ilkelerdir.

Yani Türkiyede bu görüş, vazgeçilmez ilke olmalı...

Oysa, uygulama bakın nasıl oluyor.

Türkiye, Akdeniz ikliminin imkânları içinde, bol meyve üreten bir tarım ülkesidir. Konserve vs. şeklinde değerlendirme imkânlarımız yok denecek kadar az olduğu için meyvelerimizi, ihraç yeteneğinden de yoksunuz. Üreticinin, emeğini değerlendirebilmesi ancak, meyvelerimizin yurt içinde tüketilmesine bağlı.

Taze meyve sevkiyatı için nakil imkânlarının ne ölçüde olduğu da bilindiğine göre, meyvelerimizin kullanılmasında bir yol, meyve suyu sanayii kurmak...

Meyvemiz bol. Meyve suyu sanayii kurarız. Üretici memnun olur, bu sanayiide çalışacak işçiler için iş sahası açılır, sermaye de para kazanır.. Biz bu yola başvuracağımıza, bu yolu tıkayan bir başka usulü tercih ediyor ve bir daha meyve suyu sanayii kurmamızı tamamen engelleyen, bu sanayii daha doğmadan öldüren bir başka yolda yürüyoruz. Yabancı sermayeye Türkiyede, ham maddesi dışardan gelecek olan bir meşrubat sanayii kurduruyoruz.

Kalkınma çabası mı, kalkınmayı köstekleme çabası mı?

Boşa giden dövizimiz

Ağustos başında yayınlanan sayımızda, **«bir sorumuz var»** başlığı altında bir soru sormuş ve ilgilileri cevap vermeğe çağırmıştık.

«Koka Kola, Pepsi Kola ve bunların benzerlerinin imâli için ham madde ithaline izin verilmekte midir? İzin veriliyorsa, bu meşrubatın imâli için kaç paralık dövizimiz yurt dışına gitmektedir?»

Bu sorumuza hiç cevap verilemedi.

O halde, cevapları biz açıklayalım...

Koka kola, pepsi kola ve benzerlerinin imâli için ham madde ithaline izin verilmekte ve bu ithalat için altı ayda 50 bin dolarlık döviz tahsis edilmektedir.

Koka Kola, Pepsi Kola ve benzerleri...

Bunlar Türkiye'de içilmese ne lâzım gelir?

Yıllarca Türkiye'de bu çeşit meşrubat içilmedi, neyimiz eksik kaldı? Bu meşrubattan içmeyenler ne kaybettiler? Bugün içenler ne kazanıyor?

O halde bu, koka kola, pepsi kola vs. gibi meşrubat, tam anlamıyla lüks madde demektir. Oysa, Kalkınma Plânımız bu hususta kesin bir hüküm koymuştur:

«İthalat programında, lüks madde ithaline izin verilmeyecektir.»

Türk işçisinin Önemli Meselesi

27 Mayıs inkılabının getirdiği Anayasa düzeni içinde Türk işçisinin problemlerine el atılmaya başlanılmış, işçi, işveren münasebetlerini düzenleyen kanunların yürürlüğe girmesinden sonra üretime önemli etkiler yapan insan gücünün daha iyi bir şekilde değerlendirilmesi ve bu gücün kaynakları üzerinde düşünülmeye başlanılmıştır. Bir halile sosyal bir yaratık olan insan, temel ihtiyaçları bakımından biyolojik bir nitelik göstermekte ve bu çeşit ihtiyaçların gereği gibi karşılanmamış veya karşılanamamış olması verime çok kötü etkiler yapmaktadır.

İleri toplumların milli bünyelerinde tamamen çözümledikleri işçinin temel ihtiyacı ile ilgili konular, Milletlerarası teşekküllere de mal olmuş ve bu münasebetle «Milletlerarası Çalışma Organizasyonu» (ILO) hizmete sokulmuştur. İşçilerin meseleleri ile tüm olarak ilgilenen bu kuruluş yanında Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu (FAO), Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) ve daha bir çok teşekkülün işçinin gereği gibi beslenmesi ve sağlığının korunması için gayret sarfettiğini görüyoruz.

Hızlı bir gelişme ile hizmete girmiş ve kısa bir süre içinde işçinin bir çok meselelerini olumlu kalıplara göre çözümlemiş olan TÜRK-İŞ ve benberi kuruluşların, bu arada yöneticilerimizin henüz işçinin beslenmesi ile alakalı meselelere el atamadıklarını görüyoruz. Buna karşılık bir taraftan hükümet, bir taraftan da çeşitli kuruluşlar işçi sağlığını korumak için masraflı projeler uygulamaktan kaçınmamışlar ve işçi Sigortaları Kurumu ile diğer sağlık teşekkülleri işçi sağlığını korumak için masraflı çalışmalara girmişlerdir.

Bugünki hali ile Türk işçisinin gereği gibi beslendiğini savunmaya imkân yoktur. Bir taraftan işçi guruplarının bu konudaki bilgisizliği ve işçi ücretleri ile besin maddeleri fiyatları arasındaki dengesizlik ve çelişmezlik ekserisi fizik güç harcayarak çalışmakta olan işçilerimizi, sözle telafisi mümkün olmayan olumsuz koşullar içine iteklemiş bulunuyor. Çoğu 1 - 2 kilo et parasına bir gün çalışma zorunda olan işçi gruplarının evlerinde kendilerinden başka çocukları, yakınları ve beslemeye mecbur olduğu diğer insanlar da bulunacağı düşünülecek olursa, üretimde en önemli faktör olan insan gücünün bizde neden yetersiz, sağlığın neden bozuk ve ortalama ömrün neden kısa olduğu kolayca anlaşılır.(1)

Belirli bir ücret karşılığı çalışma zorunluğu içinde olan işçilerimiz aile ve çevreden aldıkları yanlış alışkanlıkları devam ettirmekte ve «işten artmaz, dişten artar» prensibine uygun hareket ederken, en değerli varlıklarını, sağlıklarını kaybetmektedirler. Sovan ekmek, zeytin ekmek ve bazen sadece ekmekle yetinerek karısına dallı basma, çocuğuna beşibirlik, kendisine üç paket tütün alma eğiliminde olan işçilerimiz dar imkanlarını da gereği gibi kullanamadıklarından çeşitli intani ve bünyevi hastalıklardan kendilerini koruyamamakta ve meharet kazanıp kalifiye işçi niteliğine ulaştıkları çağda ölüm onları elimizden almaktadır.

KALKINMA ÇABAMIZ

Yabancı sermayenin yurda gelmesine «evet» diyoruz, bir itirazımız yok. Ancak, 100 - 200 bin dolarlık bir yatırım yapan yabancı sermayenin, ham madde ithali diye 50 bin, kâr diye 40-50 bin doları yurt dışına transferine ve getirdiği dövizi, birkaç yılda tekrar geriye alıp, ondan sonra her yıl, bu fakir milletin, dişinden tırnağından arttırdığı binlerce dolarlık dövizi dışarıya götürmesine ve **«hayır»** diyoruz.

Avaz avaz bağırıyor, Türkiye'nin az gelişmiş, kalkınma çabası içinde bir ülke olduğunu söylüyoruz...

Bu bir gerçektir...

Türkiye az gelişmiş bir ülkedir. Türkiye kalkınma çabası içindedir. Ve Türkiye'nin kalkınması için hepimizin fedakârlık yapması lâzımdır...

Yurdumuzun kalkınması, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için, bizden sonra gelecek kuşakların daha iyi şartlarda yaşaması için, her fedakârlığa hazırız, zaten

Yazan :
Doç. Dr.
Osman N.
Koçtürk

Bundan dolayı bütün üye memleketlere olduğu gibi Türkiye'ye de yol gösterme çabası içinde bulunan «ILO» nun Zonguldak'da çalışan işçi guruplarına sembolik bir yiyecek yardımı yaptığına şahit oluyoruz. (2)

Hastalanan işçinin tedavi edilmesi ve hele bu maksat için dış piyasalardan tedarik edilen döviz mevzuu pahalıilaçların kullanılması, ücret seviyesi hekimler istihdamı, işçi guruplarını gereği gibi beslemek suretiyle sağlıklarını korumaya nazaran çok daha pahalı bir iştir. Bu şahıslar Dünyanın en hünerli ellerinde, en şifalı ilaçlarla tedavi edilmiş olsalar bile geçirilen hastalık insanın yapısında daima bir yıpranmaya sebep olmakta ve bunu sonradan telafi etmek işçinin, işinden geri kalması dolayısıyle ortaya çıkacak kayıpların da Devlet veya işveren tarafından karşılandığın biliyoruz. Bütün bu kayıplar hesaplanacak ve iyi beslenmeyen insanların elinde olmayan sebeplerle gereği gibi çalışamayacakları da düşünülecek olursa, işçilerin gereği gibi beslenmeleri için Devletin ve İşverenlerin gerekli tedbirleri alma hususunda harekete geçmelerinin hastahaneler kurup pahalı satın almaya nazaran çok daha müsbet bir teşebbüs olacağı gerçeği ortaya çıkar. İleri memleketlerde işverenler, İşçilerinin işin icaplarına göre ve tatminkâr bir şekilde beslenmeleri için parasız kantinler açmak, İşçiyi ve ailesini parasız ve ucuz beslemek, işçi ücretlerinin bir kısmının yiyecek olarak ödenmesi gibi çeşitli çareler baş vurmuş ve işletmelerde işçi sayısına göre standardize edilmiş mutfaklar tesisi Devletin takip ettiği bir konu haline getirilmiştir. Temel ihtiyaçları gereği gibi karşılanmamış, karnı aç insanların, hukukî meseleleri ve çevre münasebetleri hatta giyim kuşam mesken meseleleri ile ilgilenmekte bize üretim ve prodüktivite bakımından istenilen sonuçları vermeyecek, bu çalışmalar işvereni zarara sokacak ve üretime etki yapmayan tedbirelrden ibaret kalacaktır. mesken haklarını savunurken işverenin ve dolayısıyle milli ekonominin de çıkarları düşüuülmesi ve işçi ihtiyaçlarının karşılanmasında verime etki yapan en önemli faktorlar bu arada beslenme çalışmalarına öncelik tanınmalıdır. Bilimsel literatürde iyi beslenmeyen işçinin sosyal davranışının bozulacağına, iş veriminin % 10 - 80 nisbetinde düşüp, uzun süre çalışma niteliğinin kaybolacağına dair kayıtlar vardır. (3)

İnsanların sağlığını bozup hekim ve ilaç masrafı, sosyal davranışlarını kötü bir ortama itekleyip grev ve lokavtlar için çözüm yolları aramak üzere maddi ve manevi caba harcayacak yerde, beslenme şartlarını düzelenleyerek, istikrarlı ve verimli bir ortamda Türkiyenin hızla kalkınması için el ele ve kol kola çalışabiliriz. Bu konu en yakın zamanda TÜRK-İŞ'in ileri görüşlü yöneticileri tarafından ele alınacak ve bize nazaran daha yetkili kuruluşlar ve şahıslarla da temaslar yapılmak suretiyle Türk işçisinin gereği gigi beslenmesi için müsbet çalışmalara girilecektir. Türkiyenin zengin ve velut kaynaklarının işçilerimizin gereği gibi beslenmesine yeteceğini ve artan iş gücü sayesinde işverenlerin de maliyeti ucuzlatarak gelirlerini artırırlarken bu uygulamanın sağlayacağı ferahlığın toplum yaşantısında yansıyacağını daha şimdiden söyleyebiliriz.

İşçinin beslenmesi ile prodüktivite, işçi ve işverene sağlayacağı faydalar ve ileri memleketlerdeki uygulamalardan bahisle vakit buldukça bu dergiden yazıar yazmak suretiyle ilgilileri aydınlatmak bizim için zevkli bir vazife olacaktır.

Yiyeceğin insan gücünün ve sağlığının kaynağını teşkil ettiğini bilerek ve bu konuyu bilimsel anlamda dikkate almak suretiyle çalışmak zorunluğu ile karşı karşıya bulunuyoruz.

(1) — Koçtürk, Osman N., Kalkınmamız ve İşçimizin Beslenme Şartları, Milliyet Gazetesi 24 Nisan 1965

(2) — Koçtürk, Osman N., «ILO»nun İşçilere Gıda Yardımı, Milliyet Gazetesi, 25 Mayıs 1965

(3) — Koçturk, Osman N., İnsan Gücünün Temel Kaynağı Olarak Besin ve Besleme, Ankara 1964

---

bu fedakârlığı da azami ölçüde yapmaktayız.

Ancak, bir yandan kalkınma yükünü taşırken, öte yandan kalkınmamızı yavaşlatacak, fuzulî döviz harcamalarının karşısındayız.

1965 ikinci altı aylık tahsisli ithal malları listesi ilân edildi. Listede «alkolsüz meşrubat konsantreleri» için 21.07.90 gümrük tarife numarası ve kotanın 13 sıra numarası ile 50 bin dolarlık döviz tahsisi var.

Bu tahsis geçen kotalarda da vardı, görünüşe göre gelecek kotalara da konulacak... Ve bu milletin dişinden tırnağından artırdığı dövizi, bilmem ne kolaların imâli için yurt dışına akıp gidecek...

Bu anlayışın karşısındayız. Bu anlayışa «dur» diyoruz.

Bu anlayış durmadığı sürece, kalkınma çabaları boş bir hayalden ileri gidemez...

İlgililerin bu sözlerimize kulak vermesini ve yanlışımız varsa düzeltmesini bekliyoruz.

Şehirlere göç neden artıyor ?

Gittikçe bir problem olarak karşımıza çıkmakta olan «şehirlere akımı» derinliğine inceleyen serimizin ilk yazısını Ağustos başında çıkan 29 uncu sayımızda yayınlamıştık. Bu sayıda konuyu incelemeye devam ediyoruz. TÜRK-İŞ

YAZAN : Beycan Tavus
TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA UZMANI

Y yıllara nisbetle, oldukça önemli değişmeler ralel olarak, özellikle 1950 den sonra, önceki arası dağılışında, şehirleşme hareketimize pa- urdumuzda, iktisaden faal nüfusun sektörler- göze çarpar. Şehirleşmeyi, özellikle imalat sanayii gibi ikinci ve bütün hizmet dalları gibi, üçüncü basamak iktisadî faaliyet dallarındaki gelişme ile ölçen görüşlere bakılırsa, son yıllardaki süratli şehirleşme sektörler arasındaki bu değişme tarafından kısmen açıklanmış olur.

İktisaden faal nüfusun sektörlere dağılışı şöyledir :

Sektörler	1935	1950	1955	1962
Tarım	82,5	83,7	81,0	77,4
Sanayi	9,2	8,3	9,5	9,8
Diğerleri	8,3	8,0	9,5	12,8

Cumhuriyetin kuruluşunu takip eden yıllarda yurdumuzda sadece devlete ve yabancı şirketlere ait birkaç silah ve mensucat fabrikası ile, imtiyaz almış makine ve maden şirketleri bulunuyordu. 1913 tarihli Teşviki Sanayi Kanunu, Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar geçen on yıl içinde sınai teşebbüslerin çok az miktarda artmasını sağlamıştır. 1927 de Teşviki Sanayi Kanunu değiştirilmiş, gümrük tedbirleri ile ulusal sanayiin geliştirilmesine çalışılmıştır. 1929 dan itibaren dünya iktisadî buhranının başlaması ve etkilerinin yurdumuzda da hissedilmesi, özel yerli sermayenin harekete geçmesini ve sanayide birikimi önlemiştir.

Nihayet, sanayileşme ihtiyacı 1934 yılından itibaren devletin harekete geçerek beş yıllık bir iktisadi kalkınma planı hazırlaması sonucunu doğurmuştur.

Bu suretle, mensucat, maden, kağıt, seramik ve kimya sanayii alanlarına devletçe önemli yatırımlar yapılmıştır. Bu devrede Rusya ve Japonya gibi ülkeler hariç, sanayii büyük süratle gelişen ülkeler arasında olduğumuz tesbit edilmiştir. Sosyal mevzuatımızın uygulandığı işçi sayısı, 1937 yılında 180.374 iken, 1960 da 620.900 e yükselmiş; İş yerlerinin sayısı ise, o zaman 4450 iken, 1960 da 22 bini bulmuştur. İkinci Dünya Savaşından sonra da çeşitli hükümetler, sanayileşme hedefine ulaşmak için gayret sarfetmişlerdir. Nihayet, 1950 den bu yana, devletin özel sermaye ve teşebbüsü harekete geçirmek maksadıyla çeşitli himaye ve teşvik tedbirleri aldığı görülmektedir. Özellikle, bu tarihten sonraki gelişme ile, şehirleşme arasında bir bağlantı bulunabileceği akla yakın gelmektedir.

Devletçe girişilen bütün sanayileşme gayret ve teşebbüslerine rağmen sınai gelirin, milli gelir; sanayide çalışan nüfusun da, genel çalışan nüfusa oranları, bu alanda fazla ilerde olmadığımızı göstermektedir.

Milli gelir istatistiklerinin incelenmesi göstermektedir ki, tarım sektörünün millî gelir içindeki payı (1950 geliri 100 farzedilirse,), 1960 da, yüzde 152,4 e yükselmiş, sanayi sektöründe ise, bu oran, 1950 de 100 den 1960 da 165,4 e yükselmiştir.

Kişi başına düşen gelirler bakımından da kıyaslama yapılacak olursa, özllikle, 1950 - 55 yılları arasındaki devrede, tarımdaki faal nüfus başına düşen gelirin yüzde 114 oranında arttığı görülür. Ancak, 1955 - 60 yılları arasında tarımda kişi başına gelir, yüzde 131 artarken sanayiide önemli bir düşme göstererek yüzde 70 artış olmuştur.

Faal nüfusun mesleklere dağılışı
(Rakamlar bin üzerinden)

	1927	1935	1940	1945	1950	1955	1960
Teknik elemanlar	60	62	69	91	114	162	214
Müteşebbisler, idareciler	64	315	502	569	392	246	339

Ticaret	245	215	203	274	87	265	318
Tarım	4190	5578	6405	7360	8971	9636	9713
Ulaştırma	15	120	83	138	107	174	231
Madencilik	—	34	34	50	29	45	58
Sanayi	286	496	446	557	651	784	1180
Kalifiye olmayan işçi	—	94	53	30	212	297	294
Hizmetler	117	59	59	48	160	293	332
Mesleksizler	3853	2523	2443	2246	2205	2595	2488
Toplam	8830	9495	10318	11369	12929	14498	15717

Tabloda da görüldüğü gibi, sanayileşme hareketimiz 1945 den sonra hızlanmış, sınai işgücüne katılan insan sayısı, 1945 - 1950 arasında 94 bin'den, 1950 - 1955 arasında 133 bin'e yükselmiştir. Buna karşılık ayni devreler için tarım sektöründeki işgücüne katılan nüfus 665 bin olmuştur. Demek oluyor ki, sanayi sektörünün aksine, tarımsal sektörde, son yıllarda nüfus tazyiki hafiflemiştir. Bunu, nüfusun diğer sektörlere geçmesiyle açıklamak gerekir. Sınai nüfusun, çalışan nüfus içindeki oranının, 1945 de yüzde 4,9; 1950 de yüzde 5 olmasına karşılık 1955 de yüzde 5,4 olması sanayileşmemizin işaretidir.

Sınai istihsalimizin artışını gösteren rakamlar da, sanayileşme hareketlerimiz hakkında aydınlatıcı fikir vermektedir. 1950 yılı istihsal miktarları 100 farzedilirse, 1955 istihsalinin çimento sanayiinde 207, cam sanayiinde 167, kâğıt sanayiinde 267, şeker sanayiinde 167, iplik sanayiinde 147 ve nihayet tütün sanayiinde 139 olduğu görülür.

Bu gelişmeye rağmen, iktisaden az gelişmiş bir ülke olduğumuz gerceğini açıklayan bazı özellikler, sanayiimize hakim durumdadır. Bunlardan birincisi küçük sanayiin çok yaygın olmasıdır. 1950 sanayii ve işyerleri sayım sonuçlarına göre, imalat sanayiindeki işyerlerinin yüzde 97,8 i küçük sanayii teşebbüsleridir. Devletin, büyük sanayiide önemli rol oynaması, sanayiin daha çok istihlak maddelerine dayanması, sanayiin diğer özellikleri arasındadır.

Sanayileşme hareketlerimizle birlikte çeşitli hizmetlere olan talep hacminde de bir gelişme olması, bu gelişmenin iş ve sanayi merkezlerinde temerküzü arttırıcı bir rol oynaması beklenir. Nitekim, çeşitli hizmet gruplarındaki faal nüfus miktarı 1927 den beri aşağıdaki şekilde bir gelişme göstermiştir.

1927	1935	1940	1945	1950	1955	1960
177	121	148	145	274	455	530

Görüldüğü gibi, 1945 yılına kadar statik olan hizmet grubu nüfusu ikinci Dünya savaşından sonra, süratle çoğalmış ve 1945 - 1955 yılları arasında 310 bin civarında artış göstermiştir. 1950 - 1955 yılları arasında bu gruptaki nüfus artışı 181 bin, yani yüzde 66,1 oranında olmasına rağmen, bu sektörün millî gelirden aldığı pay, ayni sürede 137,9 oranında artmıştır.

Bu arada bir misal olmak üzere belirtelim ki, bankaların sayılarında ve mevduat hacminde de şehirleşme hareketine paralel olarak süratli bir gelişme kaydedilmiştir. Sadece ticari mevduat hacmi, 1950 - 1960 yılları arasında 324 milyon TL. den 1,708 milyon TL. na yükselmiştir. Bankalarımızın sayısı da bu on yıllık devrde 24 ten 45 e çıkmış bulunmaktadır.

Ekonomik bünyemizde tarımdan sanayie olan değişmelerin, her iki sektör arasındaki yukarda belirttiğimiz gelir farklılıkları dolayısıyla, şehirleşme hareketlerine paralel olduğuna şüphe yoktur. Ancak, şehirleşmenin büyük şehirler yönünde olmasının yanı sıra, sanayiimizin de esas itibariyle büyük şehir sanayii olduğu görülmektedir.

Tüketici geçim endeksleri sendikalarımız için özellikle toplu sözleşme düzeninde yararlanacakları unsurların başında gelmektedir. Bir süreden beri vermekte olduğumuz geçinme endekslerinin yanı sıra, bu sayımızdan itibaren tüketici geçinme endekslerinin ne olduğu, nasıl hazırlandığı ve sendikalar tarafından kullanılışları hakkında bir yazı serisi sunuyoruz. Bu yazı serimizin dikkatle takip edilmesi halinde sendikalarımıza büyük fayda sağlayacağına inanıyoruz. TÜRK-İŞ

Geçim Endeksleri

YAZAN
Lâle Ertem
Türk-İş Araştırma Uzmanı

Müstehlik geçim endeksleri, şehirli veya köylü, ücretli veya maaşlı bekâr veya ailelerin satın aldıkları hizmetler ve mallardaki fiyat değişikliklerini ölçerler. Fiyatlardaki değişmeyi ölçmekten maksat, yaşama seviyesinde meydana gelen değişiklikleri tesbit etmektir.

Türkiye'de Ticaret Bakanlığının, İstanbul Ticaret odasının ve bazı bankaların yayınladığı geçim endekslerinde, fertler tarafından yapılan masraflar beş grup ta toplanır.

1. Yiyecek
2. Mesken
3. Giyecek
4. Isıtma ve aydınlatma
5. Diğerleri (Ulaştırma, sağlık hizmetleri, eğlence gibi)

Endekslerin hazırlanmasında daha teferruata inilmemesi, zaman, eleman ve malî yönden yetersizlik yüzündendir:

Fiyat hareketlerinin endeksler vasıtasıyla tesbitine Türkiye'den çok daha önce başlamış batı ülkelerinde endeksler için gerekli bilgi, yukarda belirtilen beş katagorinin teferruatına inilerek elde edilmektedir.

Böyle bir sistemde, müstehlik harcamaları sekiz kategoride görülebilir.

1 — Yiyecek

A) Evde

a. Un ve undan yapılan gıdalar

b. Et, balık ve kümes hayvanları

Geçim Endeksleri

devam

c. Meyva ve sebzeler
d. Yağ, şeker, alkollü ve alkolsüz içkiler ve diğerleri

B) Evin dışında (Lokanta, gazino, büfe gibi yerlerde)

2 — Mesken
A) Kira
B) Ev sahibi olma durumunda satın alma ve taksit ödeme
C) Mobilya ve ev için gerekli diğer eşyalar
D) Evin bakımı ve tamiri

3 — Aydınlatma, ısıtma ve diğerleri
A) Kömür, odun, gaz
B) Elektrik
C) Su

4 — Giyecek
A) Erkek çocuk ve erkek giyecekleri
B) Kız çocuklar ve kadın giyecekleri

5 — Ulaştırma
6 — Sağlık bakımı
7 — Eğlence
8 — Diğerleri

Bir endekste, fertler tarafından kullanılan bütün madde ve hizmetlere fiyat tatbik edilmesi mümkün değildir. Bu yüzden halkın çoğu tarafından ortak olarak kullanılan mal ve hizmetler esas alınır.

Bir endeks, sadece bekâr şahısları, veya sadece aileler, veya her ikisini birden kapsayabilir. Eğer, bekârların harcamaları öğrenilmek istenirse, bunları içine alan bir endeks; hepsi toptan öğrenilmek istenirse, hem bekârları hem aileleri kapsayan endeksler hazırlanır. Endeks, sadece ücretliler veya sadece maaşlılar veya her ikisi için olmak üzere ayrı ayrı hazırlanabilir.

Genellikle endeksler şehirleri kapsarsa da, köyler için endeksler hazırlandığı da vakidir. Ancak köylerde de satın alınan mal ve hizmetler, şehirlerde satın alınanlardan tamamiyle farklı olduğu için, köy ve şehir harcamalarını müştereken değerlendirip, endeks düzenlemek, sıhhatli bir sonuç vermez. Bununla beraber, sadece köyler için yapılan bir endeks, köylerde satın alınan mal ve hizmetlere yapılan harcamaların seviyesini göstereceği için, Türkiye gibi, büyük çoğunluğu tarımla uğraşan bir ülke için her zaman yararlıdır.

Endeksler şehirler, bölgeler ya da bütün ülke için yapılabilir. Türkiyede bazı belli başlı şehirlerimiz için aylık endeksler vardır. Böylece, bu şehirleri zaman zaman birbirleriyle mukayese etmek ve fiyat hareketlerinin, birbirlerine göre, nasıl hareket ettiğini tesbit etmek imkânı doğmaktadır.

ENDEKSLERİN YAPILIŞI : AĞIRLIK

Müstehlik geçim endeksleri, bekâr ve aile harcamalarının tesbitinden sonra, istatistiki bir formülle yapılır. Harcamaların tesbiti sırasında, harcamaların yapıldığı her mal ve hizmete bir ağırlık verilir. Bu ağırlık, ailelerin ihtiyaçlarının derecesine göre tesbit edilir. Her mal ve hizmetin ağırlığı değişiktir. Eğer, bir aile, bir maddeyi kendisi için en gerekli madde, diğer bir aile de, diğer bir maddeyi kendisi için en gerekli madde olarak görüyorsa, endeks hesaplanırken, ortalama önem derecesi alınır. Bu, ağırlıktır.

Mesela, Türkiye'de ücretliler, gelirlerinin büyük bir kısmını, mesken, yiyecek ve giyecek için harcarlar. Bu, bir endekste, bu masraflara diğerlerinden daha fazla ağırlık verdiği şeklinde görülür.

Bir endekse konu olan bütün ücretlilerin gelirlerinin yarısını yiyeceğe, dörtte birini kira veya meskene, altıda birini de diğer masraflara harcadığını düşünelim. Bu durumda, endeksteki ağırlıklar, yiyecek için yüzde 50, mesken için yüzde 25, giyecek için yüzde 16, 7, ve diğer masraflar için yüzde 8,3 olacaktır,.

Yine ayni ücretlilerin diğer bir devredeki harcamalarına bakalım. Bu devrede aileler bazı mal ve hizmetler için harcamalarını değiştirmiş olsunlar. Bu taktirde ağırlıklar değişmiş olacaktır .

İkinci devrede aileler, yiyeceğe verdikleri parada bir değişiklik yapmamışlardır. Buna mukabil, eve harcanan parada bir düşme vardır. Bunun sebebi ya, birçok ailenin ev sahibi olmuş bulunması, ya da kiraların düşmesi olabilir. Öte yandan diğer masraflar bölümünde bir artış vardır. Bu, ailelerin sağlık bakımına, seyahate, eğlenceye, kültürel faaliyetlere daha fazla önem verdiklerini gösterir. Bu devrede ailelerin giyecek sarfiyatı da artmıştır. Bunda rol oynayan etkenler, ailedeki çocukların artışı ya da modadır.

Bundan çıkarılacak sonuç şu olmaktadır; Aileler, mal ve hizmetlerde yaptıkları harcamalarda, bunlara verdikleri önem derecesine göre değişiklik yaparlarsa, endeks ağırlıkları da değişir.

ENDEKSE KONU OLAN MAL VE HİZMETLER

Bir endeksin yapılışında ilk safha, endeksin kapsamına girecek şahıs ya da ailelerin satın aldığı belli başlı mal ve hizmetlere dair bilgilrin toplanmasıdır.

Aileler tarafından satın alınan bütün mal ve hizmetleri fiyatlandırmak, muhakkak ki mümkün değildir. Fiyatlandırılan mal ve hizmetler, aileler tarafından en çok kullanılanlar yada diğer bir deyişle, aile harcamalarını temsil edenlerdir.

Endekse her giren malın kalite ve miktarının, endeksin hesaplandığı her devre için ayni olmasına çalışılmalıdır.

Endekse konu olan mal ve hizmetler değişebilir. Bunun sebebi, ihtiyaçlar ve adedin değişmesidir. Bunun bir neticesi olarak da, bazı maddelerin aile nazarındaki önemi, bundan ötürü de bu maddelerin endeksteki ağırlığı değişir. Bu, genellikle gelişen ülkelerde ve enflasyon, deflasyon ve savaş zamanlarında görülen bir husustur.

Gelecek yazı : Piyasadan fiyat toplanması, bunların değerlendirilip, formüle edilmesi.

Çalışma Saatleri

Yazan : Gül Neş'e Kutlu

Türk-İş Araştırma Uzmanı

İkinci Dünya Harbinin son yıllarında, prodüktivitenin arttırılması, çalışma ve yaşama şartlarının islâhı gayesile çalışma saatlerinin kısaltılması yolunda teklifler ileri sürülmeye başlandı.

Bazı Avrupa memleketleri, Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerinde çalışma saatlerinin kısaltılması gayesile genel trendler tesbit edildi.

1950 yılına kadar ILO (Milletlrarası Çalışma Teşkilâtı) nın en önemli problemi, konferans ve yürütme organı nezdinde şimdiki çalışma saatlerinin altında bir trendi temin ve yürütmekti.

Bu mesele, 1950, 1056, ve 1957 tarihlerindeki 113, 131, 133 ve 134. üncü oturumlarda incelendi ve üyelerden seçilen bir komite tarafından detaylarına inilerek çalışıldı.

1952'de Genel Direktörün raporunun müzakeresi sırasında çalışma saatlerinin, prodüktivite ile çok yakın münasebeti üzerinde ihtimamla duruldu.

1957'de Yürütme Organı tarafından sunulan, bilhassa davâsa bir kalkınmanın otomasyon ve atomik enerjiyi ihtiva eden istihsal tekniğinin tesiri altında, tamamile çalışma saatlerine dayanan bir ekonomik ve sosyal bünyenin, kendi oluşumuna bırakılamıyacağı yolundaki teklifi kabul edildi ve Yürütme Organının ondan sonraki alelâde toplantısının bu konuya hasredilmesi kararlaştırıldı.

Bu karara binaen ILO tarafından bu konuda şümullû bir rapor hazırlandı ve 1958'deki 42 inci oturumda bu mesele genel müzakere konusu oldu ve çalışma saatleri meselesinin, milletlerarası bir vasıtanın kabulünü temin maksadile, 1960'dan geç olmamak üzere konferansın yakındaki oturumlarının birinin gündemine alınması kabul edildi. Bu kararın bir neticesi olarak Yürütme Organı tarafından, çalışma saatlerine müteallik milletlerarası bir normun gerekli olduğunu, bunun hedeflerini gösteren objektif ve sarih bir hazırlığın 44 ve 45 inci oturumlar boyunca detaylı bir araştırma yapılmasına dair getirdiği kararda mutabakata varıldı. 1960 haziranındaki 44 üncü oturumda, ofis tarafından iki kısımdan müteşekkil bir rapor hazırlandı. Bunlardan birisi, çeşitli memleketlerde çalışma saatlerinin islâhında, daha fazla kalkınmayı temin gayesile o güne kadar yapılan ön hazırlıklar ve bu meselenin çeşitli safhaları hakkında hükümetlerin görüşleri istendi. İkinci safha olarak alınan cevaplar tefsir ve tasnif edildi, bu cevapların temellerine dayanan bir son teklif hazırlandı. Bundan sonra, bu yolda bir tavsiyenin kabulü için görüşlerle birlikde, gelecek ilk alelâde toplantıda çalışma saatlerinin yeniden islâhı meselesini halletmek ve yeni bir normun tesbiti için ikinci bir müzakerenin yapılması ve bir sonuçta birleşilmesi kararlaştırıldı.

1961'deki 45 inci oturumda, o vakte kadar alınan kararlara dayanılarak, haftada 40 saatlik bir normun kabulü teklif edildi ve bu konuda çeşitli görüşleri ileri sürüldü. Neticede, «çalışma saatlerinin yeniden islâhı hakkında bir tavsiyename» hazırlandı.

Bu tavsiyenamede; çeşitli memleketlerde, çeşitli ekonomik ve sosyal şartlar, iş saatleri ve çalışma şartları, milli tatbikatları gözönüne alınarak, iş saatlerinin devamlı olarak kısaltılmasını sağlayacak pratik metodların temini ve haftada 40 saatin, gerekirse kademeli olarak, ulaşılması gereken bir sosyal standart olarak kabulü ve bir de normal çalışma saatlerine de bir üst sınırın tesbiti öngörülüyor.

Tavsiyenamede belirtilen Genel Prensipler şöyledir :

1 — Her üye memleket, 4 üncü bend hükümlerine uygun olmak şartile, normal iş saatlerinin devamlı ve müterakki bir şekilde kısaltılması konusunda, kendi milli tatbikatına ve her endüstri branşının hususiyetlerine uygun düşecek metodlarla geliştirilecek bir milli politika tesbit ve takip etmek durumundadır.

2 — Her üye memleket, çalışma saatlerinin düzenlenmesi konusunda halen yürürlükde olan veya yürürlüğe konması muhtemel olan uygun metodlar vasıtasile ve milli şartlara ve tatbikata uydurulabilecek ve 4 üncü bende aykırı olmamak üzere normal çalışma saatlerinin devamlı olarak kısaltılmasını temin etmelidir.

3 — İş saatlerinin devamlı olarak kısaltılması prensipleri, memleketin şartlarına ve her faaliyet dalının ihtiyaçlarına göre, kanunlar, kararnameler, toplu sözleşmeler, uzlaştırma kurulları, bu çeşitli metodların bir kombinasyonu ile veya memleketteki tatbikata göre diğer başka yollarla tatbikata konulacaktır.

devam

4 — Normal çalışma saatleri ücretlerde herhangi bir kesinti yapılmaksızın 40 saate erişmek gayesile devamlı olarak kısaltılacaktır.

5 — Normal çalışma saatleri 48 saati aştığı takdirde, bu seviyeye indirmek üzere acil tedbirler alınmalıdır.

6 — Eğer normal çalışma saatleri 48 saat veya daha azsa, 4 üncü benddeki hükümleri tahakkuk ettirmek gayesile her memleketin ve her ekonomik faaliyetin özel şartları ve durumları göz önüne alınarak gereken tedbirler üzerinde çalışılacak ve en kısa zamanda bu çalışmalar tamamlanacaktır.

7 — Bu bendde, alınması gerekli tedbirler sayılmış,

8 — Bu bendde de, haftada 40 saatlik bir çalışma düzenine geçerken milletlerarası seviyede bazı safhaların tesbitine lüzum görülmemekte beraber, geçilebilecek safhalar sayılmıştır. Bunlar şöyleydi :

a) Aradaki mesafeyi fazla mesai olarak kademelendirmek,

b) Milli ekonominin sektör ve ekonomik faaliyet branşlarını tedricen kapsamak,

c) Yukarıdaki iki tertibin bir kombinasyonu veya

d) Milli şartlara ve sektörlerin özeliklerine en uygun diğer tertipler.

9 — İş saatlerinin kısaltılması tatbikatında fiziki ve ruhi riskleri ağır olan ekonomik faaliyetlerde çalışanlara ve bilhassa ve genç işçilere öncelik tanınacaktır.

10 — Her üye memleket, bu uygulamanın sonuçlarını ILO Genel Direktörüne vermek üzere irtibat kurmalı ve her türlü teferruat hakkında ILO'nun Yönetim Kurulundan malûmat almalıdır.(1)

Bu genel prensiplerden sonra metodların tatbikine ait bazı maddeler bu tavsiyenin dışında kalacak, istisnalar fazla mesailer, işçi işverenler mütalaalarının alınması ve kontrolla ilgili hükümlerden sonra, nihayet genel hükümler kısmında :

— Bu tavsiyenin işçi lehine daha ileri şartlar getiren kanun, kararname, mahkeme kararı, örf ve adet, toplu sözleşme ve işçi - işveren arasındaki müzakerelerle getirilecek hükümlere mani olmadığı,

— Yine bu tavsiyenin, ziraat, deniz taşıtmacılığı ve balıkçılık işkollarında uygulanamayacağı belirtilmiştir.

Şimdi de, dünyanın çeşitli memleketlerinde iş saatlerinin nasıl bir seyir takibettiğine bir göz gezdirelim.

	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Mısır	51	49	51	50	49	48	47	47	
Çekoslavakya	42.8	41.6	41.5	41.4	41.4	40.7	40.7	40.5	40
A.B.D.	40.9	40.5	40.1	40	40	40.1	40.1	40.1	40.1
Mexico	45.9	46.1	46.1	45.9	46	46.4	45.3		
Kıbrıs	46	45	42	45	44	44	45	45	44
İsrail	43.8	43.1	43.8	40.4	40.8	40.7		40.7	
Japonya	46	45.8	45.7	46.2	46.8	46.4	45.7	45.5	45.7
Batı Almanya	48.2	46.5	45.7	45.6	45.6	45.5	44.9	44.7	44.7
İrlanda	44.9	44.8	45.1	45.3	45.5	45.2	44.6	44.5	44.1
Maltıa	50.2	49.	48.8	46.5	46.8	46.8	46.8	46.8	
İngiltere					48	47.4	47	47.6	46.1

Tablodan da açıkça görüleceği gibi, bütün dünyada çalışma saatleri konusunda eğitim ve tatbikat, ILO tavsiyesinde de öngörüldüğü gibi, yavaş yavaş azalmaya doğru gitmektedir. Meselâ, Almanya bugün dışarıdan işgücü ithal eden bir memleket olduğu halde, işçilerin haftalık çalışma saatleri 48.2 den 44.7 ve indirilmiştir. Bir de buna aradaki ileri teknik ve rahat çalışma şartlarını ilâve edersek, bizdeki durumla mukayesesi daha açık olarak görülebilecektir.

Türkiyedeki tatbikata gelince;

Türkiye, çalışma saatlerinin en fazla olduğu memleketlerdn biridir. Çalışma şartlarının iptidai olması da, çalışma hayatını güçleştiren meselelerden biri olduğuna göre, mesele daha da zorlaşmaktadır. Bu konuda, bugün elimizde 3008 sayılı İş Kanununun 35 inci maddesi, iş müddetleri nizamnamesi, günde ancak 8 saat veya daha az çalışılması icap eden işler hakkında nizamname, fazla saatlerle çalışma nizamnamesi, hazırlama, temizleme veya tamamlama işleri ile aralı işler nizamnamesi ve nihayet gemi adamlarına ait iş müddetlerini gösteren esaslar hakkında icra vekilleri heyeti kararı bulunmaktadır.

Ayrıca, Millet Meclisinde kabul edilip Senatoya sevkedilen yeni İş kanununda genel bakımdan iş süresi haftada en çok 48 saat olarak düzenlenmiştir. Bu maddenin gerekçesinde aynen şöyle denilmektedir : «Bu madde 3008 sayılı İş Kanununun 355 ve 36 ncı maddelerindeki ana hükümleri bu tasarıya aktarmaktadır. Ancak, bugünkü 535 inci madde Cumartesi öğleden sonra kapalı işyerleri hakkında hüküm ihtiva etmektedir.

Halbuki, zamanımızda birçok medeni memleketler hafta tatilini iki güne çıkarmak, fakat buna karşılık Cumartesi gününe ait iş müddetini haftanın diğer günlerine bölebilme bakımından maddeye bir seyyaliyet verilmiştir.

Bu yenilik, maddenin (a) fıkrasının 2 inci bandi ile getirilmiştir. Ancak, hafta tatilinin iki güne çıkarılması halinde günlük iş müddeti 48: 5 = dokuz saat 36 dakika etmekte ve meri kanunlardaki günlük azami 9 saatlik süre aşılmakta ise de, tarafların toplu sözleşme yolu ile bunu indirmeleri yolu açık bulunmaktadır.»

Burada kanun koyucu, ileri görüşlü olma vasfını belli bir yerden sonra kaybetmektedir. Tabii ki, ileride daha rahat ve muvazaasız bir hükmün getirilmesi uygun olurdu.

İşsizlik, ilk Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda halledilmesi gereken en önemli sosyal problem olarak kabul edilmiştir. Çalışma saatlerinin indirilmesi, bu gayeye hizmet açısından gerekirdi. Hattâ, aynı gaye ile yıllık izinler uzatılmalı ve bir kişinin iki iş tutmasını önleyici tedbirler alınmalıdır. Bütün bunlar daha fazla işsizin iş bulmasını temin edecektir. Çalışma saatlerinin indirilmesinin saat başına istihsali arttırdığı şüphe götürmez bir hakikattir. Çalışma şartlarının kötülüğü yüzünden sıhhi sebeplerle de çalışma saatleri indirilmelidir.

Üstelik bugün bir çok işyerlerinde azami 48 saate bile riayet edilmemekde, günde 12 saat çalıştırmalar da vaki olmaktadır. Bir hüküm getirilirken, onun kontrolü de temin edilmelidir.

Tarımda ise iş durumu daha da ileri olarak güneş doğuşundan, batışına kadardır. Şimdilik Tarım (ayrı bir inceleme mevzuu olduğundan) Konu dışı bırakmış oluyoruz.

Sendikacı arkadaşlarımızın toplu sözleşme müzakereleri sırasında yukarıdaki esasları nazarı dikkate alınmaları temennimizdir.

(1) ILO Yürütme Organı 12 işçi, 12 işveren temsilcisinden müteşekkildir.

Toplu Sözleşmeler

Zonguldak Maden İşçileri Sendikası ile, Ereğli Kömürleri işletmesi Müessesesini temsilen Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu İş verenleri Sendikası arasında yapılmakta olan toplu sözleşme görüşmeleri sona ermiş ve Zonguldak Maden İşçilerine yılda 100 milyon liranın üstünde ücret artışı sağlayan sözleşme 20 Ağustos günü imzalanmıştır.

Görüşmeleri bir buçuk ay devam eden ve 113 maddeden ibaret olan sözleşme ile işçilere birçok hak ve menfaatler sağlanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır :

Yer altında 11 lira asgari ücretle çalışan işçilerin gündelikleri 15 liraya çıkarılmıştır.

Ayrıca, yer altında çalışan işçilerin gündeliklerine seyyanen 4 lira, yeraltında kazı sınıfında çalışan kazmacı ustalarının gündeliklerine 4,5 lira zam yapılmıştır.

Yerüstünde 10 lira asgari ücretle çalışan işçilerin gündelikleri de 13.50 lira olmuştur.

Yerüstünde çalışan kalifiye ve sanatkâr işçilerin gündeliklerine seyyanen dörder lira zam yapılmıştır.

Ayrıca yer altında çalışan işçilerin iaşe bedelleri ayda 75, yerüstünde çalışanlarınki de 60 liraya çıkarılmıştır.

TARIM-İŞ İN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Türkiye Tarım-İş Sendikası, Atatürk Orman Çiftliği'nde süresi biten toplu sözleşmeyi yenilemiştir. Bunun dışında Tarım Bakanlığı'na bağlı, Çayır - Mera işçileri adına devam etmekte olan toplu sözleşme görüşmeleri de bitirilmiş ve işçilere birçok haklar sağlanmıştır.

Toplu sözleşme görüşmelerinin tamamlanması dolayısıyla dergimize bir demeç veren Tarım-İş Sendikası Başkanı Kâmil Yıldırım, sendikanın 1961 yılında kurulmuş olmasına rağmen, kısa zamanda teşkilâtını genişlettiğini ve büyük güç kazandığını söylemiştir. Yıldırım tarım işçilerinin durumu ile ilgili olarak şöyle demiştir: **«Tarım işçileri, 3008 sayılı kanunun dışında kalmaları dolayısıyla, her türlü sosyal haklardan mahrumdurlar. Yeni Anayasamızın kabulünden sonra, teşkilatlanarak, bu işçi arkadaşlarımızın durumlarını düzeltmek için çalışmalar yapan sendikamız, az da olsa bazı başarılar sağlamıştır. Tarım-İş kanununun henüz çıkarılamamış olması, en büyük üzüntü kaynağımızdır. Tarım-İş kanununun, tarım işçilerinin sosyal haklarını garanti altına alacağına, memleket kalkınmasına yardımcı olacağına inanıyoruz.»**

GES-İŞ İN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Ges-İş **(Türkiye DSİ. Enerji Su ve Gaz İşçileri Sendikası)** yeni bazı toplu sözleşmeler imzalamıştır. Bu sözleşmelerden başlıcaları şunlardır.

Adana'da Adana Elektrik İşletme Müessesesi ile imzalanan toplu sözleşme ile, ücretlerde önemli artışlar, çocuk zammı, doğum yardımı, yemek parası, ölüm yardımı ve giyim eşyası verilmesi sağlanmıştır.

Ges-İş bir diğer toplu sözleşmeyi, Köy İşleri Bakanlğı Sondaj Dairesi Başkanlığı ile, Urfa İçme Suyu Şubesi İşyerinde çalışan işçiler adına imzalamıştır. Bu toplu sözleşme ile işçilere, seyyanen 2 lira zam, 3 lira yemek parası, çocuk zammı ve arazi zammı sağlanmıştır.

Ayni işveren ile Ges-İş arasındaki bir diğer toplu sözleşme Konya Sondaj Şubesi işçileri adına yapılmış, Urfa'daki işçileree sağlanan haklar, Konya'daki işçilere de temin edilmiştir.

TOMİS KALE ÖMÜR BÜSKÜİ FABRİKASI İLE TOPLU SÖZLEŞME YAPTI

Türkiye Gıda İşverenleri Sendikası üyesi olan Ankara'da kurulu Kale Ömür Biskiü fabrikası ile yaptığı toplu sözleşmede, Tomis Sendikası, üyelerine önemli haklar sağlamıştır.

Sözleşmeden önce, günde brüt 5 TL. ile çalışmakta olan işçilerin ücretleri asgari 11 liraya yükseltilmiştir. Ayrıca, işçilere her yıl birer maaş tutarında ikramiye verilmesi ve diğer bazı sosyal haklar, sözleşmede yer alan hususlardandır. İşçiler, toplu sözleşmenin imzalanmasıyla, ayda ortalama 175-200 lira civarında fazla para alacaklardır.

Toplu Sözleşmeden yararlanan işçilerden çoğu 16 yaşından küçük kız çocuklarıdır. Tomis merkezine gelen küçük işçilerin babaları, **«bu toplu sözleşme ile aile bütçe-**

Türk İşçilerinden Türk Silahlı Kuvvetlerine

30 Ağustos Zaferinin 43 üncü yıldönümü dolayısıyla, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Kurmay Başkanı Orgeneral, Cevdet Sunay'a bir tebrik telgrafı göndermistir

Demirsoy telgrafında şöyle demektedir :

«Kurtuluş savaşımızın, kahraman ordumuz tarafından zafere ulaştırıldığı günün yıldönümünde, yurt ve demokrasimizin bekçisi Türk Silahlı Kuvvetlerine, Türk işçilerinin güven ve minnet duygularını iletmeyi en şerefli bir görev sayıyorum.»

miz anlatılamayacak kadar ferahlamıştır» demişlerdir.

TOMİS'İN DİĞER SÖZLEŞMELERİ

Tomis tarafından daha önce imzalanmış bulunan Yem Sanayii T.A.Ş. nin toplu sözleşmelerinin süresi bitmiş, yenilenen sözleşmelerle işçilere yeni imkânlar sağlanmıştır.

Bu arada, geçen yıl, 125 kuruş olan yemek bedeli bu yıl 250 kuruşa yükseltilmiş, ücretli yıllık izinlerde her kademeye beşer gün eklenmiştir. Ücretlerde ise, önemli artışlar sağlanarak, asgari ücret 10 liradan, 12.80 liraya yükseltilmiştir. Bunun yanısıra, saat ücretlerine zam sağlanmıştır.

Süresi biten Azmi Millî T.A.Ş. ile yapılmış sözleşme de yenilenmiş ve işçi ücretlerinde önemli artışlar sağlanmıştır. Bu arada, her işçiye ayda bir çuval un verilmesi de toplu sözleşme ile karar altına alınmıştır.

Öte yandan, teşkilatlanması hayli güçlüklerle mümkün olan Konya un fabrikalarında toplu sözleşme görüşmelerine başlanmıştır. Gıda Sanayii İşverenleri Sendikasına üye olan Ova ve Başak Un fabrikaları işverenleri ile başlanılan toplu iş sözleşmeleri görüşmeleri ilerlemiştir.

TOPLU SÖZLEŞME İMZALANINCA GREV DURDU

Tomis'e üye Adana fırın işçilerinin 16 Ağustos'ta başlamayı kararlaştırdıkları grev kararı toplu sözleşmenin imzalanmasıyla kaldırılmıştır.

İmzalanan toplu sözleşme 80 fırmda çalışmakta olan 700 işçiyi kapsamaktadır.

Toplu sözleşme ile, fırın işçilerinin çalışma süresi 8 saate indirilmiştir. Ayrıca ücretlerde de artış olmuş ve asgari günlük ücret 13,50 liraya yükselmiştir.

DERİ-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Deri-İş Sendikası, İzmirde kurulu Mehmet Yüce Ural ve Halefleri tutkal Fabrikasıyla giriştiği toplu sözleşme görüşmelerini tamamlamıştır. İşçilere yeni haklar sağlayan toplu sözleşme, 25 Ağustos günü imzalanmıştır.

Kongre

TEKSİF KONGRESİ

82 bin'i bulan üye sayısıyla Türkiye'nin en güçlü Sendikalarından biri olan Teksif Sendikasının Üçüncü Genel Kurul toplantısı geçtiğimiz ay içinde Ankara'da Sosyal Sigortalar toplantı salonunda yapılmıştır.

Genel Başkan Bahir Ersoy, kongreyi açış konuşmasında, sendikacılık konularına, yurt ve dünya sorunlarına değinmiştir. Ersoy bu arada, Teksif'in Ortadoğuda Pakistan'ın da dahil olacağı **«Ortadoğu Tekstil Sendikaları Dayanışma Kurulu** teşkil edileceğini» belirtmiştir. Ersoy, ayrıca ekonomik sorunlara da değinerek, kalkınma yolunda alınması gerekli tedbirleri belirtmiştir. Türkiye'de Sendikaların durumu ve çalışma şekilleri üzerinde de duran Bahir Ersoy, **«Siyasal Partilerle temasımız tek merkezden idare edilmeli, bu merkez de ancak, Türk-İş olabilir»** demiştir.

Kongre'nin toplantıda bulunduğu sırada Türk-İş'in aranması olayı duyulunca, büyük heyecan yaratmış ve şiddetle protesto edilmiştir. Bu arada Türk-İş Genel Başkanı Sevfi Demirsoy'un arama ve broşürlere el koyma ile ilgili sert konuşması da görülmemiş şekilde tezahüratla karşılanmıştır.

Dört gün devam eden kongre sonunda yapılan seçimlerde, Genel Başkanlığa Şevket Yılmaz, Genel Başkan Yardımcılığına Tevfik Erden, Genel Sekreterliğe Vahap Güvenç, Genel Yazmanlığa İbrahim Yalçınoğlu, Teşkilatçı üyeliğe de Mehmet Sıngın getirilmişlerdir.

TEKSİF KONGRESİ — Türkiye Tekstil, Giyim ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Genel Kurul toplantısı geçtiğimiz ay içinde yapılmıştır. Kongre dört gün devam etmiştir.

ÇİMSE İŞ GREVİ — Çimse-İş Sendikasının, Kırıkkalenin Yahşihan Köyünde kurulu Zühre Yıldızı Kiremit ve Tuğla fabrikasında giriştiği greve bütün işçiler katılmıştır. Dergimiz baskıya verildiği sırada grev başarıyla devam etmekteydi.

Grevler

KIRIKKALE'DE GREV

Kırıkkale'nin Yahşihan köyünde kurulu Zühre yıldızı Kiremit ve Tuğla Fabrikasında çalışmakta olan 200 işçi adına Çimse-İş tarafından başlanılmış olan Toplu sözleşme görüşmeleri, işverenin anlaşmaya yanaşmayan tutumu yüzünden sonuçlanamamıştır. Tarafsız aracıların tekliflerini ve hatta, mahalli asgari ücreti uygulamayı reddeden işveren grev kararını gerekli kılmıştır.

Çimse-İş'in grevi 10 Ağustos Salı günü, saat 6 da başlamıştır.

Bütün işçilerin katıldığı grev başarı ile devam etmektedir.

SUSURLUK AĞAÇ İŞÇİLERİNİN GREVİ

Susurluk Ağaç-İş Sendikası, sekiz işyerinde greve gitmiştir. Greve, işverenlerin toplu sözleşme çağrısını karşılıksız bırakmaları sebep olmuştur. 17 Ağustos günü başlayan grev Balıkesir'deki diğer sendikalar tarafından desteklenmektedir.

KONYA MEZBAHASINDA 15 EYLÜL'DE GREV VAR

Tomis Sendikası üyesi 40 işçi 15 Eylülde Konya Mezbahasında greve başlayacaktır.

Belediye ile başlayan toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine grev kararı verilmiştir.

GENEL-İŞ SENDİKASINDA

Genel-İş Sendikası, Malatya ve Tokat Belediyeleri ile imzalamış bulunduğu toplu sözleşmelerin, işveren tarafından ihlâli üzerine, durumu uzlaştırma kuruluna götürmüştür. Uzlaştırmada olumlu sonuç alınmazsa, bu yerlerde greve gidilecektir.

Örgütlenme

DERİ-İŞ KOLUNDA

İstanbul Beykoz Kundura Deri Mamulleri İşçileri Sendikası'nın, Deri-İş'le birleşmesi hususunda taraflar anlaşmaya varmışlardır.

Beykoz Kundura fabrikasında çalışmakta olan 2100 işçi için bu yıl zarfında beş seminer düzenlenmiştir. Bu seminerlerde özellikle teşkilatlanma konusu üzerinde durulmuştur. Bu arada, toplu sözleşmeleri sırasında, işçilere yeni haklar sağlanması konusunda büyük çabalar gösteren Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, yaptıkları konuşmalarda işçilere birleşmenin faydalarını da anlatmışlardı.

Önümüzdeki günlerde yapılacak ve birleşme kararının alınacağı kongreye Türk-İş yöneticileri katılacaktır.

Bu suretle Deri iş kolunda teşkilâtlanma tamamlanmış olmaktadır.

KERAMİK-İŞ, ÇİMSE İŞ'E KATILDI

İstanbul Tuzla'da Kurulu Porselen fabrikasında çalışan işçilerin bağlı bulunduğu Keramik-İş sendikası, Türk-İş teşkilâtlanma ilkelerini benimseyerek, Çimse - İş'le birleşmek istemiştir. Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliğinin aracılığı ile yapılan toplantılar, büyük bir olgunluk içinde geçmiş ve bir sendika çatısı altında işçilerin haklarının daha iyi korunacağı görüşünün ışığında bir protokol düzenlenmiştir. Protokol gereğince, Tuzlada, Çimse-İş şubesi kurulmuş ve Tuzla Keramik-İş Sendikası geçtiğimiz ay içinde kongreye gitmiştir.

Olgun bir hava içinde yapılan kongrede, Türk-İş İkinci Başkanı Hasan Özgüneş, Çimse-İş Genel Başkanı Hasan Türkay, Metal-İş Başkanı Kaya Özdemiroğlu hazır bulunmuşlar, işçilerin tasvibiyle karşılanan konuşmalar yapmışlardır.

Yapılan seçimlerde semt şube başkanlığına Yalçın Özen getirilmiştir.

CAM SANAYİİ İŞ KOLUNDA

Cam iş kolunda kurulu Türkiye Cam Sanayii İşçileri Sendikası yöneticilerinin işçilere duyurmadan, sessiz sedasız yaptıkları bir kongre sonunda Türk-İş'ten ayrılma kararı almaları üzerine, duruma tepki gösteren işçiler, Türkiye Şişe Cam ve Kristal Sanayii İşçileri Sendikası'nı kurmuşlardır. Yeni sendika, kısa süre içinde gelişerek, büyük bir güç kazanmıştır.

Bu arada, ilk sendikanın iş kolu kapsamında yaptığı ve işçilere hiçbir fayda sağlamayan üç yıllık toplu sözleşme yerine, işyerleri seviyesinde yeni toplu sözleşmelerin yapılması için teşebbüse geçen Tür

kive Şişe Cam ve Kristal Sanayii İşçileri Sendikası Çayırova Pencere camı ve Paşabahçe fabrikalarında çoğunluğu sağlamıştır.

TEKNİK GENEL HİZMETLER, GENEL-İŞ'E KATILDI

İstanbul'da Belediye işçilerini kapsayan Teknik Hizmetler Sendikası, ay içinde yaptığı kongre ile Türkiye Genel-İş Sendikasına katılmıştır.

Çeşitli Haberler

İSTANBUL'DA BİR AÇIK OTURUM

22 Ağustos Pazar günü, İstanbul'da, İETT Elektrik, Havagazı işçileri (Enerji-İş) ile, İETT Genel Müdürü arasında bir açık oturum düzenlenmiştir. Davete rağmen, Genel Müdür Orhan İlter'in katılmadığı açık oturumda, işletmenin neden zarar ettiği tartışılmıştır. Türk-İş Birinci Bölge temsilcisi İsmail Topkar'ın yönettiği açık oturumda konuşan işçiler, işletmelerin keyfî idare edildiği, işletmecilik şartlarına uyulmadığını belirtmişlerdir. 11 bin işçinin çalıştırıldığı 31 işyerinde, işletme şeflerinin, işletmecilikte hiçbir tecrübesi olmayan kişiler olduğunu açıklayan sendika, işletmenin zarardan kurtulması için teklif ettiği gerekli tedbirleri on maddede toplamıştır.

Açık oturumda konuşan İsmail Topkar, kamu sektörü olan bu teşebbüsün zararının millete yüklendiğini, bu yüzden tedbirler alınarak, zarardan kurtarılması gerektiğini ifade etmiştir.

Önümüzdeki günlerde yeni bir açık oturum yapılmasına ve Genel Müdür Orhan İlter'le diğer yöneticilerin de bu oturuma tekrar davet edilmelerine karar verilmiştir.

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERİN GETİRECEKLERİ ZİRAİ ÂLETLER

Gümrük ve Tekel Bakanlığı, ay içinde yayınladığı bir genelge ile, yabancı ülkelerde çalışan işçilerimizin yurda getirebilecekleri traktörlerin ve zirai âletlerin markalarını açıklamıştır.

İthaline bedelsiz olarak izin verilen traktörler şunlardır:

Bolinder, Munktell, Mc. Cormick, Allis Chalmers, Massey Ferguson.

Ayni genelge gereğince bedelsiz olarak ithal edilebilecek zirai âletlerin markaları ise şunlardır :

Holder, Hanomag, Eicher, John Deere, Caterpillar, Deutz, Steyr, Muffield, Agria, Fordson, Bungartz, Fiat, Rapid, Hako, Record, Graveley.

Genelgeye göre, bu traktör ve ziraat âletleri ithal edildikleri tarihte, 5 yıldan daha eski model olmayacaklardır.

SAMSUN BÖLGE SEMİNERİ — Samsun bölgesindeki sendikalardan davet edilen otuz sendikacı, 3 - 6 Ağustos tarihleri arasında düzenlenen Samsun bölge seminerinde kurs görmüşlerdir. Seminerde, «Toplu Pazarlık strateji ve taktikleri», İşçi Eğitim seminerinin maksadı» Sendikal Teşkilatlanma, İş Hukuku, 274 ve 275 sayılı kanunlar muvacehesinde Türk Sendikacılığı konularında konferanslar verilmiştir.

GES-İŞ ARAŞTIRMA, EĞİTİM VE BASIN BÜROSU KURDU

Ges-İş **(Türkiye DSİ. Enerji Su ve Gaz İşçileri Sendikası)**, Araştırma, Eğitim, Basın ve Halkla Münasebetler Bürosu kurmuştur.

Büronun kurulması haberini veren Ges-İş haber bülteninde şöyle denilmektedir :

«Memleketimizde hızla gelişen sendikacılığın, ilmin her kolundan yararlanma gerçeğini yeni yeni anlamasıyla ortaya çıkan, tabii ve geciken bir ihtiyacı karşılamak için Genel Merkezimizde bir büro kurulmuştur.

Her yönden gelişen sendikamız, bu alanda da güçlenerek, yeni toplu iş sözleşmelerine, «neyin hakkımız olduğunu, ne verilmesi gerektiği» **konusunda daha kuvvetli ve bilgili girişecektir.»**

TOKAT'TA SEMİNER

Geçtiğimiz ay içinde Türk-İş Beşinci bölge temsilciliğinin yardımıyla, Tokat'ta D.S.İ. işçileri için mahallî bir seminer düzenlenmiştir. Semineri başarıyla bitiren 30 sendikacıya diplomaları verilmiştir.

Dünyadan Haberler

SÜRGÜNDEKİ HÜR İSPANYOL İŞÇİLERİ SEÇİM HÜRRİYETİ İSTİYORLAR

5-8 Ağustos 1965 tarihleri arasında Fransa'nın Toulouse şehrinde Kongresi'ni yapan Sürgündeki Hür İspanyol İşçi Sendikaları Konfederasyonu yayınladığı sert bir bildiri ile Franko rejimini bir kez daha takbih etmiş ve İspanya'da seçim hürriyeti istemiştir. Bildiri'de diktatör Franko rejiminin er veya geç düşmeğe mahkûm olduğu belirtilmekte ve demokrasiye inanan İspanyol halkının mukadderatını kendi serbest iradesi ile tayin etmesi gerektiği anlatılmaktadır. İspanyol halkının iradesinin ancak seçim emniyeti ve hürriyeti içinde tecelli edebileceği ifade edilerek, Franko'ya karşı halk birleşmeye davet edilmektedir.

Sürgündeki hür İspanyol işçileri Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlılıklarını tey'id ve mücadelelerinde hür sendikacılık âleminin desteğinden emin olduklarını ifade etmişlerdir.

ICFTU AMERİKA DIŞİŞLERİ BAKANI'NIN DİKKATİNİ ÇEKTİ

ICFTU Genel Sekreteri Ömer Becu Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Dean Rusk'a çektiği bir telgrafla Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Amsterdamda yapılmış bulunan VIII. Dünya Kongresi'nde alınan **«Self-determination ve Bağımsızlık»** konusundaki karara riayet edilmesini istemiştir.

ICFTU **«Self-determination ve Bağımsızlık»** hakkındaki kararda Okinawa ve Ryuku adalarının halâ Amerikan işgali altında olmasının mahzurları sıralanmakta ve A.B.D. Hükûmeti'nin Japonya hükümeti ile durumu mütalâa etmesi ve bu bölgelerin Japonya'ya terkedilmesi istenmekteydi.

ALMAN İŞÇİLERİ ATOM SİLAHLARININ YASAKLANMASINI İSTEDİLER

Hiroşima'ya atılan ilk atom bombasının 20 inci yıl dönümünde DGB yayınladığı bir bildiri ile nükleer silahların imalâtının ve kullanılmasının mutlaka yasaklanması gerektiğini bir kere daha ortaya koymuştur.

Bildiri'de Birleşmiş Milletler Silahsızlanma Komisyonu'na müracaat edilmekte ve Komisyonun,, Cenevre'de toplantı halinde bulunduğu şu günlerde etkili bir karar alarak, silahlanma yarışını yasaklıyacak tedbirler alması ısrarla istenmektedir.

«Dünya barışının tesis edilmesinin insanlığın sorumluluğu altında olduğu» nu belirten bildiri dünya milletlerini silahsızlanma teşebbüslerini desteklemeye davet etmektedir.

ULUSLARASI ULAŞTIRMA İŞÇİLERİ FEDERASYONU KONGRESİ

Merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu (ITF) nun Dünya Kongresi 28 Temmuz 6 Ağustos 1965 tarihleri arasında Kopenhag'da yapılmıştır. DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova'nın da memleketimiz demiryolları işçilerini temsilen katıldığı kongre'de olumlu sonuçlar alınmış ve sendikacılarımızın yakinen tanıdıkları **HANS IMHOF** ittifakla Ulaştırma Federasyonu Genel Sekreterliği'ne seçilmiştir.

Uluslararası Ulaştırma Federasyonu halen 83 hür memleketten 7,000,000 işçiyi temsil etmektedir.

Uluslararası Taşıt İşçileri Federasyonu (ITF) 28 inci dönem Genel Kurul toplantısı geçtiğimiz ay içinde Danimarka'nın Kopenhag şehrinde yapılmıştır. Kongreye, Uluslar arası Kuruluşun üyesi olan DYF-İŞ'den altı kişilik bir heyet katılmıştır. 38 Ülkenin üye olduğğu Uluslararası İşçi Kuruluşunun Demiryol Bölümü Yönetim Kuruluna DYF-İş Genel Başkanı Şerafettin Akova seçilmiştir.

PAKİSTAN İŞÇİLERİ A.B.D.'Nİ PROTESTO ETTİ

Pakistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu bir bildiri yayınlıyarak Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin Pakistan'a yapılan dış yardımı Konsorsiyum Toplantısı'na kadar tehir etmesini protesto etmişmiştir.

Bilindiği gibi Başkan Johnson Pakistan Cumhurbaşkanı Eyüb Han'a 3 Temmuz 1965 tarihinde gönderdiği mesajında Dünya Bankası nezdinde teşebbüse geçerek Konsorsiyum Toplantısına kadar

ILO

Sendika kurma özgürlüğü ve teşkilatlanma hakkının korunması

Uluslararası Çalışma Teşkilatınca 1948 yılında kabul edilmiş bulunan «sendika kurma özgürlüğü ve teşkilatlanma hakkının korunması» **hakkındaki sözleşmenin, en son olarak Japon Parlâmentosu tarafından da onandığını geçen sayılarımızla bildirmiştik. Yukardaki resim, sözleşmenin imza töreninde alınmıştır. Resimde, (soldan sağa doğru) ILO eSndika Özgürlüğü Araştırma Komisyonu Başkanı Erik Dreyer, Japonya Çalışma Bakanı Hisao Kodaire, Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) Genel Direktörü David A. Morse, ILO Yönetim Kurulu Üyesi ve Japonya Büyükelçisi Morio Aoki görülmektedir. Sözleşmenin kabulünden bu yana 17 yıl geçmiş bulunmasına rağmen, Türkiye de sözleşmeyi onamamış devletler arasındadır.**

dış yardımı durdurtacağını bildirmişti.

Pakistan sendikaları bu davranışın Üçüncü Beş Yıllık Planın uygulanmasını sekteye uğratacağını belirtmekte ve bu tutumun «üzüntü» yarattığı ifade edilmektedir.

Diğer taraftan Pakistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) na da müracaat ederek, bu kararı Pakistan işçilerinin ve halkının tasvip etmediklerini Başkan Johnson'a bildirmelerini istemiştir.

AMERİKA'DA YENİ ASGARİ ÜCRET KANUNU 1968 DE YÜRÜRLÜĞE GİRECEK...

Amerikan Temsilciler Meclisi 3 Ağustos 1965 günü yeni «Asgari Ücret Kanunu» nu kabul etmiştir. Kanun 1968 yılında yürürlüğe girecek ve 6 milyon işçiyi daha kapsamına alacaktır. Kanuna göre saat ücreti 1.75 dolar olarak tesbit edilmiştir. (1 Dolar = 9.00 TL.)

Yeni kanunun yürürlüğe girmesiyle 30,000,000 Amerikan işçisinin ücretleri artmış olacaktır.

NORVEÇ İŞÇİLERİ PTT HİZMETLERİNDE İDAREYE İŞTİRAK EDİYORLAR...

Norveç PTT ve Tele-Kominikasyon İşçileri Sendikası'nın geçen lerde Oslo'da yapılan Kongresi'nde sendika Başkanı 1966 yılından itibaren PTT işçilerinin de PTT İdaresine iştirak edeceklerini bildirmiştir. Norveç'de PTT hizmetleri halen 15 kişilik bir idare heyeti marifetiyle yürütülmektedir. Yeni andlaşmaya göre 15 kişilik İdare Heyeti'nde işçilerin 5 temsilcisi bulunacaktır.

1.000.000 YAPI İŞÇİSİ İTALYA'DA 24 SAATLİK GREV YAPTI...

İtalya'da yapı işkolunda kurulmuş bulunan 3 milli sendika müştereken 24 saatlik bir grev ilân etmişlerdir. Greve 1,000,000 işçi katılmıştır. Grev sırasında bu sektörde gün geçtikçe kendini hissettiren işsizlik tehlikesi dile getirilmiş ve yetkili mercilerin tedbir alması takbih edilmiştir.

Geçen şubat ayı içinde de gene inşaat sektöründe kredi tahdidide gidildiği için Hükümeti protesto amacıyla 24 saatlik bir grev yapılmıştı.

KIZIL ÇİN'DE PİRİNÇ, ŞEKER ve PAMUKLU DOKUMALAR VESİKAYA TÂBİ

Kızıl Çin Komünist Partisi'nin resmi organı **«Jen Min Jih Pao»** da geçenlerde neşredilen bir makalede 1966 yılında uygulanmasına başlanacak olan Üçüncü Beş Yıllık İstihsal Plânı hakkında bilgi verilmekte ve yıllardır halka oynanan oyuna tekrar başvurulmaktadır.

Yıllardır pirinci, şekeri vesikayla alabilen, bir kaç metre kumaş için aylarca sırasının gelmesini bekliyen Kızıl Çin halkı 1966-71 Plân devresinde de insan hak ve hürriyetlerinden mahrum bulundukları yetişmezmiş gibi şeker, pirinç ve kumaş alabilmek için de vesika peşinde koşacaktır. Plân aksini mümkün kılacak bir istihsal hızına erişileceğini belirtmemekte ve esasen mecburî çalıştırma usulü altında inliyen bura halkından da yüksek istihsal seviyesi beklenmemektedir.

Çalışma Hayatı İle İlgili Herkesin Kitabı

SENDİKALAR
VE
GREV, LOKAVT HAKLARI

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 35

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 Sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile ilgili Türk-İş görüşleri, tasarıların tenkidi, basının görüşü, komisyon raporları, kanunlarla ilgili hakların Dünya ve Türk Anayasa'larındaki yerleri, Danıştay, Yargıtay, diğer mahkemeler ve Yüksek Hakem Kurulu kararlarını kapsıyan bu kitap, Türk sendikacılığının ansiklopedisidir.

1200 sayfa, fiatı 50 T.L.

ÖDEMELİ OLARAK GÖNDERİLİR.

İsteme Adresi : Atatürk Bulvarı İşçi Sigortaları Han Kat 3, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 11)

AYLIK

TÜRK-İŞ

DERGİ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayın Organı

OKUYUNUZ

ABONE OLUNUZ

Atatürk Bulvarı, İşçi Sigortaları Han Kat 1 No. 2, Tel : 12 66 18, Kızılay , Ankara

Haksızlıklarla mücadele edilmediği sürece, haklarla beraber şerefler de kaybolur...

